

Aseiad Effaith Iechyd

CYNGOR IŴ
YNYN MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

CONTENTS

1. CYFLWYNIAD	2
Beth yw Aseiad Effaith Iechyd? Penderfynnyddion Iechyd Allweddol	
2. CYD-DESTUN POLISI CYNLLUNIO	4
3. ASESIAID EFFAITH IECHYD A CDLL AR Y CYD YNYS MÔN A GWYNEDD	7
4. METHODOLEG A STRWYTHUR YR AEI	8
5. AEI O'R OPSIYNAU STRATEGOL - PRIF GANFYDDIADAU	8
6. AEI O'R HOFF STRATEGAETH - PRIF GANFYDDIADAU	10
ATODIAD 1 – Dangosyddion Iechyd a Lles	
ATODIAD 2 – Aseiad Iechyd o'r Opsiynau Straegol	
ATODIAD 3 – Aseiad Iechyd o'r Hoff Strategaeth	

Cyflwyniad

- 1.1 Y ddogfen hon yw'r Adroddiad Asesiad Effaith Iechyd (AEI) ar gyfer opsiynau strategol a hoff strategaeth Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd. Cwblhawyd yr AEI gyda chyfraniad swyddogion perthnasol o awdurdodau lleol i sicrhau bod yr holl faterion iechyd wedi'u hadnabod ac y cyflawnir asesiad cynhwysfawr a llawn.

Beth yw Asesiad Effaith Iechyd?

- 1.2 Mae'r AEI yn declyn y gellir ei ddefnyddio i asesu effaith iechyd datblygiad ffisegol, newid arfaethedig i gyflwyniad gwasanaeth neu bolisi neu strategaeth. Gall rhai o'r effeithiau fod yn bositif, a rhai eraill yn fwy niweidiol. Y nod yw cael gwared ag unrhyw effeithiau negatif posib ar iechyd a lles pobl, neu eu lliniaru, ac i uchafu'r cyfleoedd i helpu pobl i wella'u hiechyd.

- 1.3 Mae Asesiad Effaith Iechyd wedi'i ddiffinio fel:

"...a combination of procedures, methods and tools by which a policy, programme or project may be judged as to its potential effects on the health of a population, and the distribution of those effects within the population."

(WHO (1999) *Health Impact Assessment: Main concepts and suggested approach*).

- 1.4 Ni ddylai'r AEI oedi, nac ymddwyn fel rhwystr i ddatblygiad, ond gall gyfrannu at integreiddio ystyriaethau iechyd (corfforol, cymdeithasol a lles meddyliol) yn y broses benderfynu. Er nad ydyw'n ofyniad statudol, mae'r AEI yn darparu canolbwynt ar gyfer cyfraniad y gymuned a'r budd-ddeiliaid. Gall sbarduno a chefnogi gweithio mewn partneriaeth rhwng y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol, ac oddi mewn iddynt, a magu hyder yn y broses gynllunio.

Penderfynyddion Iechyd Allweddol

- 1.5 Mae iechyd unigolion ac iechyd y boblogaeth y maent yn rhan ohoni, yn ganlyniad i gyfres gymhleth o ffactorau. Mae iechyd, yn ei ystyr ehangach yn cynnwys:

- Mynediad at wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol o ansawdd
- Hyder a hunan barch
- Ymdeimlad o berthyn i gymuned
- Ymdeimlad o les corfforol ac emosiynol

- 1.6 Mae amrywiaeth o ffactorau'n effeithio ar ba mor dda yw ein hiechyd, ac mae nifer ohonynt wedi'u dosbarthu'n anghyson o fewn y boblogaeth. Mae'r

ffactorau hyn, a adwaenir fel penderfynyddion iechyd, yn cynnwys yr hyn a ganlyn:

- Amgylchiadau economaidd-gymdeithasol
- Addysg
- Cyfleoedd cyflogaeth
- Ffordd o fyw
- Tai o safon
- Arferion diwylliannol / credoau iechyd
- Mynediad at wasanaethau iechyd o ansawdd
- Mynediad at gyfleusterau hamdden
- Cysylltiad ag amodau corfforol anffafriol
- Rhwydweithiau cymunedau
- Ffactorau genetig / biolegol
- Mynediad at gludiant fforddiadwy a dibynadwy
- Ymdeimlad o reoli'ch bywyd eich hun.

Ffigwr 1: Penderfynyddion Ehangach Iechyd a Lles

- 1.7 Mae'r 'ffactorau' neu'r 'penderfynyddion' ehangach hyn yn cyfuno i gael mwy o effaith ar y grwpiau mwyaf difreintiedig a bregus yn ein cymdeithas, gan beri anghydraddoldebau cymdeithasol mewn iechyd.

2. Planning Policy Context/Cyd-destun Polisi Cynllunio

2.1 Mae'r prif ddogfennau polisi cynllunio sy'n berthnasol i iechyd yn Ynys Môn a Gwynedd fel a ganlyn:

Enw'r Cynllun / Rhaglen	Amcanion a Gofynion
Lles yng Nghymru (2002)	<p>Mae'r ddogfen hon yn tynnu sylw at ba mor berthnasol ydi iechyd a lles i holl elfennau polisi ac yn tynnu sylw at bwysigrwydd iechyd pobl i'r economi.</p> <p>Anela i amddiffyn a gwella iechyd yng Nghymru drwy:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sicrhau bod polisiau cyhoeddus (nid dim ond polisiau iechyd), yn cyfrannu tuag at wella iechyd a lles pobl. • Creu Amgylchedd cymdeithasol a ffisegol sy'n annog ac yn cefnogi lles. • Datblygu sgiliau personol a dealltwriaeth pobl er mwyn iddynt gymryd mwy o gyfrifoldeb am iechyd a gwneud y penderfyniadau iawn ar eu cyfer hwy eu hunain a'u plant. • Mae grymuso cymunedau'n bwysig er mwyn gwella lles. • Sicrhau bod y gwasanaeth iechyd yn effeithiol, effeithlon ac ar gael ei bawb, a'i fod yn chwarae rhan allweddol i atal salwch a chlefydau.
Cynllun Gweithredu Cerdded a Beicio ar Gyfer Cymru (2009-2013)	<p>Daw'r Cynllun Gweithredu â'r cynlluniau allweddol y mae Llywodraeth Cynulliad Cymru a'i bartneriaid allweddol yn eu cyflawni neu'n bwriadu eu cyflawni at ei gilydd i gefnogi cerdded a beicio yng Nghymru.</p> <p>Amcanion craidd Llywodraeth Cynulliad Cymru yma yw:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gwella iechyd a lles y boblogaeth drwy gynyddu gweithgarwch corfforol ▪ Gwella'r amgylchedd lleol ar gyfer cerddwyr a beicwyr; ▪ Annog teithio cynaliadwy fel cam ymarferol i frwydro yn erbyn newid hinsawdd ▪ Cynyddu lefelau cerdded a beicio drwy hyrwyddo cyfleusterau ▪ Sicrhau bod cerdded a beicio yn cael eu blaenoriaethu mewn polisiau, canllawiau a chyllido trawstoriadol.
Dringo'n Uwch: Strategaeth ar gyfer Chwaraeon a Gweithgarwch Corfforol (2005)	<p>Cynllun yn anelu i gynyddu lefelau gweithgarwch corfforol a chreu amgylchedd sy'n annog gweithgarwch diogel ac iach sy'n rhoi cyfle i bawb yn y gymdeithas fanteisio arnynt.</p> <p>Mae'r nodau allweddol fel a ganlyn:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Amgylchedd egniïol - datblygu amgylchedd corfforol sy'n ei gwneud yn haws i bobl ddewis bod yn fwy egniïol. • Plant a phobl ifanc egniïol – cefnogi plant a phobl ifanc i fyw bywydau egniïol a bod yn oedolion egniïol.

Enw'r Cynllun / Rhaglen	Amcanion a Gofynion
	<ul style="list-style-type: none"> • Oedolion egniïol – annog mwy o oedolion i fod yn fwy egniïol. • Chwaraeon i bawb - cynyddu cyfranogiad mewn chwaraeon i bob rhan o'r boblogaeth.
LICC (1998) NCT 16 – Chwaraeon a Hamdden	Annog darparu caeau chwarae addas sy'n fuddiol o ran hamdden a mwynderau yn ogystal â'r cyfraniad amgylcheddol fyddai'n deillio o hyn.
Gwynedd ar y Cyd – Strategaeth Gymunedol 2008-2012	<p>Mae'r Strategaeth Gymunedol yn gosod cyfarwyddiadau ac arweiniad cadarn i wella ansawdd bywyd yng Ngwynedd yn seiliedig ar flaenoriaethu fydd yn <u>cryfhau cydweithio ymysg cyrff y sir</u>.</p> <p>Gweledigaeth – Cydweithio i wella ansawdd bywyd trigolion Gwynedd – i gynnal a hyrwyddo cymunedau sy'n gynaliadwy, yn ffyniannus ac yn fywiog.</p>
Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles Gwynedd 2008-2011	<p>Gweledigaeth - anelu at lefel o iechyd a lles ar gyfer pobl Gwynedd sydd gystal â'r gorau yn Ewrop. Prif flaenoriaethau'r Strategaeth yw:-</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Ymdrin â'r ffactorau economaidd/cymdeithasol sy'n effeithio ar iechyd ii) Hyrwyddo byw'n iach ii) Ail-ddylunio'r ddarpariaeth gwasanaeth o fewn yr adnoddau sydd ar gael er mwyn diwallu anghenion y boblogaeth yn well.
Strategaeth Gymunedol Ynys Môn: Gwella Bywyd Ynys Môn 2005-2015	<p>Amcanion Strategol Allweddol:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Creu dyfodol llewyrchus i Ynys Môn drwy adfywio economaidd cynaliadwy. ▪ Creu unigolion a chymunedau iach ag egniïol drwy frwydro yn erbyn achosion salwch a datblygu gwasanaethau iechyd a gofal lleol effeithiol ac effeithlon. ▪ Gwarchod a gwella amgylchedd adeiledig a naturiol cyfoethog ac amrywiol yr Ynys drwy hyrwyddo datblygiad economaidd a chymdeithasol wrth reoli tir yn briodol a chael dyluniad o safon uchel. ▪ Creu Ynys ddiogel ble y gall pobl fyw yn ddiogel yn eu tai a'u cymunedau, heb boeni am drosedd, drwy daclo'r achosion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sydd wrth wraidd y trosedd. ▪ Datblygu cymunedau cryf, bywiog a chynhwysol drwy hyrwyddo a chefnogi adfywio cadarnhaol sy'n canolbwyntio ar y gymuned.

Enw'r Cynllun / Rhaglen	Amcanion a Gofynion
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Datblygu cymunedau sy'n hollol ddwyieithog wrth greu'r amgylchiadau cymdeithasol ac economaidd priodol er mwyn i'r iaith Gymraeg, ei diwylliant a'i threftadaeth flodeuo a ffynnu.
<p>Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles Ynys Môn 2011-2014</p>	<p>Mae'r Strategaeth yn canolbwyntio ar flaenoriaethau cynllunio a chomisiynu'r dyfodol er mwyn cyflwyno gwasanaethau sy'n gwella iechyd a lles y boblogaeth.</p> <p>Gweledigaeth:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cymunedau iach, cryf ac egniol <p>Amcanion Strategol Allweddol:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rhoi sylw i'r holl faterion ehangach sy'n effeithio ar iechyd a lles y boblogaeth e.e. yr economi, tai a chlodiant. ▪ Cefnogi pobl i fod yn annibynnol, yn iach ac yn egniol yn eu cymunedau. ▪ Helpu pobl i reoli salwch a chyflyrau cronig. ▪ Gwarchod a gwella amgylchedd cyfoethog, amrywiol yr Ynys sydd o ansawdd uchel er mwyn i bawb ei fwynhau. ▪ Cydweithio i wneud gwahaniaeth. <p>Wrth weithio i gyflawni'r amcanion hyn, bydd Partneriaeth Strategol HSCWB Ynys Môn yn cael ei harwain gan yr egwyddorion cyffredinol a ganlyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hyrwyddo Datblygu Cynaliadwy ▪ Hyrwyddo Cynhwysiad Cymdeithasol a Chydraddoldeb i bawb. ▪ Hyrwyddo diogelwch cymunedol a bywyd lle nad oes angen poeni am drosedd ▪ Hyrwyddo'r Iaith Gymraeg ▪ Hyrwyddo Partneriaethau Cryf ac Effeithiol ▪ Hyrwyddo Datblygiad, Cyrhaeddiad a Chyfrifoldeb Personol ▪ Hyrwyddo cysylltiad, ymglymiad a gwybodaeth

3. Asesiad Effaith Iechyd a CDLI ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd

- 3.1 Mae CDLI ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd yn gynllun defnydd tir fydd yn llunio'r cynllun datblygu statudol ar gyfer ardaloedd awdurdod Cynllunio Lleol Ynys Môn a Gwynedd. Mae'n cynnwys gweledigaeth, strategaeth, polisïau ardal-eang ar gyfer mathau o ddatblygiadau, dyraniadau tir, a ble bo angen, polisïau a chynigion ar gyfer prif ardaloedd allweddol o newid a gwarchodaeth.
- 3.2 Mae gan y CDLI y gallu i gael effaith sylweddol ar faterion iechyd drwy gefnogi cymunedau a chyfleusterau cymunedol, mynd i'r afael â materion mynediad yn enwedig o ran cyfleusterau hamdden ac iechyd, a gwella cyfleoedd cyflogaeth.
- 3.3 Oherwydd ei allu i effeithio ar iechyd rhai grwpiau ac unigolion penodol, penderfynwyd ymgymryd ag Asesiad Effaith Iechyd o'r Cynllun i sicrhau bod y CDLI ar y Cyd yn lliniaru unrhyw effeithiau a hefyd yn hyrwyddo a gwella iechyd a lles y boblogaeth sy'n byw yn yr ardal.
- 3.4 Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi datblygu teclyn Asesu Iechyd a Lles yn seiliedig ar fethodoleg 'Gwella Iechyd a Lleihau Anghydraddoldebau: Arweiniad Ymarferol i Asesu'r Effaith ar Iechyd' - arweiniad Cymru i'r AEI. (Llywodraeth Cynulliad Cymru a Her Iechyd Cymru, Gwella Iechyd a Lleihau Anghydraddoldebau: Arweiniad ymarferol i asesu'r effaith ar iechyd, 2004). Fe fydd y teclyn hwn yn cael ei ddefnyddio i asesu'r CDLI ar y Cyd newydd yn ystod y camau a ganlyn:
  - i) **Opsiynau Strategol a'r Strategaeth a Ffefirir** – dyma un o'r camau cyntaf yn y broses o gynhyrchu'r CDLI. Nid yw'r strategaeth yn dyrannu safleoedd i'w datblygu ond bydd yn sefydlu amcanion strategol allweddol ar gyfer y Cynllun. Mae hefyd yn cynnwys gweledigaeth ac amcanion, opsiynau strategol, polisïau strategol a'r lefel twf cyffredinol a awgrymir, ynghyd ag ardaloedd newid allweddol ac ardaloedd i'w gwarchod ar gyfer y Sir. Asesiad o'r Opsiynau Strategol a'r Hoff Strategaeth yw testun y ddogfen hon.
  - ii) **Y Cynllun Adneuo** – dyma fydd drafft llawn o'r Cynllun Datblygu Lleol fydd yn seiliedig ar y wybodaeth a gasglwyd ac ar ymateb y gymuned i'r 'Hoff Strategaeth a'r Opsiynau Strategol.' Fe fydd yn cynnwys polisïau defnydd tir penodol ac yn dyrannu safleoedd penodol i'w defnyddio er dibenion penodol megis tai neu gyflogaeth.
- 3.5 Mae'r cwestiynau a ofynnwyd yn y fframwaith asesu yn galluogi i ni ystyried prif effeithiau'r cynllun ac i ystyried sut mae lliniaru ac addasu fel ran o broses iteradd.

4. Methodoleg a strwythur yr AEI

- 4.1 Cwblhawyd yr AEI ei hun drwy ddefnyddio teclyn asesu a ddatblygwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn. Dylunwyd y teclyn i'w ddefnyddio i ddatblygu polisiau ac i werthuso prosiectau a pholisiau yn ystod cyfnodau eu datblygu a'u cyflawni. Mae'r teclyn yn cynnwys penawdau penodol sydd angen mynd i'r afael â hwy fel rhan o'r broses asesu. Y rhain yw:
- Grwpiau bregus
  - Ffordd o fyw unigolion
  - Dylanwadau Cymdeithasol a Chymunedol ar Iechyd
  - Amgylchiadau byw / amgylcheddol yn Effeithio ar Iechyd
  - Amgylchiadau Economaidd sy'n Effeithio ar Iechyd
  - Mynediad ac Ansawdd Gwasanaethau
  - Ffactorau Macro-economic, Amgylcheddol a Chynaliadwyedd
- 4.2 Mae'r AEI wedi'i gynnal gyda chyfraniad gan swyddogion perthnasol Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd i sicrhau bod asesiad llawn a chynhwysfawr yn cael ei gwblhau.
- 4.3 Cyn cynnal Asesiad Effaith Iechyd Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd, roedd yn bwysig disgrifio a dadansoddi nodweddion iechyd yr ardal sy'n debygol o gael ei effeithio gan y Cynllun. O ganlyniad, bu modd adnabod y prif faterion a'r problemau iechyd yn yr ardal, ac yn ei dro, darparodd hyn sail ar gyfer cynnal Asesiad Effaith Iechyd cadarn o'r Cynllun. Dylid nodi yr adnabuwyd rhai bylchau yn y data yn ystod y broses asesu. Unwaith y bydd y data hwn ar gael, bydd yn cael ei fwydo i mewn i'r broses. Mae Atodiad 1 yn disgrifio amodau gwaelodlin Ardal y Cynllun sy'n berthnasol i wahanol agweddau iechyd fel yr amlinellir yn y teclyn asesu Iechyd a Lles, gan ddefnyddio cymysgedd o ddata ansoddol a meintiol wedi'i gymryd o amrywiaeth o ffynonellau. Mae'r dadansoddiad gwaelodlin hefyd yn adnabod materion a goblygiadau'r rhain i'r CDLI ar y Cyd ac i'r gwrthwyneb. Mae Atodiad 2 yn cynnwys yr AEI o 'Opsionau Strategol' y CDLI ar y Cyd ac mae Atodiad 3 yn cynnwys AEI o'r Hoff Strategaeth. Mae'r adrannau canlynol yn cynnwys prif ganfyddiadau yr AEI o'r Opsionau Strategol a'r Hoff Strategaeth.

5. AEI o'r Opsionau Strategol - Prif Ganfyddiadau

Opsionau Gofodol

- 5.2 Dangosodd AEI o'r Opsionau Gofodol fod yr effeithiau iechyd sy'n berthnasol i'r opsiynau hyn yn gyffredinol yn berthnasol i fynediad i wasanaethau a chyfleusterau yn ogystal ag ynysiad rhai grwpiau cymdeithasol yn yr ardaloedd - a gall y naill a'r llall effeithio ar iechyd a lles.
- 5.3 Dangosodd yr asesiad wedi fod Opsionau D1, D2 a D4 yn perfformio'n eithaf da yn erbyn y dangosyddion iechyd sy'n gysylltiedig â'r amgylchedd. Fodd bynnag, er bod yr opsiynau hyn yn helpu i fynd i'r afael â materion economaidd-gymdeithasol mewn aneddiadau allweddol drwy ganolbwyntio ar

gyfleusterau cymunedol, iechyd ag addysgol mewn lleoliadau hawdd i'w cyrraedd ac ym mhle mae'r angen mwyaf amdanynt, yn ogystal ag annog arallgyfeirio economaidd mewn lleoliadau strategol, maent yn diystyru anghenion y boblogaeth ehangach mewn ardaloedd gwledig. Mae tywys datblygiadau i'r prif aneddiadau yn unol â'r hyn a fwriedir dan Opsiynau D1, D2 a D4 yn cynyddu'r gwahaniaeth rhwng y poblogaethau trefol a gwledig. Dan yr opsiynau hyn, byddai preswylwyr mewn cymunedau gwledig yn mynd yn fwy ynysig ac yn ei chael hi'n anodd cael mynediad at gyfleusterau (gan gynnwys gwasanaethau iechyd) oherwydd bod datblygiad wedi'i ddsbarthu mewn modd anghyson ac oherwydd bod buddsoddi'n ffafrio'r aneddiadau mwy trefol. Felly, byddai'r cymunedau hyn yn mynd yn fwy a mwy amddifad yn economaidd ac yn gymdeithasol sydd yn y pendraw yn cael effaith andwyol ar iechyd a lles.

- 5.4 Gellir cysylltu effaith tebyg gydag Opsiwn D3a, pan fo ffocws y datblygiad yn cael ei wyro oddi wrth aneddiadau allweddol ac i'r ardal wledig ehangach. Dangosodd yr asesiad y byddai patrwm dosbarthiad o'r fath yn cynyddu amddifadedd cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol o fewn poblogaethau trefol, ac felly'n cael effaith negyddol ar iechyd a lles.
- 5.5 Yn gyffredinol, dangosodd y gwerthusiad mai Opsiwn D3 oedd yn debygol o gael yr effaith fwyaf gadarnhaol ar iechyd a lles, ac yn sgorio orau yn erbyn y rhan fwyaf o'r dangosyddion iechyd. Mae dosbarthiad cymesuroldatblygiad yn ardal y Cynllun yn diwallu anghenion y boblogaeth drefol yn ogystal â'r boblogaeth wledig ac yn sicrhau bod gan gyfran fwy o'r boblogaeth fynediad da i wasanaethau a chyfleusterau economaidd-gymdeithasol. Felly, dan yr opsiwn hwn, byddai'r manteision iechyd cyffredinol yn cael eu dosbarthu'n fwy cyfartal.

Opsiynau Twf

- 5.6 Roedd yn anodd asesu'r gwahanol opsiynau twf yn erbyn y fframwaith AEI, gan fod yr union effaith yn dibynnu ar ddsbarthiad y datblygiad o gymharu â dwysedd y datblygiad. Yn wir, dangosodd yr asesiad fod union effaith y gwahanol opsiynau twf ar nifer o'r dangosyddion yn y gwerthusiad yn dibynnu'n fawr as sut y gweithredir y polisi.
- 5.7 Yn gyffredinol, canfuwyd bod Opsiynau T1 a T3 yn cael effeithiau tebyg iawn, gan y byddai'r ddau yn darparu lefel debyg o dai yn flynyddol. Mae Opsiwn T3 yn cynnig cyfran uwch o dai arfathedig yn Ynys Môn, felly mae'n debygol y byddai yna fwy o fanteision economaidd-gymdeithasol i Ynys Môn, ond hefyd mwy o effeithiau amgylcheddol dan yr Opsiwn hwn o gymharu ag Opsiwn T1.
- 5.8 Gan ei fod yn cynnig lefel twf is, ni berfformiodd Opsiwn T4 yn dda ar y dangosyddion cymdeithasol na'r rhai economaidd (economi, tai a chymunedau). Er bod potensial i Opsiwn T2 gael yr effeithiau mwyaf negyddol ar y dangosyddion iechydd sy'n gysylltiedig â'r amgylchedd (e.e. bioamrywiaeth, gwaredu gwastraff ac amwynder gweledol) mae cynnig lefel

uwch o dwf yn cael effaith gadarnhaol sylweddol uwch ar ffactorau cymdeithasol ac economaidd yn enwedig o ran yr economi a thai.

- 5.9 Yn gyffredinol, roedd Opsiynau T1 a T3 yn darparu dull mwy positif o ran iechyd a lles. Fodd bynnag, gellir lleddfu nifer o'r effeithiau negyddol drwy gael polisïau cryf yn y CDLI ar y cyd a lleoli datblygiadau'n briodol.
- 5.10 Dylid cofio, fodd bynnag, fod gan bob opsiwn y potensial i gael effaith gadarnhaol ac effaith negyddol, er, mae maint yr effeithiau hyn yn dibynnu'n llwyr ar weithrediad yr opsiwn a'r mesurau lliniaru.

6. AEI o'r Hoff Strategaeth - Prif Ganfyddiadau

6.1 Mae Hoff Strategaeth y CDLI ar y Cyd, sydd ar fin ei chyhoeddi, yn ceisio cyflawni pedwar prif ddeiliant: uchafu cyfleoedd datblygu economaidd; tai i fodloni anghenion lleol; cryfhau cymunedau gwledig a threfol; ac ehangu asedau amgylcheddol yr ardal. Mae strategaeth anheddleoedd hefyd yn cael ei gynnwys ac amlinellir ym mha aneddiadau y bydd twf a buddsoddiad yn cael eu canolbwyntio. Mae'r strategaeth ofodol eang yn anelu at gyflawni'r deilliannau uchod drwy:

- i) ganolbwyntio'r prif ddatblygiadau ac adfywio yn y prif Aneddiadau safleoedd strategol ynddynt;
- ii) cefnogi datblygiad sy'n adlewyrchu maint, swyddogaethau a chapasiti amgylcheddol a diwylliannol rhwydwaith y gwahanol aneddiadau allweddol a'r pentrefi allweddol;
- iii) cefnogi mân ddatblygiadau mewn pentrefi bychain diffiniedig ac ardaloedd gwledig, sy'n gymorth i gefnogi gwasanaethau a chyfleusterau mewn cymunedau lleol.

6.2 Ar y cyfan, mae'r Hoff Strategaeth yn debygol o gael effaith positif ar iechyd yn Ardal y Cynllun. Bydd yr opsiwn gofodol a'r opsiwn twf a ffafir sy'n ffurfio'r strategaeth gyffredinol yn sicrhau y caiff datblygiadau eu dosbarthu'n gymesur yn unol â natur a rolau'r aneddiadau sy'n bodoli eisoes. Dylai hyn sicrhau twf organig a fydd yn lliniaru unrhyw effeithiau andwyol posib ar iechyd. Dylai'r rhan fwyaf o bolisïau strategol eraill y Strategaeth warchod a gwella iechyd a lles y boblogaeth breswyl ymhellach, drwy gryfhau cymunedau, darparu gwasanaethau ac isadeiledd a hwyluso datblygiad economaidd. Mae'r unig effeithiau negyddol posib a adnabuwyd yn ymwneud ag agweddau amgylcheddol. Mae hyn yn bennaf oherwydd sgil effeithiau anochel datblygiadau'n gyffredinol.

6.3 Mae'r asesiad wedi dangos bod natur strategol yr Hoff Strategaeth sydd ar fin ei chyhoeddi yn golygu y bydd yr union effaith yn dibynnu ar nifer o ffactorau gan gynnwys union leoliad, math a graddfa'r datblygiad mewn perthynas â ffactorau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol allai ddylanwadu ar iechyd. Dylai polisïau manwl yn y Cynllun gynnwys amodau priodol sy'n

gwarchod a gwella iechyd a lles ymhellach yn unol â chanfyddiadau'r asesiad. Gweler crynodeb o ganlyniadau'r asesiad yn nhabl 6.1 isod:

Tabl 6.1: Crynodeb o Ganlyniadau'r Asesiad

1. Grwpiau Bregus?		
1a	Grwpiau'n gysylltiedig ag oedran (e.e. plant a phobl ifanc, oedolion 18-64, pobl hŷn)	+/-
1b	Grwpiau'n seiliedig ar incwm (e.e. teuluoedd neu unigolion ar incwm isel / economaidd anweithredol / di-waith / ddim yn gallu gweithio oherwydd salwch)	+
1c	Grwpiau sy'n dioddef gwahaniaethu neu anfantais cymdeithasol arall (e.e. pobl gydag anableddau / grwpiau iechyd meddwl / gofalwyr / grwpiau ffoaduriaid / pobl sy'n ceisio lloches / teithwyr / teuluoedd un rhiant / pobl lesbiad a hoyw / grwpiau ethnig, ieithyddol a diwylliannol / grwpiau crefyddol)	+
1d	Materion daearyddol (e.e. pobl sy'n byw mewn ardaloedd sydd â dangosyddion economaidd a/neu iechyd gwael / pobl sy'n byw mewn ardaloedd ynysig / pobl nad ydynt yn cael mynediad i wasanaethau na chyfleusterau)	+
2. Ffordd o Fyw Unigolion?		
2a	Diet	0
2b	Gweithgaredd Corfforol	+
2c	Defnyddio alcohol, sigarêts, cyffuriau nad ydynt ar bresgripsiwn	0
2d	Gweithgarwch rhywiol	0
2e	Gweithgarwch arall sy'n ymwneud â risg	0
3. Dylanwadau Cymdeithasol a Chymunedol ar Iechyd?		
3a	Trefniadaeth a rôl y teulu	0
3b	Pŵer a dylanwad y dinesydd	+
3c	Cefnogaeth gymdeithasol ehangach, rhwydweithiau cymdeithasol a chymdogrwydd	+
3d	Hunaniaeth y gymuned a'r ymdeimlad o berthyn	+
3e	Rhaniadau yn y gymuned a phwysau gan gyfoedion	+
3f	Ynysiad cymdeithasol	+
3g	Ethos diwylliannol ac ysbrydol	+
3h	Hiliaeth	0
3i	Mathau eraill o eithrio cymdeithasol	+
3j	Ymddygiad gwrthgymdeithasol ac Ofni Trosedd	+
4. Amodau byw ac amgylcheddol sy'n effeithio ar Iechyd?		
4a	Yr amgylchedd adeiledig a / neu ddyluniad y gymdogaeth	+/-
4b	Tai a / neu'r amgylchedd y tu mewn	+
4c	Sŵn a / neu arogl	-
4d	Ansawdd aer a dŵr	+/-
4e	Pa mor ddeniadol yw'r ardal	+/-
4f	Diogelwch Cymunedol	+
4g	Cael gwared ar wastraff	+
4h	Peryglon Ffyrdd	+
4i	Peryglon anafu	0
4j	Ansawdd a diogelwch manau chwarae	0
5. Amgylchiadau economaidd yn effeithio ar Iechyd?		
5a	Diweithdra a/neu Anweithgarwch Economaidd	+
5b	Incwm	+
5c	Math y gyflogaeth	+
5d	Amodau'r gweithle	0
5e	Caffael	0
6. Mynediad ac Ansawdd Gwasanaethau?		
6a	Gwasanaethau Meddygol a Gofal Iechyd	+
6b	Gwasanaethau eraill sy'n darparu gofal	+
6c	Cyngor gyrfaoel	0
6d	Siopau a gwasanaethau masnachol	+

6e	Mwynderau'r cyhoedd	+
6f	Cludiant	+
6g	Addysg a Hyfforddiant	+/-
6h	Technoleg Gwybodaeth	+
7. Ffactorau Macro-economaidd, Amgylcheddol a Chynladwyedd?		
7a	Polisiau'r Llywodraeth	++
7b	Cynnyrch Mewnwladol Crynswth	+
7c	Datblygiad economaidd (gwledig a threfol)	+
7d	Cyfiawnder Cymdeithasol a Materion Cydraddoldeb	0
7e	Amrywiaeth Fiolegol	-
7f	Hinsawdd	+/-
7g	Dwyieithrwydd a'r Diwylliant Cymreig	+

ALLWEDD ARFARNU

++	Positif Iawn
+	Positif
0	Niwtral
-	Negyddol Bach
--	Negyddol Mawr
N/A	Amherthnasol

ATODIAD 1

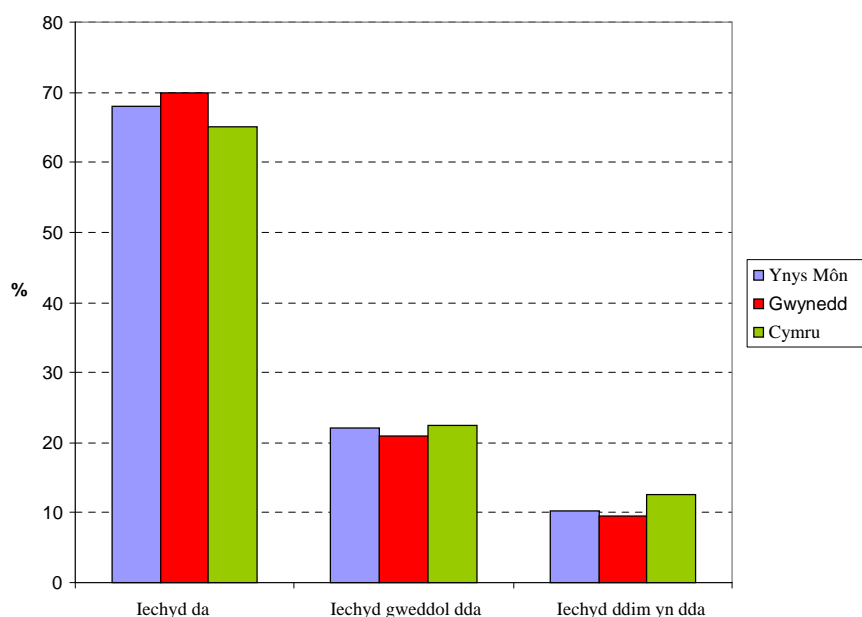
1. DANGOSYDDION IECHYD A LLES YN YNYS MÔN A GWYNEDD

- 1.1 Yn 2001, disgrifiodd 70% o boblogaeth Gwynedd a 68% o boblogaeth Ynys Môn eu hiechyd fel 'da', sy'n well na'r gyfradd iechyd 'da' ar gyfer Cymru, sef 65.1%. Mae'r gyfradd i Gwynedd yn uwch na phob Awdurdod Unedol arall yng Nghymru. Roedd y gyfran gyffredinol o boblogaeth Cymru a ddisgrifiodd eu hiechyd fel 'dim yn dda' yn uwch na'r ffigyrau cymharol ar gyfer Gwynedd ac Ynys Môn, fel y dengys tabl 1 isod.

Tabl 1: Iechyd Cyffredinol (2001)¹

	Pawb	Iechyd da		Iechyd gweddol dda		Iechyd ddim yn dda	
		Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Ynys Môn	66,168	44,825	68	14,557	22	6,786	10.2
Gwynedd	113,835	79,260	70	23,905	21	10,670	9.4
Cymru	2,903,085	1,888,849	65.1	652,769	22.5	361,467	12.5

Ffigur 1: Iechyd Cyffredinol yn Ynys Môn, Gwynedd a Chymru (2001)

- 1.2 Mae'r tabl a ganlyn yn dangos iechyd cyffredinol y boblogaeth yn ôl pob ward.

¹, Error! Bookmark not defined. Cyfrifiad 2001

Tabl 2: Iechyd Cyffredinol yn ôl Ward (2001)

Pawb	% y bobl a ddisgrifiodd eu hiechyd fel 'da'	% y bobl a ddisgrifiodd eu hiechyd fel 'ddim yn dda'
Uchaf	Bethel (Gwynedd) (78.2)	Talysarn (Gwynedd) (14)
Ail Uchaf	Cwm y Glo (Gwynedd) (78.2)	Aberffraw (Gwynedd) (13.6)
Trydydd Uchaf	Pentir (Gwynedd) (76.3)	Morawelon (Ynys Môn) (13)
Trydydd Isaf	Llanbedrgoch (Ynys Môn) (61.3)	Llanuwchllyn (Gwynedd) (6.3)
Ail isaf	Tywyn (Gwynedd) (61.1)	Cwm Cadnant (Ynys Môn) (6)
Isaf	Dyffryn Ardudwy (Gwynedd) (60)	Bethel (Gwynedd) (4.9)

Salwch Cyfyngus Hirdymor

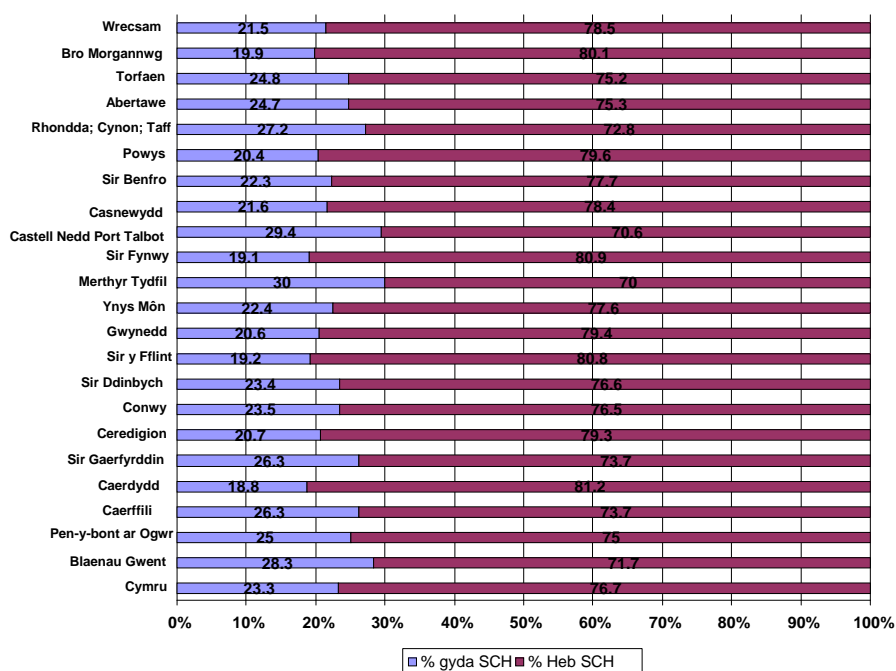
- 1.3 Yn 2001, nododd 20.1% o boblogaeth Gwynedd fod ganddynt salwch cyfyngus hirdymor o gymharu â 22.7% o boblogaeth Cymru. Roedd gan Ynys Môn gyfran ychydig yn uwch (21.7%) er bod hyn yn is na'r ffigur cenedlaethol.

Tabl 3: Salwch Cyfyngus Hirdymor³

Pawb		Â salwch cyfyngus tymor hir	
		Nifer	%
Gwynedd	113,837	24,122	20.6
Ynys Môn	66,167	14,406	21.7
Cymru	2,903,085	675,662	23.3

³ Cyfrifiad 2001

Ffigwr 2: Salwch cyfyngus hirdymor yn ôl Awdurdod Unedol (2001)

- 1.4 Roedd gan 13 o wardiau Gwynedd ganran oedd yn uwch na'r cyfartaledd i Gymru. Y pedair ward yng Ngwynedd â'r cyfraddau uchaf o Salwch Cyfyngus Hirdymor oedd Llanbedrog (31%), Talysarn (26.4%), Cadnant Caernarfon (26%) a Phenygroes (25.6%).
- 1.5 Roedd gan 17 o wardiau Ynys Môn ganran oedd yn uwch na'r cyfartaledd i Gymru. Y pum ward yn Ynys Môn â'r cyfraddau uchaf o Salwch Cyfyngus Hirdymor oedd Llanbedrgoch (28.5%), Aberffraw (26.5%), Rhosyr (26.3%), Maeshyfyd (26.2%) ac Amlwch Wledig (25.7%).

Tabl 4: Cyflyrau Iechyd Cyffredinol (2009-2010)⁴

	Gwynedd	Ynys Môn	Cymru
% yr oedolion sy'n adrodd eu bod ar hyn o bryd yn derbyn triniaeth ar gyfer pwysedd gwaed uchel	18	19	20
% yr oedolion sy'n adrodd eu bod ar hyn o bryd yn derbyn triniaeth ar gyfer cyflwr ar y galon	9	8	9
% yr oedolion sy'n adrodd eu bod ar hyn o bryd yn derbyn triniaeth ar gyfer salwch resbiradol	12	14	14
% yr oedolion sy'n adrodd eu bod ar hyn o bryd yn derbyn triniaeth ar gyfer salwch meddwl	7	9	10
% yr oedolion sy'n adrodd eu bod ar hyn	6	5	6

⁴ InfoBase Cymru

	Gwynedd	Ynys Môn	Cymru
o bryd yn derbyn triniaeth ar gyfer clefyd siwgr			
% yr oedolion sy'n adrodd eu bod ar hyn o bryd yn derbyn triniaeth ar gyfer arthritis	12	11	13

- 1.6 Y baich mwyaf o ran salwch ymysg y boblogaeth y dyddiau hyn yw cyflyrau cronig hirdymor, gan gynnwys clefyd y galon, clefyd siwgr, arthritis, cyflyrau anadlol, cyflyrau niwrolegol megis epilepsi a phoen cronig. Nid yn unig y mae'r cyflyrau hyn yn cyfyngu ar ansawdd bywyd y rhai sy'n dioddef ohonynt, ond os cânt eu rheoli'n wael, maent yn arwain at fynediad diangen i'r ysbyty, iselder a phryder, ynysiad, amryw driniaethau cyffuriau a chynnydd yn y galw am ofal dydd gan ddarparwyr iechyd a gofal cymdeithasol, sefydliadau gwirfoddol neu ofalwyr anffurfiol megis ffrindiau teulu (Strategaeth Iechyd a Lles Gwynedd 2007-2011).
- 1.7 Mae gan Wunedd ac Ynys Môn gyfradd gancr uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol (418 a 424.2 o bob 100,000 yn y drefn honno, o gymharu â 410 yng Nghymru rhwng 2004 a 2006)⁵.

Genedigaethau

- 1.8 Yn 2010, roedd yna 1,270 a 828 o enedigaethau byw yng Ngwynedd ac Ynys Môn. Dengys y tabl isod y nifer o enedigaethau yn ôl oedran y fam.

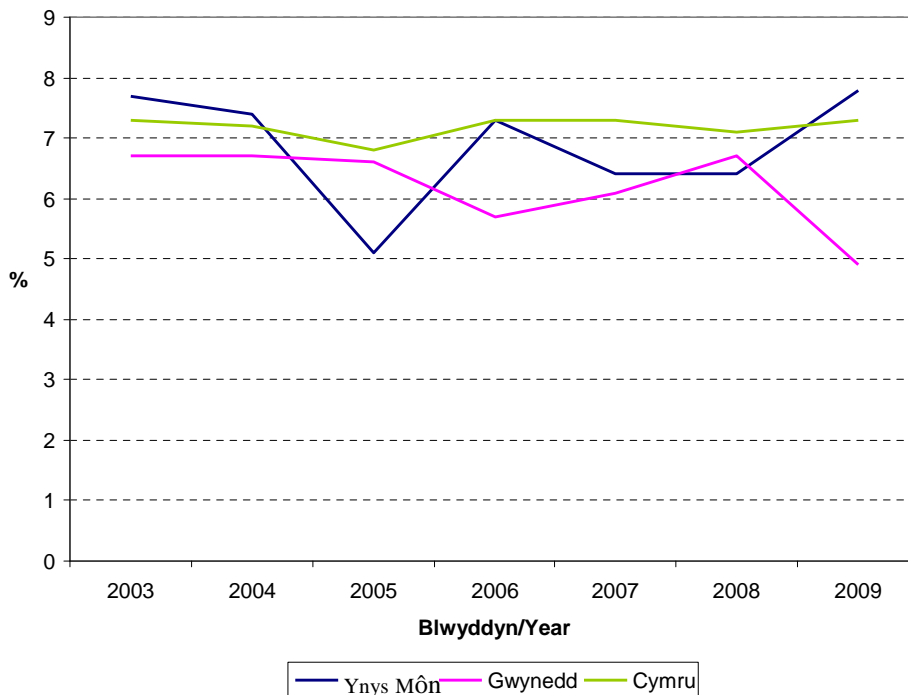
Tabl 5: Genedigaethau (2010)⁶

Nifer y Genedigaethau Byw	Ynys Môn		Gwynedd		Cymru	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Cyfanswm	828	-	1270		35,952	
Mamau dan 20 mlwydd oed	65	7.9	110	8.6	2,740	7.6
Mamau 20-24 mlwydd oed	188	22.7	278	21.9	8,276	23
Mamau 25-29 mlwydd oed	253	30.6	326	25.7	10,377	28.9
Mamau 30-34 mlwydd oed	183	22.1	325	25.6	8,790	24.5
Mamau 35-39 mlwydd oed	118	14.3	180	14.2	4666	13
Mamau 40 mlwydd oed +	21	2.5	51	4.0	1,103	3.1

⁶ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

- 1.9 Mesurir pwysau geni er mwyn adnabod y plant sydd dan y bygythiad mwyaf o farw'n ifanc neu i ddiodef problemau iechyd yn ystod eu plentyndod. Mae cyswllt cryf rhwng amddifadedd cymdeithasol a phwysau geni isel. Er bod y raddfa o bwysau geni isel yng Ngwynedd wedi gostwng o 6.4% yn 1999 i 4.9% yn 2009, mae amrywiaethau wedi codi yn ystod y cyfnod fel y gwelir yn ffigur 3. Gwynedd oedd â'r niferoedd isaf yng Nghymru ar gyfer y mesur hwn yn 2009. Ar y llaw arall, mae Ynys Môn wedi gweld cynnydd ym mhwysau geni isel yn ddiweddar ac yn 2009 roedd y gyfran yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol.

Ffigur 3: Pwysau geni isel yng Ngwynedd, Ynys Môn a Chymru, (2003-2009)⁷

- 1.10 Er y rhagwelir i'r nifer o enedigaethau yn Ynys Môn ostwng yn ystod y 25 mlynedd nesaf, rhagwelir y bydd Cyfanswm y Gyfradd Ffrwythlondeb (TFR) yn aros yn eithaf sefydlog ar 2.1. Mae'r gostyngiad yn y ffigurau genedigaethau yn ganlyniad i effaith garfanol o ran y rhagwelir y bydd yna lai o ferched o oed ffrwythlondeb (15-49) erbyn canol 2033 (12,800) o gymharu â chanol 2008 (14,100).
- 1.11 Rhagwelir y bydd y nifer o enedigaethau yng Ngwynedd yn gostwng i 1250 yn 2010/11 cyn cynyddu i 1,360 erbyn 2022/23. O'r pwynt hwn ymlaen, rhagwelir y bydd nifer y genedigaethau yn gostwng am weddill y cyfnod rhagweld. (Amcanestyniadau poblogaeth LIC yn seiliedig ar ddata 2008)

⁷ StatsWales, Llywodraeth Cymru

Disgwyliad Oes

- 1.12 Diffinnir disgwyliad oes ar adeg genedigaeth fel y nifer o flynyddoedd y disgwylir i fabi newydd anedig fyw pe bai'n profi cyfraddau marwolaeth presennol yr ardal drwy gydol ei oes. Mae'r cyfartaledd disgwyliad oes yn ddangosydd eang o iechyd cyffredinol y boblogaeth.
- 1.13 Mae disgwyliad oes dynion a merched Gwynedd ac Ynys Môn wedi cynyddu yn ystod y deng mlynedd diwethaf ac wedi cyrraedd 77.3 blwyddyn i ddynion a 81.6 blwyddyn i ferched yn ystod 2007-2009 yng Ngwynedd a 76.7 blwyddyn i ddynion a 81.0 blwyddyn i ferched yn Ynys Môn. Oherwydd newidiadau yn nemograffeg y boblogaeth, rhagwelir y bydd cynnydd uwch mewn clefydau'n gysylltiedig ag oedran ac mewn cyflyrau hirdymor.

Tabl 6: Disgwyliad oes yn Ynys Môn, Gwynedd a Chymru, 1997-2009⁹

Blwyddyn	Dynion			Merched		
	Gwynedd	Ynys Môn	Cymru	Gwynedd	Ynys Môn	Cymru
1997-99	75	75.2	74.3	80.7	79.9	79.4
1998-00	75.1	75.4	74.6	80.6	79.9	79.6
1999-01	76	75.8	74.8	80.9	80.3	79.8
2000-02	76.4	76.1	75.3	81.1	80.5	80
2001-03	76.9	76.3	75.5	80.9	80.6	80.1
2002-04	76.8	76.7	75.8	80.7	81.1	80.3
2003-05	76.8	77.0	76.1	81.0	81.3	80.6
2004-06	76.8	77.2	76.6	81.6	82.1	81
2005-07	77	76.9	76.8	81.9	82.1	81.2
2006-08	77.3	76.9	77	81.9	82.6	81.4
2007-09	77.3	76.7	77.2	82.0	81.9	81.6

- 1.14 Yn 2010, roedd yna 1,381 a 818 o farwolaethau yng Ngwynedd ac Ynys Môn¹¹ yn ôl eu trefn. Rhagwelir y bydd nifer y marwolaethau yn Ynys Môn yn gostwng hyd at 2014/15 ac yna'n cynyddu i 890 yn 2032/33. Digwydd y newid yn y ffigyrau marwolaeth oherwydd dau ffactor: yn gyntaf, rhagwelir i'r disgwyliad oes fod yn uwch (gan arwain at ostyngiad yn y nifer o farwolaethau yn ystod blynyddoedd cynnar y rhagolwg); ac yn ail, yr effaith garfanol, gan fod pobl yn byw yn hwy, bydd mwy o bobl hŷn yn y dyfodol. Rhagwelir y bydd nifer y bobl hŷn yn Ynys Môn (65 mlwydd oed a hŷn) yn cynyddu o 14,400 yng nghanol 2008 i 22,700 yng nghanol 2033. Mae gan y grwpiau oedran hŷn gyfradd farwolaeth uwch, sy'n arwain at ragweld mwy o farwolaethau.
- 1.15 Rhagwelir y bydd nifer y marwolaethau yng Ngwynedd yn gostwng hyd at 2018/19 gan gyrraedd 1,220 cyn cynyddu i 1,360 erbyn 2032/33. Digwydd y

¹¹ InfoBase Cymru

newid yn y ffigyrau marwolaeth oherwydd dau ffactor: yn gyntaf, rhagwelir i'r disgwyliad oes fod yn uwch (gan arwain at ostyngiad yn y nifer o farwolaethau yn ystod blynyddoedd cynnar y rhagolwg); ac yn ail, yr effaith garfanol, gan fod pobl yn byw yn hwy, bydd mwy o bobl hŷn yn y dyfodol. Rhagwelir y bydd y nifer o bobl hŷn yng Ngwynedd (65 mlwydd oed a hŷn) yn cynyddu o 23,500 yng nghanol 2008 i 33,200 yng nghanol 2033. Mae gan y grwpiau oedran hŷn gyfradd farwolaeth uwch, sy'n arwain at ragweld mwy o farwolaethau (Amcanestyniadau Poblogaeth LIC yn seiliedig ar ddata 2008).

Tabl 7: Disgwyliad Oes ar adeg genedigaeth yn ôl awdurdod lleol, blynyddoedd penodol¹²

	2008/09	2012/13	2022/23
Isle of Anglesey	80.6	81.5	83.0
Gwynedd	80.3	81.2	82.7
Conwy	80.1	81.0	82.5
Denbighshire	80.3	81.2	82.8
Flintshire	80.4	81.3	82.8
Wrexham	80.1	81.1	82.6
Powys	81.5	82.4	83.8
Ceredigion	82.0	82.9	84.2
Pembrokeshire	80.5	81.5	83.0
Carmarthenshire	80.2	81.1	82.7
Swansea	80.4	81.3	82.8
Neath Port Talbot	79.6	80.6	82.2
Bridgend	79.6	80.6	82.2
Vale of Glamorgan	80.7	81.6	83.1
Cardiff	80.0	80.9	82.4
Rhondda Cynon Taf	79.0	79.9	81.6
Merthyr Tydfil	77.9	78.9	80.7
Caerphilly	79.1	80.1	81.7
Blaenau Gwent	78.2	79.2	81.0
Torfaen	79.8	80.8	82.3
Monmouthshire	81.6	82.5	83.9
Newport	79.7	80.7	82.3

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Cyfran uwch na'r cyfartaledd o bobl yn dweud fod ganddynt iechyd 'da' er bod amrywiaethau o fewn Ardal y Cynllun.
- Cyfran is na'r cyfartaledd o'r boblogaeth gyda salwch cyfyngus hirdymor.
- Cyfradd gancr sy'n uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol.
- Mae'r gyfradd pwysau geni isel yn gyffredinol is na'r cyfartaledd cenedlaethol.
- Mae'r boblogaeth yn byw'n hwy, ond ceir anghydraddoldeb rhwng y cymunedau mwyaf difreintiedig (Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles Ynys Môn). Mae hyn yn digwydd law yn llaw â gostyngiad tebygol yn nifer y bobl ifanc sydd ar gael i ddiwallu'r angen cynyddol am wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol.

¹² Amcanestyniadau Poblogaeth Awdurdodau Lleol Cymru, 2009 LIC

Mae hyn yn debygol o arwain at ddibynnu mwy ar bobl hŷn ac ar rolau gofalu niferus.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Bydd cynnydd yn y boblogaeth sy'n heneiddio yn arwain at roi mwy o bwysau ar wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso datblygu cymunedau iach, cryf a gweithgar.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried anghenion pobl hŷn.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo cyfleoedd cerdded a beicio.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo mynediad hawdd i lecynnau agored, gwasanaethau, cyfleusterau hamdden a chwaraeon a llecynnau agored.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo gwelliant mewn iechyd a lles y preswylwyr drwy hyrwyddo datblygiadau hamdden sy'n hygyrch i bob rhan o'r gymuned.

2. GRWPIAU BREGUS

Oedran

- 2.1 Rhwng 2003 a 2009, bu cynnydd o 1.3% ym mhoblogaeth y ddau awdurdod lleol unigol, o gymharu â chynnydd o 2.4% yng Nghymru. Mae ardal y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd hefyd â phoblogaeth sy'n heneiddio, a gyda llai o blant yn cael eu geni a mwy o bobl yn byw yn hŷn. Rhwng 1991 a 2009, bu cynnydd o 21% yn Ynys Môn a 9% yng Ngwynedd yn y grŵp oedran 65+, o gymharu â chynnydd o 12% yng Nghymru.¹³
- 2.2 Effaith poblogaeth sy'n heneiddio yw y bydd cynnydd yn nifer yr unigolion sydd o oed pensiwn, a gostyngiad yn nifer y bobl sydd o oed gweithio. Bydd hyn yn arwain at gynnydd sylweddol yn y galw am ofal iechyd, gwasanaethau preswyl, eiddo preswyl y gellir eu haddasu, pensiynau a gwasanaethau eraill a ddefnyddir gan yr henoed. Mae'r cynnydd ym mhoblogaeth hŷn ardal y CDLI ar y Cyd yn cael ei adlewyrchu gan ostyngiad yn y boblogaeth iau yn rhannol oherwydd allfudo.
- 2.3 Ers nifer o flynyddoedd, mae pryder wedi bod ynghylch pobl ifanc yn gadael gogledd orllewin Cymru, a dengys tystiolaeth fod hyn yn broblem sylweddol yn Ynys Môn a Gwynedd. Dengys tueddiadau fod nifer sylweddol o bobl ifanc rhwng 20 a 29 mlwydd oed yng Ngwynedd wedi allfudo yn ystod y flwyddyn hyd at fis Mehefin 2009, tra bod mewnffudo yn uwch nag allfudo ar gyfer y categori 45-64 mlwydd oed. Ymddengys bod hon yn broblem sy'n waeth mewn ardaloedd gwledig, arfordirol. Yn Ynys Môn, bu i'r gyfran o bobl ifanc

¹³ ¹⁴ Amcangyfrifon Canol Blwyddyn o'r Boblogaeth, ONS

rhwng 15 a 29 mlwydd oed ostwng 19% yn yr un cyfnod¹⁴. Yr unig eglurhad rhesymegol yw allfudo net o bobl iau a mewnfudo net o bobl hŷn.
(*Gweler Adroddiad Cwmpasu AC am fwy o fanylion ynghylch y pwnc hwn*)

Incwm

- 2.4 Mae enillion cyfartalog aelwydydd yn Ynys Môn a Gwynedd yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol. Yn 2009, y canolrif incwm oedd £23,050 a £24,350 yng Ngwynedd ac Ynys Môn yn y drefn honno, o gymharu â £25,750 yng Nghymru. Ceir hefyd amrywiaethau sylweddol mewn enillion cartrefi o fewn ardal y CDLI ar y cyd. Yn Ynys Môn, Morawelon sydd â'r incwm y cartref cymedrig isaf (£16,450) ac yng Ngwynedd y ward â'r incwm y cartref cymedrig isaf yw Hiracl (£17,700)¹⁵. Gall hyn adlewyrchu cyfuniad o ddiffyg cyfleoedd am waith â chyflog uwch; diffyg llafur â sgiliau yn lleol ac, o bosib, bod canran o'r boblogaeth nad ydynt yn medru cymryd rhan mewn swyddi â sgiliau uwch yn yr ardaloedd hyn. (*Gweler Adroddiad Cwmpasu AC am fwy o fanylion ynghylch y pwnc hwn*)

Grwpiau Lleiafrifol

- 2.5 (*Gweler Asesiad Effaith Cydraddoldeb am fwy o fanylion ynghylch y pwnc hwn*)

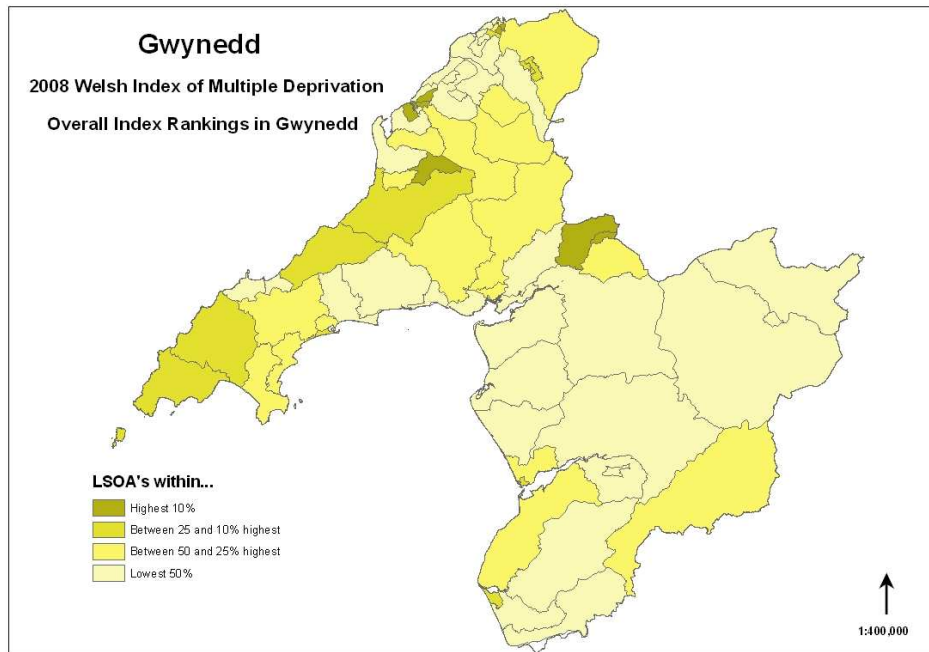
Materion Gofodol

- 2.6 Dengys Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru WIMD 2008 fod yng Ngwynedd (sydd â 75 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs)) dair LSOA (4%) sydd o fewn y 10% LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Yn y 10% LSOA mwyaf difreintiedig yng Nghymru ceir:
- Nifer uwch na'r cyfartaledd o LSOAs yng Ngwynedd ar gyfer Tai (41%) a Mynediad (24%)
  - Amddifadedd o ran mynediad i wasanaethau sy'n uwch mewn pentrefi bychain ac ardaloedd gwledig.
  - Niferoedd o LSOAs yn is na'r cyfartaledd yng Ngwynedd ar gyfer:
    - Amddifadedd Cyffredinol (4%)
    - Incwm (3%)
    - Cyflogaeth (1%)
    - Addysg (4%)
    - Yr Amgylchedd (1%)
    - Y Gymuned (5%)
- 2.7 Roedd 44% o'r LSOAs yng Ngwynedd yn fwy difreintiedig na chyfartaledd Cymru. Dengys y map isod fod gan ardaloedd gwledig megis Pen Llŷn fynegai amddifadedd cyffredinol sydd ar y cyfan yn uwch na'r hyn ar gyfer y rhan fwyaf o Wynedd.

---

¹⁵ CACI Paycheck

Ffigur 4: Map yn Dangos Safle WIMD cyffredinol Wardiau Gwynedd

2.8 Dengys WIMD 2008 fod yn Ynys Môn (sydd â 44 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs)) dair LSOA (4%) sydd o fewn y 10% o'r LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Y rhain yw:

- Morawelon sydd â sgôr o 48.2, yn safle 119 allan o 1896 yng Nghymru. Gosodwyd yr LSOA hwn yn y categori o'r 10% o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.
- Tudur sydd â sgôr o 42.9, yn safle 187 allan o 1896 yng Nghymru. Gosodwyd yr LSOA hwn yn y categori o'r 10% o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.
- Porthyfelin 1 sydd â sgôr o 41.6, yn safle 204 allan o 1896 yng Nghymru. Gosodwyd yr LSOA hwn yn y categori o'r 10-20% o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

2.9 Yn Ynys Môn:

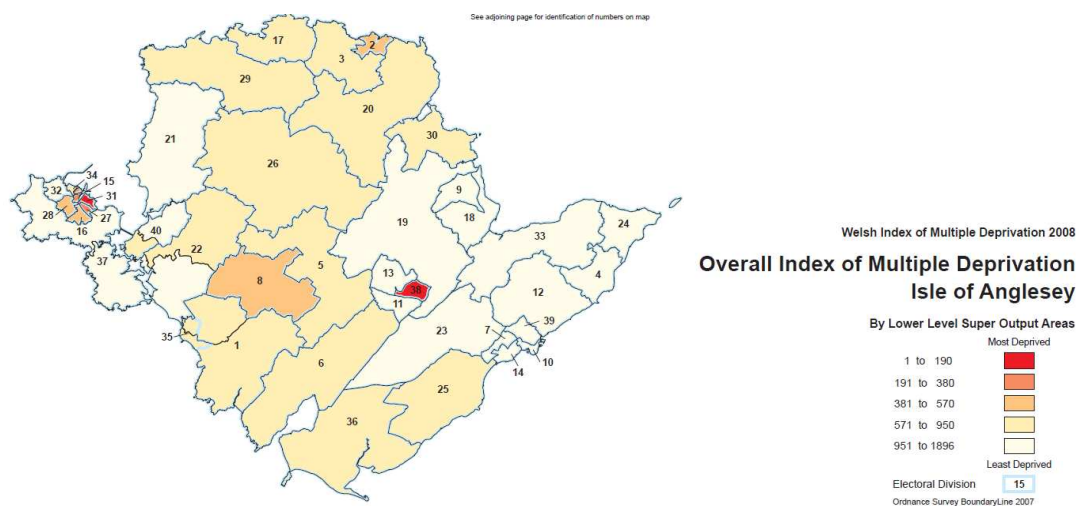
- Roedd gan yr LSOAs ddsbarthiad sgôr amddifadedd o dros 88% o'r holl amrediad yng Nghymru.
- Mae 5% o'i LSOAs yn disgyn o fewn y categori o'r 10% LSOA mwyaf difreintiedig yng Nghymru.
- Mae 55% o'i LSOAs yn disgyn o fewn y categori o'r 50% LSOA mwyaf difreintiedig yng Nghymru.
- Mae lefelau o amddifadedd sy'n is na'r cyfartaledd yn y tri chategori mwyaf difreintiedig (y 10%, 20%, 30% mwyaf difreintiedig), ond mae lefelau o amddifadedd yn uwch na'r cyfartaledd yn y categori 50% mwyaf difreintiedig).

2.10 Yn y 10% o'r LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru ceir:

- Nifer uwch na'r cyfartaledd o LSOAs yn Ynys Môn ar gyfer Tai (18%) a Mynediad (18%)
- Nifer uwch na'r cyfartaledd o LSOAs yn Ynys Môn ar gyfer:
  - Amddifadedd Cyffredinol (5%)
  - Incwm (7%)
  - Cyflogaeth (2%)
  - Iechyd (2%)
  - Addysg (5%)
  - Y Gymuned (7%)

2.11 Roedd 55% o'r LSOAs yn Ynys Môn yn fwy difreintiedig na chyfartaledd Cymru.

Ffigwr 5: Map yn Dangos Safle WIMD cyffredinol Wardiau Ynys Môn

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Poblogaeth sy'n mynd yn hŷn gyda gostyngiad yn y gyfran o bobl iau.
- Mae incwm aelwydydd yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol.
- Yn gyffredinol, mae ardaloedd gwledig yn fwy difreintiedig na'r rhan fwyaf o ardal y Cynllun yn enwedig o ran tai a mynediad.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd wella mynediad at gyfleoedd cyflogaeth yn enwedig mewn cymunedau difreintiedig ac ardaloedd gwledig.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso twf economaidd cynaliadwy yn Ardal y Cynllun gyda'r nod o greu economi fywiog a llewyrchus.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso gwelliannau mewn sgiliau yn y gweithlu, hyrwyddo mentergarwch ac yn sgil hynny creu cyfleoedd gwaith cynaliadwy o ansawdd uchel.

3. FFORDD O FYW UNIGOLION

- 3.1 Adroddodd 44% o oedolion yng Ngwynedd a 43% o oedolion yn Ynys Môn eu bod yn yfed mwy na'r hyn a ddywed y canllawiau ar o leiaf un diwrnod o'r wythnos yn ystod 2009/10, sy'n debyg i gyfartaledd Cymru. Ar gyfer yr un cyfnod, dywedodd 27% o oedolion eu bod yn cael sesiwn yfed 'binge' o leiaf un diwrnod yr wythnos, sef yr un pwyntiau canran â chyfartaledd Cymru. Roedd y ffigur i Ynys Môn ychydig yn is ar 26%.
- 3.2 Yn 2009-2010, dangosodd Arolwg Iechyd Cymru fod 23% o bobl yn adrodd eu bod yn ysmegu yng Ngwynedd ac Ynys Môn.
- 3.3 Yn 2009/10, adroddodd 32% o oedolion yng Ngwynedd ac Ynys Môn eu bod wedi cyflawni'r canllawiau gweithgarwch corfforol yr wythnos flaenorol, 2 bwynt canran yn uwch na'r gyfran ar gyfer Cymru. Er bod gostyngiad o 2 bwynt canran wedi bod yng Ngwynedd ers 2008/09, Gwynedd yw'r trydydd uchaf, ynghyd ag Ynys Môn, o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru o ran y mesur hwn.
- 3.4 Yn 2009-10, roedd 54% o oedolion yn Ynys Môn a 56% o oedolion yng Ngwynedd un ai dros eu pwysau neu'n ordew.

Tabl 8: Oedolion oedd yn adrodd am eu ffordd o fyw o ran eu hiechyd¹⁶

	Uchafswm y defnydd o alcohol mewn diwrnod			Defnydd o ffrwythau a llysiau	Faint o ymarfer corff	Mynegai Màs y Corff	
	Ysmygu	Y canllawiau uchod	Binge			Cyflawni canllawiau	Cyflawni canllawiau
Ynys Môn	23	43	26	38	32	55	21
Gwynedd	23	44	27	41	32	57	19
Cymru	23	44	27	35	30	57	21

¹⁶ Arolwg Iechyd Cymru 2009 a 2010

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Mae bron i hanner y boblogaeth breswyl yn yfed mwy na'r canllawiau dyddiol ar gyfer y defnydd o alcohol.
- Dim ond oddeutu treian o'r boblogaeth sy'n cyflawni'r canllawiau ar gyfer ymarfer corff neu weithgaredd corfforol er bod hyn ychydig yn uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru.
- Mae mwy na hanner y boblogaeth un ai dros eu pwysau neu'n ordew.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso datblygiad cyfleusterau gofal iechyd addas sy'n hygyrch i bob rhan o'r gymuned.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso datblygiad cyfleusterau hamdden a digon o ardaloedd gwyrdd i chwarae ac ar gyfer hamdden sy'n hygyrch i bawb er mwyn annog bywydau mwy iach.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo bywydau iach gan hwyluso datblygu ffyrdd iach i deithio i gynnwys cerdded a beicio.
- Dylai'r CDLI ar y cyd ymgorffori cyfleoedd i gerdded a beicio wrth ddylunio datblygiadau.

4. DYLANWADAU CYMDEITHASOL A CHYMUNEDOL AR IECHYD

Ynysiad Cymdeithasol

- 4.1 Mae Ynys Môn a Gwynedd yn siroedd gwledig gan fwyaf; fodd bynnag, mae rhai rhannau yn sylweddol fwy gwledig nag eraill. Mae nifer o gymunedau o fewn ardal y CDLI ar y Cyd yn destun y cynllun Cymunedau'n Gyntaf ac maent yn dioddef problemau megis diffyg siopau a gwasanaethau lleol eraill, anawsterau gyda chludiant a chostau gwresogi'r cartref. Ceir hefyd glystyrau o gyfraddau diweithdra uchel ac aelwydydd sy'n hawlio credyd treth i deuluoedd sy'n gweithio yn rhai rhannau gweledig o Wynedd a rhannu gogledd orllewinol Ynys Môn.

Allgáu Cymdeithasol

- 4.2 Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (WIMD) wedi dangos fod y mwyafrif o ardaloedd bychan Gwynedd yn llai difreintiedig na'r cyfartaledd i Gymru. Fodd bynnag, ceir mannau eithaf difreintiedig o fewn yr awdurdod, yn bennaf o ran tai a mynediad i wasanaethau. Yn 10% LSOA mwyaf difreintiedig Cymru, ceir nifer uwch na'r cyfartaledd o LSOAs yng Ngwynedd ar gyfer Tai (41%) a Mynediad (24%). Mae amddifadedd o ran mynediad i wasanaethau yn uwch mewn pentrefi bychain ac ardaloedd gwledig. Mae rhai ardaloedd o Benrhyn Llŷn yn arbennig o ddifreintiedig yn ôl dadansoddiad WIMD. Mae'r asesiad yn debyg yn Ynys Môn. Yn y 10% o ardaloedd cynnyrch ehangach haen is mwyaf difreintiedig yng Nghymru, ceir nifer uwch na'r cyfartaledd o LSOAs yn Ynys Môn ar gyfer Tai (10%) a Mynediad (18%). Roedd 55% o'r LSOAs yn Ynys Môn yn fwy difreintiedig na chyfartaledd Cymru.

Trosedd a Diogelwch

- 4.3 Mae'r gyfradd drosedd yng Ngwynedd wedi gostwng yn raddol yn ystod y blynnyddoedd diwethaf gyda gostyngiad cyffredinol o 14% rhwng 2006/07 a 2009/10. Yn 2009/10 roedd gan Wynedd y gyfradd drosedd isaf namyn wyth, ac Ynys Môn yr un isaf namyn pedwar yng Nghymru.

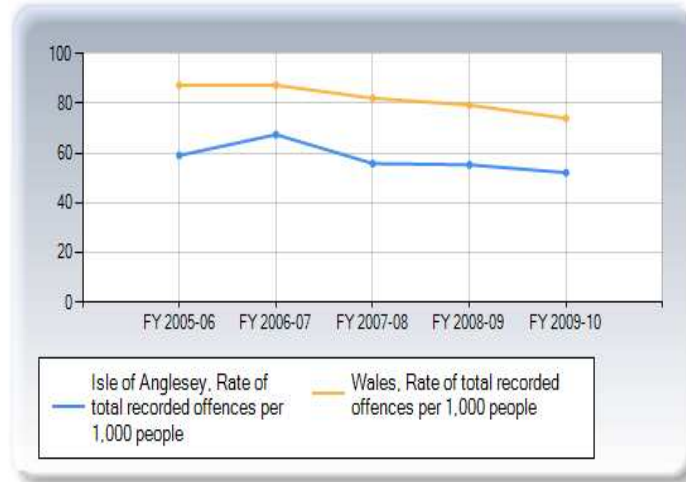
Tabl 9: Trosedd a Gofnodwyd 2006-07 (i bob 100,000 o'r boblogaeth)¹⁷

	Ynys Môn	Gwynedd	Cymru
Trosedd a gofnodwyd	67.7	73.5	87.5
Trais yn erbyn person	20.4	21.9	18.2
Byrgrleriaeth o dŷ	1.3	1.7	3.6
Dwyn cerbyd	1.3	1.3	3.8
Dwyn o gerbyd	2.1	3.5	8.6

¹⁷ InfoBase Cymru

Ffigwr 6: Y Gyfradd Drosedd yng Ngwynedd (i bob 1,000 o bobl)

Ffigwr 7: Y Gyfradd Drosedd yn Ynys Môn (i bob 1,000 o bobl)

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Pocedi o amddifadedd cymharol yn ardal y Cynllun yn dioddef o allgáu cymdeithasol ac o arwahanrwydd, gyda mynediad gwael i gyfleusterau, gwasanaethau a chyfleoedd cyflogaeth.
- Rhwydwaith cludiant gwael mewn nifer o ardaloedd gwledig sy'n gwaethygu materion mynediad.
- Cyfradd drosedd sy'n gostwng ac sy'n is na'r cyfartaledd cenedlaethol.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso gwelliannau yn ansawdd bywyd preswylwyr - ym mhob rhan o'r gymdeithas er mwyn cynnal a hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, llewyrchus a bywiog.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo adfywio cynaliadwy yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig yn Ynys Môn a Gwynedd drwy wella a gwarchod yr amgylchedd a'r isadeiledd a thrwy wella mynediad i wasanaethau i'r bobl yn yr ardaloedd hyn.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd annog gostyngiad parhaus mewn cyfraddau trosedd drwy ddylunio amgylcheddau o ansawdd a strydoedd diogel i wella diogelwch cymunedau.

5. AMODAU BYW AC AMGYLCHEDDOL SY'N EFFEITHIO AR IECHYD

Amodau Tai

- 5.1 Mae amddifadedd tai yn fater pwysig yn ardal y CDLI ar y cyd, yn enwedig yng Ngwynedd. Mae amddifadedd tai yn gysylltiedig ag oedran y tai ac ystyrir bod cyfran helaeth o dai yng Ngwynedd, yn enwedig y rhai a adeiladwyd cyn 1919, yn anaddas. Yn 2001, Gwynedd oedd â'r gyfran ail uchaf o dai a adeiladwyd cyn 1919 yng Nghymru (46.9%). Mae cyfran y tai anaddas yng Ngwynedd yn sylweddol uwch na chyfartaledd Cymru – ystyrir bod 10.5% yn anaddas (chweched uchaf yng Nghymru) a mwy na dwbl Ynys Môn a Chonwy¹⁸.
- 5.2 Gwynedd ac Ynys Môn sydd â'r gyfran uchaf ac ail uchaf o dai heb wres canolog yng Nghymru hefyd (21.6% a 19.1% yn y drefn honno). Yn ogystal, Gwynedd sydd â'r gyfran uchaf o dai teras yng Nghymru. Efallai bod hyn yn bodloni anghenion cyfredol y sir ond nid yw'n rhoi dewis o fath o dai i'r trigolion.¹⁹
- 5.3 Yng Ngwynedd, ar lefel ward, yn Aberdaron mae'r gyfran uchaf o aelwydydd heb wres canolog (37.1%) – bron i ddwbl y cyfartaledd cenedlaethol. O'r holl aelwydydd, ward Glyder sydd â'r gyfradd isaf heb wres canolog (10.4% o aelwydydd).
- 5.4 Ar lefel ward, yn Ynys Môn, Ffordd Llundain oedd â'r gyfran uchaf o aelwydydd heb wres canolog (33.9%) – bron i ddwbl y cyfartaledd cenedlaethol. O'r holl aelwydydd, ward Cefni sydd â'r gyfran isaf heb wres canolog (5.2% o aelwydydd). Nid oes gan 0.24% o aelwydydd Ynys Môn wres canolog na defnydd o faddon, cawod neu doiled, o gymharu â 0.16% yng Nghymru.²⁰ (*Gweler Adroddiad Cwmpasu AC am fwy o fanylion ynghylch y pwnc hwn*)

Sŵn

- 5.5 Yn ystod 2006-07, derbyniodd Adran Gwarchod y Cyhoedd Gwynedd 433 cwyn ynghylch niwsans sŵn. Gall sŵn effeithio ar iechyd mewn sawl ffordd, gan gynnwys, yn fwy cyffredin, blinder (os gellir galw effaith o'r fath yn effaith 'iechyd'), aflonyddwch cwsg, ymyrraeth â lleferydd a rhyngweithiad cymdeithasol, amharu ar ganolbwyntiad (ac felly ar ddysgu ac ar y cof tymor hir), ac effeithiau hormonaid a chardiofasgwlaidd, ond nid yw'n glir i ba raddau y mae'r effeithiau hyn yn niweidiol. Nid oedd unrhyw ddata ar gael ar gyfer Ynys Môn.

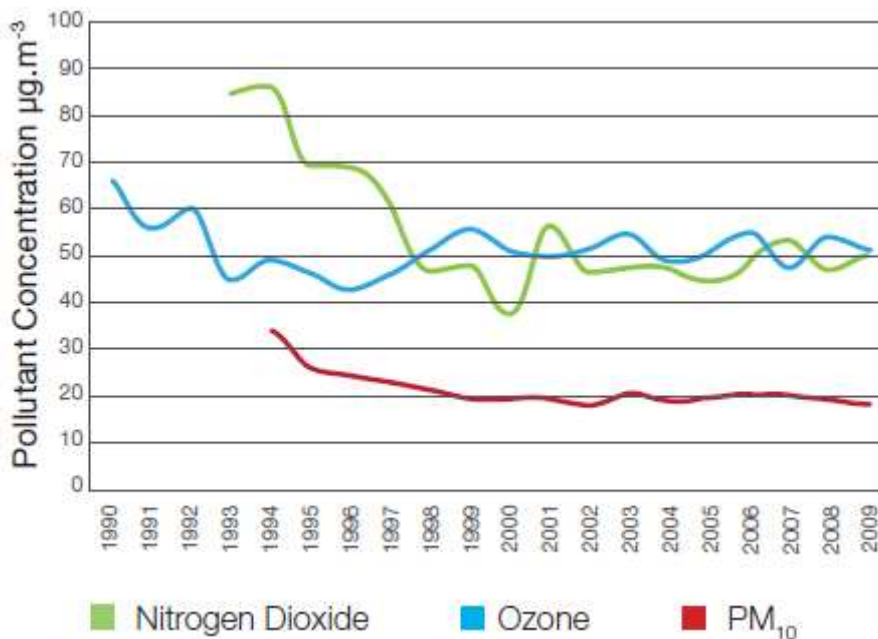
¹⁸ Ffocws ar Wynedd 2007, Cyngor Gwynedd

¹⁹ Cyfrifiad 2001

Ansawdd Aer

- 5.6 Nid yw llygredd aer yn broblem sylweddol yng Ngwynedd nac yn Ynys Môn fyddai'n cyfiawnhau dynodi Ardal Rheoli Ansawdd Aer (ARAA). Ar y cyfan, mae ansawdd aer yn dda yn y ddau awdurdod. Yng Ngwynedd ac Ynys Môn, mae crynodiadau PM₁₀, er enghraifft, yn bendant o fewn y cyfyngiadau cenedlaethol ac mae ardaloedd LSOA y Sir ymhlith y lleiaf difreintiedig yng Nghymru yn nhermau Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru: Mynegai Allyriadau Aer Cyfartaledd y Boblogaeth (2008). Mae hyn yn awgrymu fod amodau ansawdd aer y boblogaeth breswyl yn dda o ran y mynegai hyn. Mae monitro lleol yn parhau mewn amrywiol safleoedd ledled y ddau awdurdod – roedd yr unig fesur ansawdd aer oedd yn uwch na'r hyn sy'n dderbyniol ar yr A55 yn Llanfairpwll ble roedd y canlyniadau'n uwch na'r amcanion blynyddol ar gyfer NO₂²¹.
- 5.7 Fodd bynnag, o ganlyniad i newid hinsawdd, rhagwelir y bydd cynnydd o 1.3°C yn y tymereddau cyfartalog blynyddol yng Nghymru erbyn y 2020au, 2.0°C erbyn y 2040au a 3.3°C erbyn y 2080au, yn erbyn gwaelodlin 1961 hyd 1990. Yn gyffredinol, gall y Sir hefyd ddisgwyl cael hafau sychach, a mwy o ddigwyddiadau tywydd eithafol / anarferol, megis glawiad uwch / gaeafau gwlypach.

Ffigwr 9: Llygredd Aer yng Nghymru ers 1990²²

²¹ Adroddiad Sgopio AAS Cyngor Sir Ynys Môn (Cyfres II) (diweddariadau 2010)

²² Ansawdd Aer yng Nghymru (2009) Fforwm Ansawdd Aer Cymru

Ansawdd Dŵr

- 5.8 Ar y cyfan, mae ansawdd afonydd yn dda yng Ngwynedd ac Ynys Môn. Yn 2009, er enghraifft, roedd cyfran yr afonydd yng Ngwynedd a oedd wedi'u categorio fel da neu dda iawn yn uwch na'r 14 mlynedd blaenorol. Yn Ynys Môn, cafwyd cynnydd yng nghyfran yr afonydd gradd A yn nhermau ansawdd cemegol ers 1990. Fodd bynnag, dylid nodi gostyngodd cyfran yr afonydd hyd gradd A yn y sir yn sylweddol rhwng 2008 a 2009.²³
- 5.9 Ceir sawl darn o afon ble mae angen gwella ansawdd y dŵr yn sylweddol. Mae cynllun rheoli basn afonydd Asiantaeth yr Amgylchedd ar gyfer Ardal Basn Afonydd Gorllewin Cymru, yn adnabod nifer o heriau i ansawdd dŵr wyneb, yn cynnwys: tryledu llygredd o weithgareddau amaethyddol; tryledu llygredd o fwynfeydd hanesyddol; addasu ffisegol ardaloedd dyfrol; llygredd tarddle o bwynt gweithfeydd carthffosiaeth y diwydiant dŵr ac asideiddio.
- 5.10 Yn gyffredinol, gellid dweud bod ansawdd cyffredinol dŵr ymdrochi o amgylch arfordir Gwynedd ac Ynys Môn yn gwella. Yn Ynys Môn, fe wnaeth 73% o draethau gyrraedd y safonau canllaw yn 2008 o gymharu â 33% yn 1992. Fodd bynnag, mae cydymffurfiaeth dyfroedd ymdrochi nad ydynt wedi'u hadnabod gan y CE wedi profi i fod yn fwy problemus gyda chyfradd uchel o fethiannau wedi'i chofnodi. Mae tri lleoliad (Traeth Bach, Porth Eilian a Biwmares) wedi cofnodi cyfradd fethu o 100% ar safon G. Yng Ngwynedd, fe wnaeth chwe thraeth a dau farina ennill Gwobrau'r Faner Las yn 2008; fe wnaeth 11 o draethau ennill gwobrau glannau môr ac fe wnaeth chwech ennill gwobrau arfordir gwyrdd. Yn Ynys Môn, fe wnaeth chwe thraeth ennill Gwobrau'r Faner Las; fe wnaeth 26 o draethau ennill gwobrau glannau môr ac fe wnaeth 13 ennill gwobrau arfordir gwyrdd.²⁴

Gwaredu gwastraff

- 5.11 Gall tirlenwi gwastraff bwrdeistrefol bioddiraddadwy e.e. bwyd, papur a gwastraff o'r ardd gyfrannu at broblemau iechyd dynol ynghyd â phroblemau amgylcheddol megis cynhyrchu trwytholch. Mae hefyd yn rhyddhau methan, a all gyfrannu at lygredd aer a chynhesu byd-eang. Mae'n bosib aildddefnyddio, ailgylchu, compostio neu drin peth o'r gwastraff sy'n cael ei dirlenwi mewn ffyrdd gwahanol er mwyn cynhyrchu tanwydd sy'n deillio o ynni.
- 5.12 Mae'r Gyfarwydddeb Dirlenwi wedi gosod targedau fel y bydd faint o wastraff a roddir mewn safleoedd tirlenwi yn cael ei leihau'n sylweddol yn y dyfodol. Ar hyn o bryd, mae Gwynedd ac Ynys Môn yn cyrraedd Targedau'r Cynllun Lwfans Tirlenwi sydd wedi'u gosod gan y llywodraeth. Er mwyn i gynghorau gyrraedd y targedau hyn yn y dyfodol, bydd angen mwy o bwyslais ar reoli gwastraff yn gynaliadwy, megis ailgylchu, fel y brif ffordd o waredu gwastraff.

²³ Pecyn Tystiolaeth Leol - Asiantaeth yr Amgylchedd

²⁴ Pecyn Tystiolaeth Leol - Asiantaeth yr Amgylchedd

- 5.13 Yng Ngwynedd, mae'r cyfraddau ailgylchu/compostio wedi bod yn gyson is na chyfartaledd Cymru ers 1998. Roedd gan Ynys Môn gyfradd ailgylchu sylweddol uwch – yn 2009/10, roedd 51% o wastraff bwrdeistrefol yn cael ei ailgylchu neu'i gompostio o gymharu â 40% yng Nghymru (yr ail uchaf o holl Awdurdodau Lleol Cymru).²⁵

Peryglon Ffyrdd

- 5.14 Mae nifer y damweiniau ffordd wedi gostwng yn raddol yn ddiweddar, gyda'r cyfraddau damweiniau yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol (11.9 i bob 100 km yng Ngwynedd ac 14.1 i bob 100km yn Ynys Môn o gymharu â 25.5 i bob 100 km yng Nghymru).

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Amddifadedd tai yn enwedig yng Ngwynedd.
- Nid yw llygredd aer yn broblem sylweddol yn ardal y Cynllun.
- Yn gyffredinol, mae ansawdd y dŵr yn dda, er bod risg parhaus o ddigwyddiadau all lygru dŵr.
- Cyfraddau ailgylchu is na'r cyfartaledd yng Ngwynedd ac angen i leihau faint o wastraff sy'n cael ei anfon i'w dirlenwi.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso gwella cyflenwad, ansawdd, fforddiadwyedd ac addasrwydd tai yn yr ardal er mwyn diwallu anghenion y boblogaeth breswyl.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried effaith datblygiad o ran y sŵn a gynhyrchir er mwyn osgoi, lleihau a lliniaru sŵn amgylcheddol.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd fynd i'r afael â materion megis newid hinsawdd, annog lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr niweidiol a hwyluso gwella ansawdd aer.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo ailgylchu a hwyluso lleihad yn y gwastraff a anfonir i gael ei dirlenwi.
- Dylai'r Cynllun sicrhau nad yw ansawdd cyrff dŵr yn Ardal y Cynllun yn cael ei roi yn y fantol gan gynigion datblygu defnydd tir.
- Dylai'r Cynllun liniaru'r achosion ble mae adnoddau dŵr daear a

²⁵ StatsWales, LIC

chyflenwadau dŵr yfed yn cael eu halogi.

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo datblygiad rhwydwaith cludiant diogel ac effeithlon.

6. AMGYLCHIADAU ECONOMAIDD SY'N EFFEITHIO AR IECHYD

Gweithgarwch Economaidd

6.1 Amcangyfrifir bod gan Wynedd ac Ynys Môn gyfraddau gweithgarwch economaidd uwch na Chymru ar y cyfan gyda chyfraddau cyflogaeth uwch a chyfraddau diweithdra is na'r cyfartaledd cenedlaethol. Ym mis Mehefin 2011, roedd 74% o'r boblogaeth oed gweithio yn y ddau awdurdod lleol yn economaidd weithredol o gymharu â 72.8% yng Nghymru. Fodd bynnag, mae gweithgarwch economaidd yn amrywio o fewn ardal y CDLI ar y Cyd gyda chyfraddau uwch o amgylch Ardal y Fenai o gymharu ag ardaloedd yng ngogledd a gorllewin Ynys Môn a phocedi o gyfraddau economaidd isel yn wardiau Peblilg (Caernarfon) a Marchog (Bangor) er enghraifft.²⁶

6.2 Yn gyffredinol, mae cyfradd y nifer sy'n hawlio wedi bod yn is yng Ngwynedd nag yng Nghymru gyfan ers tua 2009. Fodd bynnag, yn Ynys Môn, mae cyfraddau'r nifer sy'n hawlio wedi bod yn uwch na Chymru gyfan yn ddiweddar. Mae diweithdra'n amrywio ledled Ynys Môn a cheir cyfraddau llawer uwch o ddiweithdra yn ardaloedd gogleddol a gorllewinol yr ynys nag yn Ardal y Fenai a'r de e.e. 'Bridgehead' – 4.9%; Caergybi – 11.7% (Cyfrifiad 2001). Yr her fawr yw ymestyn cryfder Ardal y Fenai, a chynnig cyfleoedd i weithwyr o ardaloedd difreintiedig y gogledd a'r gorllewin.

Math y gyflogaeth

6.3 Mae rhai diwydiannau'n fwy cyffredin yng Ngwynedd nac eraill. Yn 2008, gweinyddu'r cyhoedd, addysg ac iechyd oedd cyflogwyr unigol mwyaf pobl Gwynedd (32.9%). Yn ail i hyn oedd y diwydiant dosbarthu, gwestai a bwytai (23.0%), sydd hefyd yn adlewyrchu'r patrwm dros Gymru gyfan. Dros yr un cyfnod, y diwydiannau oedd yn cyflogi'r gyfran leiaf o bobl yng Ngwynedd oedd ynni a dŵr (0.5%) ac amaeth a physgota (1.5%).

Tabl 10: Sectorau Diwydiant yng Ngwynedd a Chymru (2008)²⁷

Diwydiant	Ynys Môn	Gwynedd	Cymru
		%	%
Amaeth a physgota	Amherthnasol	0.6	1.5
Ynni a dŵr	Amherthnasol	1.2	0.5
Gweithgynhyrchu	14.9	7.6	13.7

²⁶ Ystadegau Swyddogol y Farchnad Lafur, ONS

²⁷ StatsWales, LIC

Diwydiant	Ynys Môn	Gwynedd	Cymru
Adeiladu	6.5	4.5	5.2
Dosbarthu, gwestai a bwyta	25.4	31.2	23.0
Trafnidiaeth a chysylltiadau	6.9	3.6	4.3
Bancio, cyllid ac yswiriant	9.9	8.6	14.1
Gweinyddu'r cyhoedd, addysg ac iechyd	28.3	37.3	32.9
Gwasanaethau eraill	4.3	5.3	4.8

- 6.4 Mae rhai diwydiannau'n fwy cyffredin nac eraill ym Môn. Yn 2008, gweinyddu'r cyhoedd, addysg ac iechyd oedd cyflogwyr unigol mwyaf pobl Môn (32.9%). Yn ail i hyn oedd y diwydiant dosbarthu, gwestai a bwyta (25.4%), sydd hefyd yn adlewyrchu'r patrwm dros Gymru gyfan.

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Cyfradd gweithgarwch economaidd gymharol uchel yn ardal y CDLI ar y Cyd ond diweithdra uwch na'r cyfartaledd yn Ynys Môn
- Amrywiaethau daearyddol mewn diweithdra
- Gostyngiad yn niwydiannau'r tir

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylid hyrwyddo gwella iechyd a lles preswylwyr a dylid mynd i'r afael â ffactorau cymdeithasol ac economaidd sy'n dylanwadu ar iechyd.
- Dylid lleoli dyraniadau cyflogaeth mewn lleoliadau cynaliadwy ble mae eu hangen
- Dylai'r CDLI ar y Cyd wella mynediad at gyfleoedd cyflogaeth yn enwedig mewn cymunedau difreintiedig.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso twf economaidd cynaliadwy yn Ardal y Cynllun gyda'r nod o greu economi fywiog a llewyrchus.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso gwella sgiliau'r gweithlu, hyrwyddo mentergarwch ac yn sgil hynny creu cyfleoedd gwaith cynaliadwy o ansawdd uchel.

7. MYNEDIAD AC ANSAWDD GWASANAETHAU

Trafnidiaeth

- 7.1 Gostyngodd cyfran y cartrefi heb gar o 21% ac 18% yng Ngwynedd ac Ynys Môn, yn y drefn honno, rhwng 1991 a 2001. Mae nifer y ceir preifat ar y ffyrdd yn cynyddu yn ardal y CDLI ar y Cyd.
- 7.2 Mae defnydd o geir preifat gan drigolion i deithio i'r gwaith yn is yng Ngwynedd na'r cyfartaledd cenedlaethol fel y mae'r defnydd o gludiant cyhoeddus. Yn Ynys Môn, ceir mwy o ddibyniaeth ar geir ar gyfer teithio i'r gwaith gyda chyfran lai o bobl yn mynd ar y bws i'r gwaith o gymharu â Chymru (2.9% yn teithio ar gludiant cyhoeddus o gymharu â 6.5% yng Nghymru).²⁸
- 7.3 Mae canran yr aelwydydd sydd â mwy nag un car yn sylweddol uwch mewn ardaloedd gwledig nag mewn wardiau trefol. Mae gofyn i bobl sy'n byw mewn ardaloedd gwledig deithio yn bellach i gael mynediad at wasanaethau megis siopau, iechyd, addysg a chyflogaeth. Golyga hyn gostau ychwanegol i'r rheini sydd heb gludiant addas, yn benodol pobl hŷn, pobl ifanc, rhieni sengl a phobl ddi-waith.

Addysg a Hyfforddiant

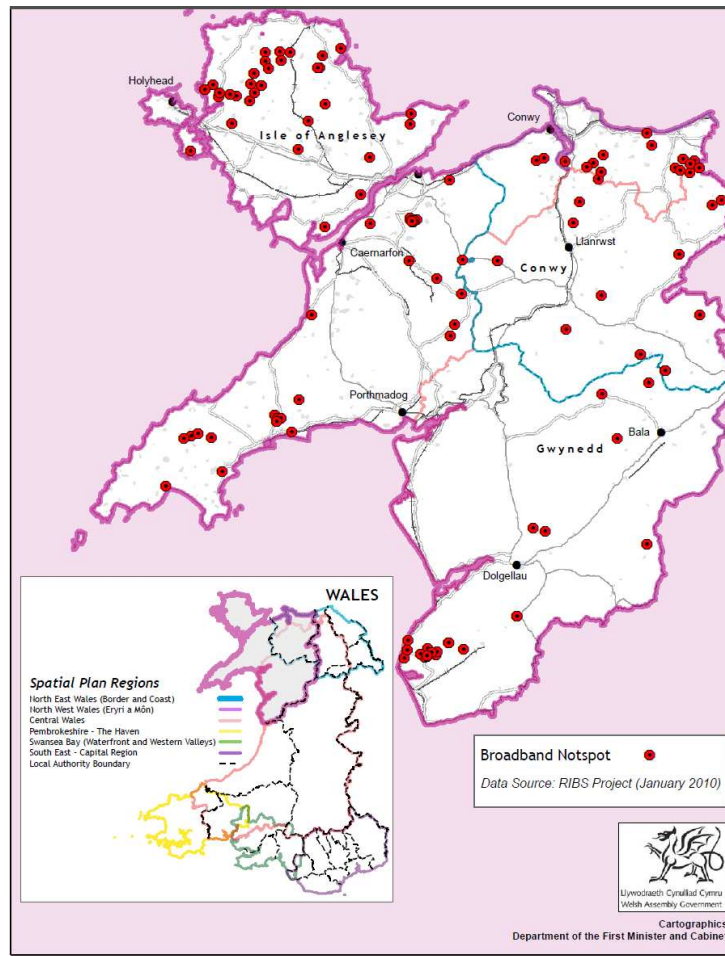
- 7.4 Mae sgiliau a dysgu yn bwysig am resymau cymdeithasol ac economaidd. Mae mynediad at addysg a hyfforddiant yn rhoi cyfle i bobl gyflawni eu potensial a chymryd rhan lawn yn y gymdeithas a'r economi. Mae'r cymwysterau sydd gan y boblogaeth yn amrywio o fewn ardal y CDLI ar y Cyd. Mae wardiau Peblig a Morawelon ymhlith y rhai hynny sydd â'r cyfraddau isaf o gyrhaeddiad addysgol yn ardal y CDLI ar y Cyd, gyda 50.3% a 49% (yn y drefn honno) heb fath o gymwysterau.²⁹
- 7.5 Gall y diffyg cyfleoedd ar gyfer addysg ac ailhyfforddi i oedolion yn yr ardaloedd ymylol fod yn cyfyngu gallu nifer o weithwyr hŷn i addasu i gyfleoedd gwaith newydd. Bydd angen cyfleoedd hyfforddi ar weithwyr o'r ardaloedd difreintiedig er mwyn addasu i economi lleol sy'n newid ac yn amrywio.

Technoleg Gwybodaeth

- 7.6 Mae'r ffigur a ganlyn yn tynnu sylw at yr ardaloedd o fewn Ardal y Cynllun sy'n profi anawsterau wrth gysylltu i'r band-eang.

²⁸ ²⁹ Cyfrifiad 1991 a 2001

Ffigur 9: Ardaloedd sydd â chysylltiad band-eang gwael

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Dibyniaeth uchel ar geir preifat ar gyfer trafndiaeth.
- Cyfraddau cyrhaeddiad addysgol amrywiol yn ardal y Cynllun.
- Rhai ardaloedd â chysylltiad band-eang gwael.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso datblygu system gludiant effeithlon, glân a chynaliadwy gan gynnwys cerdded a beicio i wella iechyd y boblogaeth breswyl.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso darparu cyfleoedd hyfforddiant ac addysg er mwyn gwella sgiliau'r boblogaeth sydd o oedran gweithio.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd wella mynediad i gyfleusterau a gwasanaethau a hwyluso datblygu cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol mewn ardaloedd gwledig i hwyluso gwella cyfleoedd lleol drwy gynyddu faint o gyflogaeth o ansawdd sydd ar gael ynghyd â chefnogi busnesau lleol.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso'r gwaith o wella ansawdd y seilwaith gan gynnwys y seilwaith TG.

8. FFACTORAU MACRO-ECONOMAIDD, AMGYLCHEDDOL A CHYNALIADWYEDD**Cynnyrch Mewnwladol Crynswth**

- 8.1 Cafwyd bod gwerth Gwerth Ychwanegol Crynswth (GVA) y pen a grëwyd gan ddiwydiant ym Môn oddeutu £11,333 yn 2009, yr isaf o holl awdurdodau lleol y DU, sy'n amlygu'r ffaith nad yw economi'r sir yn gryf iawn o ran diwydiannau gweithgynhyrchu, masnach a gwasanaethau sydd â gwerth ariannol uchel.³⁰ Fodd bynnag, caiff y gwerth GVA ei amcangyfrif yn y gweithle yn hytrach nac yn y cartref, felly mae'r nifer net uchel o rai sy'n cymudo o'r ynys yn egluro'r cynhyrchiant isel y pen ymysg trigolion yr ynys. Yng Ngwynedd £13,664 oedd y GVA cyfartalog y pen yn 2008, oedd yn is na chyfartaledd Cymru.

Datblygiad Economaidd (Trefol a Gwledig)

- 8.2 Mae Ynys Môn a Gwynedd yn siroedd gwledig gan fwyaf; fodd bynnag, mae rhai rhannau yn sylweddol fwy gwledig nag eraill. Mae nifer o gymunedau o fewn ardal y CDLI ar y Cyd yn destun y cynllun Cymunedau'n Gyntaf a cheir problemau megis diffyg siopau a gwasanaethau lleol eraill, anawsterau gyda chludiant a chostau gwresogi'r cartref. Ceir hefyd glystyrau o gyfraddau diweithdra uchel a chartrefi sy'n hawlio credyd treth i deuluoedd sy'n gweithio yn rhai rhannau gwledig Gwynedd a rhannau gogledd orllewinol Ynys Môn.
- 8.3 Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (WIMD) wedi dangos fod y mwyafrif o ardaloedd bychain Gwynedd yn llai difreintiedig na'r cyfartaledd i Gymru. Fodd bynnag, ceir manau eithaf difreintiedig o fewn yr awdurdod, yn bennaf o ran tai a mynediad i wasanaethau. Yn y 10% o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is mwyaf difreintiedig Cymru, ceir nifer uwch na'r cyfartaledd o LSOAs yng Ngwynedd ar gyfer Tai (41%) a Mynediad (24%). Mae amddifadedd o ran mynediad i wasanaethau yn uwch mewn pentrefi bychain ac ardaloedd gwledig. Mae rhai ardaloedd o Benrhyn Llŷn yn arbennig o ddifreintiedig yn ôl dadansoddiad WIMD. Mae'r asesiad yn debyg yn Ynys Môn. Yn 10% LSOA mwyaf difreintiedig Cymru, ceir nifer uwch na'r cyfartaledd o LSOAs yn Ynys Môn ar gyfer Tai (10%) a Mynediad (18%).

³⁰ StatsWales, LIC

Roedd 55% o'r LSOAs yn Ynys Môn yn fwy difreintiedig na chyfartaledd Cymru.

Amrywiaeth Fiolegol

- 8.4 Mae gan Wynedd ac Ynys Môn adnodd bioamrywiaeth cyfoethog ac amrywiol. Adlewyrchir pwysigrwydd y fioamrywiaeth hon yn nifer y safleoedd dynodedig; mae gan Ynys Môn 8 ACA, 3 AGA, 1 Ramsar a 60 SoDdGA ac Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE) Ynys Môn, sef yr un mwyaf yng Nghymru sy'n cynnwys traean o'r Ynys. Mae gan Wynedd 12 ACA, 4 AGA, 1 Ramsar a 146 SoDdGA ac AHNE ym Mhen Llŷn. Fodd bynnag, mae cyflwr sawl un o'r safleoedd hyn dan fygythiad cyson.

Prif Negeseuon y Dadansoddiad Gwaelodlin

- Mae gan Ynys Môn y GVA isaf y pen o holl awdurdodau lleol y DU.
- Mae nifer o ardaloedd gwledig yn dioddef o amddifadedd economaidd gydag amrywiadau daearyddol sylweddol yn y gyfradd ddiweithdra, sy'n awgrymu bod angen cryfhau ac arallgyfeirio economïau gwledig lleol o fewn y sir.
- Mae yma adnodd bioamrywiaeth cyfoethog ac amrywiol.

Goblygiadau i'r CDLI ar y Cyd

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo adfywio cynaliadwy yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig yn Ynys Môn a Gwynedd drwy wella mynediad at wasanaethau, cyfleusterau a chyfleoedd cyflogaeth.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso'r gwaith o amddiffyn a gwella bioamrywiaeth.

ATODIAD 2

ALLWEDD I'R CATEGORïAU ASESU EFFAITH

1. Grwpiau Bregus?	
1a	Grwpiau'n seiliedig ar oedran (e.e. plant a phobl ifanc, oedolion 18-64 mlwydd oed, pobl hŷn)
1b	Grwpiau'n seiliedig ar incwm (e.e. teuluoedd neu unigolion ar incwm isel / economaidd anweithredol / di-waith / ddim yn gallu gweithio oherwydd salwch)
1c	Grwpiau sy'n dioddef gwahaniaethu neu anfantais gymdeithasol arall (e.e. pobl gydag anabledau / grwpiau iechyd meddwl / gofalwyr/ grwpiau ffoaduriaid / teuluoedd un rhiant / pobl lesbiad a hoyw / grwpiau ethnig, iaith a diwylliant / grwpiau crefyddol)
1d	Materion daearyddol (e.e. Pobl sy'n byw mewn ardaloedd sydd â dangosyddion economaidd a/neu iechyd gwael / pobl sy'n byw mewn ardaloedd ynysig / pobl nad ydynt yn cael mynediad i wasanaethau na chyfleusterau)

2. Ffordd o Fyw Unigolion?

2a	Diet
2b	Gweithgarwch Corfforol
2c	Defnyddio alcohol, sigarêts, cyffuriau nad ydynt ar bresgripsiwn
2d	Gweithgarwch rhywiol
2e	Gweithgarwch arall (sy'n golygu cymryd risg)

3. Dylanwadau Cymdeithasol a Chymunedol ar Iechyd?

3a	Trefniadaeth a rôl y teulu
3b	Pŵer a dylanwad y dinesydd
3c	Cefnogaeth gymdeithasol ehangach, rhwydweithiau cymdeithasol a chymdogrwydd
3d	Hunaniaeth Cymuned a'r ymdeimlad o berthyn
3e	Rhaniadau yn y gymuned a phwysau gan gyfoedion
3f	Ynysiad cymdeithasol
3g	Ethos diwylliannol ac ysbrydol
3h	Hiliaeth
3i	Mathau eraill o eithrio cymdeithasol
3j	Ymddygiad gwrthgymdeithasol ac Ofni Trosedd

4. Amodau byw ac amgylcheddol sy'n Effeithio ar Iechyd?

4a	Amgylchedd adeiledig a / neu ddyluniad y gymdogaeth
4b	Tai a / neu'r amgylchedd y tu mewn
4c	Sŵn a / neu arogl
4d	Ansawdd aer a dŵr
4e	Pa mor ddeniadol yw'r ardal
4f	Diogelwch Cymunedol
4g	Cael gwared ar wastraff
4h	Peryglon ffyrdd
4i	Peryglon anafu
4j	Ansawdd a diogelwch mannau chwarae

5. Amgylchiadau economaidd yn effeithio ar Iechyd?

5a	Diweithdra a / neu Anweithgarwch Economaidd
5b	Incwm
5c	Math y gyflogaeth
5d	Amodau gwaith
5e	Caffael

6. Mynediad ac Ansawdd Gwasanaethau?

6a	Gwasanaethau Meddygol a Gofal Iechyd
6b	Gwasanaethau eraill sy'n darparu gofal
6c	Cyngor gyrfao
6d	Siopau a gwasanaethau masnachol
6e	Mwynderau'r cyhoedd
6f	Cludiant
6g	Addysg a hyfforddiant
6h	Technoleg Gwybodaeth

7. Ffactorau Macro-economaidd, Amgylcheddol a Chynaliadwyedd?

7a	Polisiau'r llywodraeth
7b	Cynnyrch Mewnwladol Crynswth
7c	Datblygiad economaidd (trefol a gwledig)
7d	Cyfiawnder Cymdeithasol a materion Cydraddoldeb
7e	Amrywiaeth Fiolegol
7f	Hinsawdd
7g	Dwyieithrwydd a'r Diwylliant Cymreig

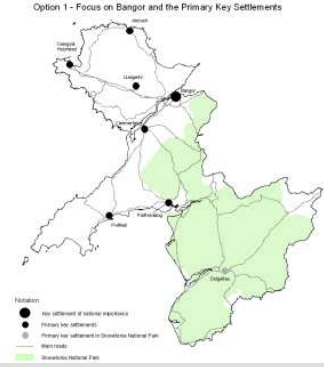
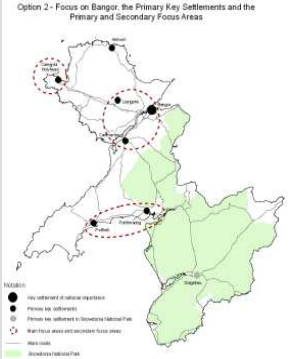
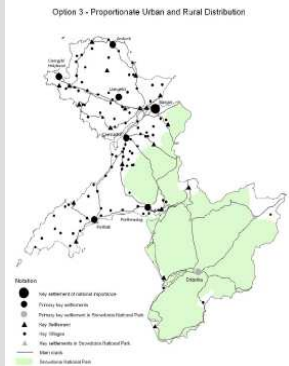
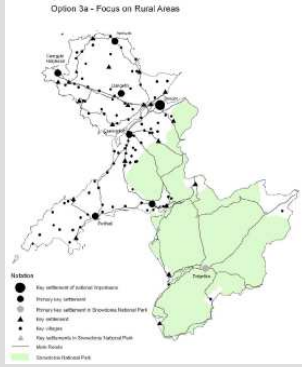
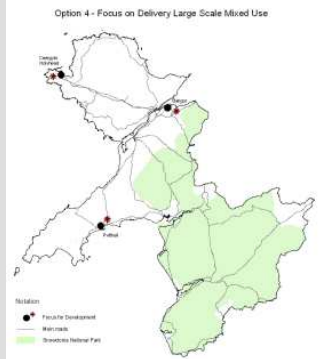
ALLWEDD FANTOLI

++	Positif lawn
+	Positif
0	Niwtral
-	Negatif Bach
--	Negatif Mawr
Amh.	Amherthnasol

OPSIYNAU GOFODOL AEI

CATEGORI'AU ASESIAD EFFAITH	Opsiw D1 – Canolbwyntio ar Fangor a'r Prif Aneddiadau Allweddol	Opsiw D2 – Canolbwyntio ar Fangor, y Prif Aneddiadau Allweddol a'r Ardaloedd Ffocws Cynradd ac Eilradd a'u hardaloedd dalgylich	Opsiw D3 – Dosbarthiad cymesur i ardaloedd Trefol a Gwledig	Opsiw D3a – Ffocws ar ardaloedd gwledig	Opsiw D4 – Canolbwyntio ar ddatblygiadau mawr raddfa cymysg
					
	Sylwebaeth	Sylwebaeth	Sylwebaeth	Sylwebaeth	Sylwebaeth
1. Grwpiau Bregus					
1a	<p>Byddai canoli datblygiadau o fewn yr aneddiadau allweddol yn lleoli tai yn agos at wasanaethau a chyfleusterau iechyd allweddol, lle gellir cael mynediad hawdd iddynt gan bobl o bob oed, yn enwedig pobl hŷn sydd yn byw o fewn neu'n agos at yr aneddiadau hyn.</p> <p>Ar y llaw arall, fodd bynnag, bydd diffyg datblygiad mewn ardaloedd gwledig yn golygu y bydd gwasanaethau a chyfleusterau iechyd yn llai</p>	<p>Fel opsiwn D1 ond i raddau llai. Byddai ffocws gofodol ehangach y datblygiad y mae'r opsiwn hwn yn ei ganiatáu, yn gwella hygyrchedd at wasanaethau a chyfleusterau iechyd i bob grŵp oedran.</p> <p>Bydd yr union effaith yn dibynnu ar leoliad y datblygiad (tai yn ogystal â datblygiad sy'n gysylltiedig ag iechyd) mewn perthynas â rhwydwaith trafndiaeth effeithiol.</p> <p>I liniaru unrhyw effeithiau iechyd andwyol ar bob grŵp</p>	<p>Byddai dosbarthu datblygiadau mewn modd cymesur a hwylusir dan yr opsiwn hwn yn annog pobl ifanc i aros yn eu cymunedau, gan greu cymunedau mwy cytbwys ac o ganlyniad yn gwella hyfywedd, cydlyniedd ac iechyd a lles cymunedol yn Ardal y Cynllun cyfan.</p> <p>Fodd bynnag, gan fod y mwyafrif o wasanaethau a chyfleusterau iechyd allweddol wedi'u lleoli yn yr aneddiadau allweddol, gallai pobl hŷn mewn cymunedau gwledig ei chael hi'n anodd cael</p>	<p>Byddai gwasgaru datblygiad yn Ardal y Cynllun, gan gynnwys cefn gwlad yn annog pobl ifanc i aros yn eu cymunedau gan greu cymunedau mwy cytbwys a chydlynol a fyddai'n gwella lles ac iechyd.</p> <p>Fodd bynnag, gan fod y mwyafrif o wasanaethau a chyfleusterau iechyd wedi'u lleoli o fewn y prif ganolfannau, gallai pobl hŷn, yn enwedig, ei gweld hi'n anodd goresgyn problemau hygyrchedd.</p> <p>Ystyriaeth bwysig, gan hynny,</p>	<p>Mae effaith bosib yr opsiwn hwn yn dibynnu'n fawr iawn ar leoliad y safleoedd datblygu newydd hyn at ddibenion cymysg mewn perthynas â'r cyfleusterau a'r gwasanaethau iechyd presennol; gweithrediad system trafndiaeth gynaliadwy ac effeithiol a fyddai'n galluogi pobl o bob oedran i gael mynediad at y gwasanaethau a'r cyfleusterau hynny; a ph'un ai ymgorfforir cyfleusterau iechyd fel rhan o'r datblygiad.</p>

	<p>hygyrch i bobl hŷn mewn ardaloedd gwledig oherwydd diffyg rhwydwaith trafndiaeth gynaliadwy effeithlon.</p> <p>O ran yr effaith bosib ar bobl ieuengach, byddai datblygiad cyfyngedig mewn ardaloedd gwledig, gan gynnwys prinder darpariaeth tai fforddiadwy a chyfleoedd cyflogaeth yn debygol o arwain at fwy o allfudo i'r aneddiadau mwy poblog. Gallai hyn arwain at gynydd mewn amddifadedd cymdeithasol gan effeithio ar iechyd a lles.</p> <p>Bydd yr union effaith yn dibynnu ar leoliad y datblygiad (tai yn ogystal â datblygiad sy'n gysylltiedig ag iechyd) mewn perthynas â rhwydwaith trafndiaeth effeithiol.</p> <p>I liniaru unrhyw effeithiau iechyd andwyol ar bob grŵp oedran, dylai'r CDLIC hwyluso'r datblygiad o system trafndiaeth gynaliadwy ac effeithiol a fyddai'n galluogi pobl, yn enwedig pobl hŷn yn Ardal y Cynllun i gael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau iechyd.</p>	<p>oedran, yn ogystal â gwneud y mwyaf o hygyrchedd at wasanaethau a chyfleusterau iechyd perthnasol dylai'r CDLIC hwyluso'r datblygiad o system trafndiaeth gynaliadwy effeithiol ac a fyddai'n galluogi pobl o bob grŵp oedran, yn enwedig pobl hŷn yn Ardal y Cynllun i gael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau iechyd.</p>	<p>mynediad atynt.</p> <p>Bydd yr union effaith yn dibynnu ar leoliad y datblygiad (tai yn ogystal â datblygiad sy'n gysylltiedig ag iechyd) mewn perthynas â rhwydwaith trafndiaeth effeithiol.</p> <p>I liniaru unrhyw effeithiau iechyd andwyol ar bob grŵp oedran, yn ogystal â gwneud y mwyaf o hygyrchedd at wasanaethau a chyfleusterau iechyd perthnasol dylai'r CDLIC hwyluso'r datblygiad o system trafndiaeth gynaliadwy ac effeithiol a fyddai'n galluogi pobl o bob grŵp oedran, yn enwedig pobl hŷn yn Ardal y Cynllun i gael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau iechyd.</p>	<p>yw bod buddion posib yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliadau'r safleoedd am na fydd nifer o leoliadau gwledig efallai yng nghymdogaeth gwasanaethau iechyd allweddol na'r rhwydwaith cludiant cyhoeddus.</p> <p>Bydd yr union effaith yn dibynnu ar leoliad y datblygiad (tai yn ogystal â datblygiad sy'n gysylltiedig ag iechyd) mewn perthynas â rhwydwaith trafndiaeth effeithiol.</p> <p>I liniaru unrhyw effeithiau iechyd andwyol ar bob grŵp oedran, dylai'r CDLIC hwyluso'r datblygiad o system trafndiaeth gynaliadwy ac effeithiol a fyddai'n galluogi pobl, yn enwedig pobl hŷn yn Ardal y Cynllun i gael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau iechyd.</p>	<p>I liniaru unrhyw effeithiau iechyd andwyol ar bob grŵp oedran, dylai'r CDLIC hwyluso'r datblygiad o system trafndiaeth gynaliadwy ac effeithiol a fyddai'n galluogi pobl, yn enwedig pobl hŷn yn Ardal y Cynllun i gael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau iechyd.</p>
--	---	---	---	--	--

1b		<p>Byddai'r opsiwn hwn yn hwyluso datblygiad busnesau ac yn annog buddsoddiad yn y prif ganolfannau. Yn ei dro, byddai hyn yn darparu cyfleoedd cyflogaeth cynyddol a gwell ar gyfer pobl ddi-waith a phobl ar incwm isel sydd yn byw yn y canolfannau hyn. Byddai gan hyn fuddion cadarnhaol ar gyfer iechyd a lles corfforol a meddyliol.</p> <p>Ar y llaw arall, nid yw canoli datblygiadau yn y prif ganolfannau yn annog twf economaidd lleol tu allan i'r ardaloedd hyn a byddent yn cyfyngu cyfleoedd cyflogaeth i bobl yma. Gan y byddai angen i'r boblogaeth wledig deithio cryn bellter i'w gweithleoedd a gwasanaethau a chyfleusterau iechyd, ni fyddai rhai grwpiau incwm yn gallu fforddio costau teithio a fyddai'n gwaethygu amddifadedd ac yn ei dro yn cael effaith andwyol ar iechyd rhai grwpiau.</p>		<p>Fel opsiwn D1 ond i raddau llai. Byddai ffocws gofodol ehangach y datblygiad y mae'r opsiwn hwn yn ei ganiatáu, yn gwella hygyrchedd at wasanaethau a chyfleusterau iechyd i bob grŵp incwm.</p>		<p>Gan fod yr opsiwn hwn yn hwyluso dosbarthu datblygiadau mewn modd mwy cymesur, byddai'n caniatáu datblygiad economaidd y prif ganolfannau yn ogystal â'r aneddiadau mwy gwledig. Byddai hyn yn darparu cyfleoedd cyflogaeth ar gyfer amrediad daearyddol ehangach o'r boblogaeth ac yn cynorthwyo i wella'r gwahaniaethau rhwng grwpiau incwm.</p> <p>Wedi hynny, byddai iechyd a lles meddyliol a chorfforol cyfran fwy o'r boblogaeth breswyl yn gwella.</p>		<p>Mae llawer yn dibynnu ar lefel y cyfleoedd cyflogaeth a gynhrychir gan yr opsiwn hwn. Pe bai'r opsiwn hwn yn arwain at dwf economaidd mewn ardaloedd gwledig, yna byddai economi lleol yr ardaloedd hyn yn cael ei gefnogi, gan arwain at welliannau mewn ansawdd bywyd ac felly iechyd a lles grwpiau incwm gwahanol yn ardal y Cynllun.</p> <p>Fodd bynnag, byddai lefel is o ddatblygiad yn y prif ganolfannau yn golygu nychiad yn nhwf economaidd yr aneddiadau hyn heb ddigon o gyfleoedd cyflogaeth i fodloni gofynion y boblogaeth. Gallai hyn arwain at amddifadedd sy'n gysylltiedig ag incwm a fyddai'n effeithio ar iechyd a lles.</p>		<p>Byddai datblygiad at ddibenion cymysg yn cynnwys tai, gwasanaethau, cyfleusterau a chyflogaeth yn caniatáu i drigolion gael mynediad hawdd at gyfleoedd cyflogaeth.</p> <p>Ar y llaw arall, nid yw canoli datblygiad o fewn ardaloedd o'r fath yn adlewyrchu cymeriad gwledig yr ardal ac nid yw'n annog twf economaidd lleol. Yn ddiweddarach, byddai hynny'n andwyol i economïau gwledig ac yn gwaethygu problemau i rai grwpiau incwm megis y rhai ar incwm isel. Byddai hyn yn effeithio'n negyddol ar iechyd a lles y trigolion hyn.</p>
1c	A M H	Gweler Asesiad Effaith Cydraddoldeb am fwy o wybodaeth.	A M H	Gweler Asesiad Effaith Cydraddoldeb am fwy o wybodaeth.	A M H	Gweler Asesiad Effaith Cydraddoldeb am fwy o wybodaeth.	A M H	Gweler Asesiad Effaith Cydraddoldeb am fwy o wybodaeth.	A M H	Gweler Asesiad Effaith Cydraddoldeb am fwy o wybodaeth.

<p>1d</p>	<p>Effeithiau cadarnhaol yr opsiwn hwn yw na fyddai angen cymaint o deithio gan y byddai tai wedi'u lleoli yn agos at y prif ardaloedd ar gyfer cyflogaeth, a gwasanaethau iechyd allweddol. Byddai canoli datblygiadau yn agos at y prif ganolfannau yn ei hanfod yn gwella mynediad at y gwasanaethau hyn i gyfran fawr o'r boblogaeth.</p> <p>Ar y llaw arall, byddai canoli datblygiadau yn y prif ganolfannau yn effeithio'n andwyol ar hygyrchedd mwyafrif llethol o'r boblogaeth wledig a byddai cyfleusterau yn cael eu tywys ymaith o gymunedau gwledig.</p> <p>Byddai canoli datblygiadau yn yr aneddiadau allweddol yn cynyddu'r gwahaniaethau rhwng ardaloedd trefol a gwledig ymhellach. Byddai tai, cyfleoedd cyflogaeth, gwasanaethau a chyfleusterau (gan gynnwys cyfleusterau iechyd) yn cael eu denu i'r aneddiadau allweddol gan wneud mynediad i'r boblogaeth wledig yn gynyddol anodd.</p> <p>Mae cyswllt anorfod rhwng iechyd ac amddifadedd. Yn</p>	<p>Byddai effeithiau'r opsiwn hwn yn debygol o fod yn debyg i'r rheiny yn Opsiwn D1, ond i raddau llai.</p> <p>Mae cyswllt anorfod rhwng iechyd ac amddifadedd. Yn gyffredinol, mae pobl sydd yn byw mewn ardaloedd difreintiedig yn dioddef mwy o broblemau iechyd. Mae dadansoddiad gwaelodlin Ardal y Cynllun wedi dangos yn gyffredinol bod ardaloedd gwledig yn fwy difreintiedig na'u cymheiriaid mwy trefol. Byddai'r Opsiwn hwn ond yn gwaethygu'r problemau iechyd presennol sydd yn wynebu cymunedau gwledig, gan gynyddu'r gwahaniaethau rhwng ardaloedd gwledig a threfol. Byddai cyflawni buddion yr opsiwn hwn yn dibynnu ar weithrediad system trafndiaeth effeithiol a allai gynnwys cyfnewidfeydd trafndiaeth fydd yn gwella hygyrchedd i boblogaethau gwledig.</p>	<p>Byddai natur wasgaredig y datblygiad yn gwella mynediad i rai cymunedau gwledig. Byddai'r ddarpariaeth dai yn Ardal y Cynllun yn cyfrannu at greu a chynnal lefel boblogaeth sydd yn cefnogi gwasanaethau a busnesau lleol mewn trefi a phentrefi llai er bod graddau hyn yn anhysbys ar hyn o bryd. Byddai hyn yn gwella hygyrchedd ac yn lleihau'r angen i bobl deithio.</p> <p>Fodd bynnag, mae'n debygol y byddai rhai rhannau o'r boblogaeth wledig dal angen teithio i'r prif ganolfannau ar gyfer gwaith a gwasanaethau.</p> <p>Mae cyswllt anorfod rhwng iechyd ac amddifadedd. Yn gyffredinol, mae pobl sydd yn byw mewn ardaloedd difreintiedig yn dioddef mwy o broblemau iechyd. Mae dadansoddiad gwaelodlin Ardal y Cynllun wedi dangos yn gyffredinol bod ardaloedd gwledig yn fwy difreintiedig na'u cymheiriaid mwy trefol. Byddai'r Opsiwn hwn ond yn gwaethygu'r problemau iechyd presennol sydd yn wynebu cymunedau gwledig, gan gynyddu'r gwahaniaethau rhwng ardaloedd gwledig a threfol. Mae cyflawni buddion yr opsiwn hwn, felly, yn dibynnu ar weithrediad system trafndiaeth effeithiol a allai</p>	<p>Byddai'r opsiwn hwn yn caniatáu datblygiadau drwy holl Ardal y Cynllun, gan ymdrin ag anghenion poblogaethau lleol o ran tai a chyfleusterau eraill.</p> <p>Byddai cyflawni buddion yr opsiwn hwn yn dibynnu ar weithrediad system trafndiaeth effeithiol a allai gynnwys cyfnewidfeydd trafndiaeth fydd yn gwella hygyrchedd i boblogaethau gwledig.</p>	<p>Gall datblygiadau newydd at ddbenion cymysg gynorthwyo i ddarparu swyddi a gwasanaethau sydd yn hygyrch iawn ac felly lleihau'r angen i deithio.</p> <p>Fodd bynnag, byddai prinder datblygiad mewn cymunedau gwledig yn gwaethygu materion hygyrchedd i bobl sydd yn byw yn yr ardaloedd yma.</p> <p>Hefyd, gallai cynlluniau defnydd cymysg annog busnesau i ail-leoli o aneddiadau gwledig, gan effeithio'n andwyol ar hygyrchedd swyddi a gwasanaethau yn y lleoliadau hynny nad ydynt yn ganolbwynt ar gyfer twf.</p> <p>Byddai hyn yn effeithio'n andwyol ar iechyd a lles poblogaethau gwledig.</p>
-----------	--	--	--	--	---

		gyffredinol, mae pobl sydd yn byw mewn ardaloedd diffreintiedig yn dioddef mwy o broblemau iechyd. Mae dadansoddiad gwaelodlin Ardal y Cynllun wedi dangos yn gyffredinol bod ardaloedd gwledig yn fwy diffreintiedig na'u cymheiriad mwy trefol. Byddai'r Opsiwn hwn ond yn gwaethygu'r problemau iechyd presennol sydd yn wynebu cymunedau gwledig, gan gynyddu'r gwahaniaethau rhwng ardaloedd gwledig a threfol. Mae cyflawni buddion yr opsiwn hwn, felly, yn dibynnu ar weithrediad system trafndiaeth effeithiol a allai gynnwys cyfnewidfydd trafndiaeth fydd yn gwella mynediad i boblogaethau gwledig.			gynnwys cyfnewidfydd trafndiaeth fydd yn gwella mynediad i boblogaethau gwledig.					
2. FFORDD O FYW UNIGOLION										
2a	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
2b	+	Byddai canoli datblygiadau mewn aneddiadau allweddol yn lleoli tai yn agos at gyfleusterau hamdden allweddol y gellir cael mynediad atynt drwy ddulliau trafndiaeth cynaliadwy megis beicio a cherdded, gan gyfrannu at	+	Yn sgil ffocws ehangach y datblygiad, byddai gan yr opsiwn hwn fuddion iechyd a fyddai'n cael eu hwyluso gan Opsiwn D1 yn ogystal â D3.	+	Mae dosbarthu datblygiadau mewn modd mwy cymesur mewn ardaloedd trefol a gwledig yn cynnig y buddion iechyd a amlinellwyd yn Opsiwn D3a yn ogystal ag Opsiwn D1 o ran iechyd corfforol. Bydd yn bwysig i'r Cynllun	+	Golygai'r opsiwn hwn bod cyfran uchel o ddatblygiad wedi'i leoli mewn ardaloedd gwledig ble byddai mynediad gwell i ofodau gwyrdd a chefn gwlad. Byddai hyn, yn ogystal â'r ffaith bod ansawdd aer yn well yn gyffredinol yng nghefn gwlad, yn gwella iechyd y	+ / -	Mae'r datblygiadau newydd at ddefnydd cymysg yn darparu cyfleoedd i ymgorffori llwybrau beicio a dyluniad sy'n ffafriol i gerddwyr i'r datblygiad. Gallai cyfleusterau iechyd gael ei hintegreiddio i'r datblygiad.

		welliannau iechyd. Bydd yn bwysig i'r Cynllun hwyluso'r datblygiad o gyfleusterau hamdden a llecynnau adloniadol agored ar gyfer pob rhan o gymdeithas i annog ffordd o fyw iachach.			hwyluso'r datblygiad o gyfleusterau hamdden a llecynnau adloniadol agored ar gyfer pob rhan o gymdeithas i annog ffordd o fyw iachach.		boblogaeth. Yn anafanteisiol, fodd bynnag, byddai trigolion yn fwy tebygol o ddefnyddio trafndiaeth breifat i deithio i'r gwaith ac i gael mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau wedi'u lleoli yn y prif ganolfannau. Dylai'r Cynllun er hynny hwyluso rhwydwaith trafndiaeth gynaliadwy gan ymgorffori cyfleoedd i gerdded a beicio yn nyluniad y datblygiadau. Bydd yn bwysig hefyd i'r Cynllun hwyluso'r datblygiad o gyfleusterau hamdden a llecynnau adloniadol agored ar gyfer pob rhan o gymdeithas i annog ffordd o fyw iachach.			
2c	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
2d	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
2e	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
3. DYLWANWADAU CYMDEITHASOL A CHYMUNEDOL AR IECHYD										
3a	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
3b	-	Yn gyffredinol, byddai'r	-	Yn debyg i Opsiwn D1 ond i	+	Byddai dosbarthiad cyfartal	-	Yn gyffredinol, byddai'r opsiwn	+	Bydd llawer yn dibynnu ar

	opsiwn hwn yn fwy tebygol o gael effaith negyddol ar bŵer a dylanwad y dinesydd. Byddai datblygiad anghymesur rhwng ardaloedd trefol a gwledig yn fwy na thebyg yn cynyddu gwahaniaethau rhwng unigolion yn eu cymunedau perthnasol.		raddau llai.		datblygiadau yn ardal y Cynllun yn fwy tebygol o arwain at ddosbarthiad hafal o bŵer a dylanwad y dinesydd.		hwn yn fwy tebygol o gael effaith negyddol ar bŵer a dylanwad y dinesydd. Byddai datblygiad anghymesur rhwng ardaloedd trefol a gwledig yn fwy na thebyg yn cynyddu gwahaniaethau rhwng unigolion yn eu hardaloedd perthnasol.	/ -	leoliad a graddfa'r datblygiad.
3c	<p>Yn gyffredinol, byddai'r opsiwn hwn yn fwy tebygol o gael effeithiau negyddol ar gydlynid cymdeithasol.</p> <p>Mae lleoli datblygiad yn agos at wasanaethau allweddol yn gymorth i sicrhau bod gwasanaethau yn parhau'n hyfiaw, ac yn darparu mwy o gyfleoedd i gael datblygwyr i gyfrannu i'r isadeiledd a chyfleusterau cymunedol sydd yn ymdrin ag anghenion cymdeithasol ac economaidd.</p> <p>Fodd bynnag, mae prinder datblygiad a buddsoddiad mewn ardaloedd gwledig yn debygol o waethygu anghydraddoldebau rhwng cymunedau trefol a gwledig. Bydd hyfywra a bywiogrwydd cymunedau gwledig yn cael eu heffeithio'n andwyol oherwydd bydd datblygiad yn cael ei gyfyngu yn yr</p>	-	Yn debyg i Opsiwn D1. Fodd bynnag, mae'r effeithiau yn debygol o fod i raddau llai gan y byddai rhywfaint o dyfiant yn cael ei ddosbarthu tu hwnt i'r prif aneddiadau allweddol gan adlewyrchu cymeriad gwledig yr ardal.	-	<p>Yn gyffredinol, byddai'r opsiwn hwn yn fwy tebygol o gael effeithiau cadarnhaol ar gydlynid cymdeithasol.</p> <p>Gallai'r opsiwn hwn leihau anghydraddoldebau drwy hwyluso dosbarthiad mwy cyfartal o ddatblygiadau yn nhermau gofodol. Mae'n caniatáu datblygiad newydd cyfyngedig, yn enwedig tai yn y mwyafrif o aneddiadau ac yn cyfrannu at dyfiant organig anheddle nad yw wedyn yn effeithio'n andwyol ar hyfywra cymunedol.</p>	+	<p>Byddai'r opsiwn hwn yn creu cyfleusterau cymunedol ac addysgol fwy hygyrch yn ogystal â chyfleoedd cyflogaeth gan ddarparu tai lle mae eu hangen. Byddai hyn, yn ei dro, yn lleihau'r allfudo ymysg pobl ifanc gan greu cymunedau mwy cytbwys a chydlynol ac yn cadw cymeriad a hunaniaeth yr ardaloedd hyn.</p>	+ / -	<p>Yn ddibynnol ar faint y datblygiad, gallai estyniadau mawr at ddibenion cymysg gefnogi at greu cymunedau cynaliadwy newydd.</p> <p>Fodd bynnag, gallai estyniadau mawr newydd, yn dibynnu ar eu gweithrediad, newid cymeriad aneddiadau presennol hefyd, yn enwedig os oes gan y dref boblogaeth o faint cymharol fychan. Mae'r effaith yn dibynnu yn y pen draw ar faint y datblygiad mewn perthynas â'r anheddle presennol yn ogystal â'r amrediad o wasanaethau a ddarperir.</p> <p>Yn ychwanegol, gan nad yw'r datblygiad yn wasgaredig ar draws y Sir, nid yw'r opsiwn hwn yn gwneud llawer o ran cadw cymeriad a chydlynid cymuned mewn aneddiadau</p>

		ardaloedd hyn. Byddai datblygiad cyfyngedig mewn ardaloedd gwledig, gan gynnwys prinder darpariaeth tai fforddiadwy yn debygol o arwain at gynnydd mewn allfudo, yn enwedig ymysg grwpiau oedran iau. Byddai hyn yn golygu prinder amrywiaeth cymdeithasol a demograffig yn yr ardaloedd hyn, ac felly'n effeithio ar gymeriad a hunaniaeth bresennol eu cymuned. Yn ei dro, gallai hyn effeithio ar hyfywdra busnesau a chyfleusterau cymunedol yn yr ardaloedd hyn, gan leihau hygyrchedd i weddill y trigolion.						eraill, ac felly byddai'n cael effaith negyddol ar fwyafrif y boblogaeth. O fewn yr aneddiadau hyn, gallai prisiau tai gynyddu gan arwain at bobl yn allfudo yn enwedig pobl a theuluoedd ifanc. Byddai hyn wedyn yn arwain at newid yn strwythur cymdeithasol a demograffig trefi a phentrefi.		
3d	-	Gweler 3c	-	Gweler 3c	+	Gweler 3c	+	Gweler 3c	+ / -	Gweler 3c
3e	-	Gweler 3c	-	Gweler 3c	+	Gweler 3c	+	Gweler 3c	+ / -	Gweler 3c
3f	-	Mae prinder datblygiad a buddsoddiad mewn ardaloedd gwledig yn debygol o waethgu anghydraddoldebau rhwng cymunedau trefol a gwledig. O ganlyniad, bydd rhai cymunedau gwledig yn dod yn fwy ynysig gyda llai o	-	Yn debyg i Opsiwn D1. Fodd bynnag, mae'r effeithiau yn debygol o fod i raddau llai gan y byddai rhywfaint o dyfiant yn cael ei ddsbarthu tu hwnt i'r prif aneddiadau allweddol gan adlewyrchu cymeriad gwledig yr ardal.	+	Gallai'r opsiwn hwn leihau anghydraddoldebau drwy hwyluso dosbarthiad mwy cyfartal o ddatblygiadau yn nhermau gofodol. Mae'n caniatáu datblygiad newydd cyfyngedig, yn enwedig tai yn y mwyafrif o aneddiadau ac yn cyfrannu at dyfiant organig aneddeledd nad yw wedyn yn	+	Byddai gwasgariad y datblygiadau drwy Ardal y Cynllun gan gynnwys cefn gwlad yn integreiddio'r boblogaeth wledig gan ganiatáu twf ymhob ardal fel bo'r angen. Byddai hyn yn gymorth i leihau gwahaniaethau rhwng ardaloedd trefol a gwledig.	-	Gan nad yw'r datblygiadau yn wasgaredig ar draws y Sir, nid yw'r opsiwn hwn yn gwneud llawer o ran lleihau'r gwahaniaethau rhwng ardaloedd trefol a gwledig.

		fynediad i dai, gwasanaethau a chyfleusterau.			effeithio'n andwyol ar hyfywdra cymunedol.		Byddai'r opsiwn hwn yn creu cyfleusterau cymunedol ac addysgol fwy hygyrch yn ogystal â chyfleoedd cyflogaeth gan ddarparu tai lle mae eu hangen. Byddai hyn, yn ei dro, yn lleihau'r allfudo ymysg pobl ifanc gan greu cymunedau mwy cytbwys. Ystyriaeth bwysig, fodd bynnag, yw bod buddion posib yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliadau'r safleoedd am na fydd nifer o leoliadau gwledig efallai yng nghymdogaeth gwasanaethau iechyd allweddol na'r rhwydwaith trafndiaeth cyhoeddus.		
3g	- -	Drwy arwain datblygiadau i'r prif ganolfannau ac i fwrdd o gefn gwlad, byddai bywiogrwydd a hyfywedd cymunedau gwledig yn cael eu heffeithio'n andwyol. Byddai datblygiad cyfyngedig yn yr ardaloedd hyn, gan gynnwys prinder darpariaeth tai fforddiadwy yn arwain at gynnydd mewn allfudo. Byddai hyn yn golygu prinder amrywiaeth cymdeithasol a demograffig yn yr ardaloedd hyn, ac felly'n effeithio ar gymeriad cymuned a gwerthoedd diwylliannol.	-	Yn debyg i Opsiwn D1 ond i raddau llai.	+ +	+ +	Gan fod yr opsiwn hwn yn caniatáu datblygu drwy holl Ardal y Cynllun, yn cynnwys cefn gwlad, bydd yn gymorth i gefnogi bywiogrwydd cymunedol ac yn ei dro yn gymorth i gynnal gwerthoedd diwylliannol o fewn y cymunedau hynny.	+ / -	Yn ddibynol ar faint y datblygiad, gallai estyniadau mawr at ddibenion cymysg gefnogi at greu cymunedau cynaliadwy newydd, gyda'u gwerthoedd diwylliannol eu hunain. Fodd bynnag, gan nad yw datblygiad yn wasgaredig ar draws y Sir, nid yw'r opsiwn hwn yn gwneud llawer o ran cadw cymeriad cymunedau a chefnogi gwerthoedd diwylliannol mewn aneddiadau eraill.
3h	0	Dim effaith debygol yn ystod	0	Dim effaith debygol yn ystod y	0	0	Dim effaith debygol yn ystod y	0	Dim effaith debygol yn ystod

	y cam hwn o'r Cynllun.	cam hwn o'r Cynllun.	cam hwn o'r Cynllun.	cam hwn o'r Cynllun.	y cam hwn o'r Cynllun.
3i	Gweler 3f	Gweler 3f	Gweler 3f	Gweler 3f	Gweler 3f
3j	<p>Gall tir llwyd o fewn aneddiadau trefol, megis adeiladau gwag fod yn ganolbwynt ar gyfer trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol. Efallai y byddai datblygu tiroedd ac adeiladau a ddatblygwyd o'r blaen yn gymorth i leihau'r potensial ar gyfer trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol yn yr ardaloedd hyn.</p> <p>Fodd bynnag, mae prinder buddsoddiad mewn cymunedau gwledig, yn debygol o waethygu amddifadedd yn yr ardaloedd hynny ble mae angen buddsoddiad. Gall hyn arwain at gynnydd yn y lefelau trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.</p> <p>Dylai'r CDLIC liniaru trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol drwy ddylunio amgylcheddau o ansawdd uchel a strydoedd diogel.</p>	<p>Yn debyg i Opsiwn D1 ond i raddau llai.</p> <p>Dylai'r CDLIC liniaru trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol drwy ddylunio amgylcheddau o ansawdd uchel a strydoedd diogel.</p>	<p>Mae dosbarthu datblygiadau mewn modd mwy cymesur yn fwy tebygol o leihau amddifadedd yn Ardal y Cynllun cyfan. Gall hyn gael effaith gadarnhaol wrth leihau cyfraddau trosedd.</p> <p>Dylai'r CDLIC liniaru trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol drwy ddylunio amgylcheddau o ansawdd uchel a strydoedd diogel.</p>	<p>Gall lefel gyfatebol isel o ddatblygiad a buddsoddiad yn yr aneddiadau mwy trefol greu pcedi o amddifadedd allai arwain at gynnydd yn y lefelau troseddol a gweithgarwch gwrthgymdeithasol.</p> <p>Hefyd, gall prinder buddsoddiad yn y prif ganolfannau waethygu problemau trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol yn yr ardaloedd hynny.</p> <p>Dylai'r CDLIC liniaru trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol drwy ddylunio amgylcheddau o ansawdd uchel a strydoedd diogel.</p>	<p>Mae effaith yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliad a maint y datblygiad defnydd cymysg.</p> <p>Dylai'r CDLIC liniaru trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol drwy ddylunio amgylcheddau o ansawdd uchel a strydoedd diogel.</p>
<p>4. AMODAU BYW AC AMGYLCHEDDOL SY'N EFFEITHIO AR IECHYD</p>					

4a	<p>Ar y cyfan, mae'n fwy tebygol y byddai'r opsiwn hwn yn cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd adeileidig trefol. Bydd datblygiad newydd yn gwella ansawdd yr amgylchedd adeileidig presennol.</p> <p>Yn ogystal, gan fod yr opsiwn yn tywys datblygiad i ardaloedd ble y ceir adeiladau'n barod, mae'n debygol y byddai'r effaith ar yr amgylchedd adeileidig yn finimal, a dylai amddiffyn ardaloedd nad ydynt yn drefol rhag pwysau datblygu helpu i ddiogelu cymeriad y dirwedd wledig. Byddai hefyd yn diogelu tirweddau gwledig.</p> <p>Fodd bynnag, byddai'n rhaid dylunio datblygiad i safon uchel gan ymgorffori cymeriad a gwerthoedd y drefwedd fel y mae.</p>	<p>Bydd datblygiad newydd yn gwella ansawdd yr amgylchedd adeileidig presennol.</p> <p>Byddai'n rhaid dylunio datblygiad i safon uchel gan ymgorffori cymeriad a gwerthoedd y drefwedd fel y mae.</p>	<p>Bydd datblygiad newydd yn gwella ansawdd yr amgylchedd adeileidig presennol.</p> <p>Gan y byddai'r opsiwn hwn yn galluogi dosbarthu datblygiadau mewn modd mwy cymesur, byddai'r effaith posib ar dirweddau a threfweddau yn fwy gwasgareidig ar draws Ardal y Cynllun.</p> <p>Fodd bynnag, bydd y gwir effaith ar yr amgylchedd adeileidig yn dibynnu ar raddfa, natur a lleoliad y datblygiad o ran y trefweddau a thirweddau o werth. Byddai'n rhaid dylunio datblygiadau i safon uchel gan ymgorffori cymeriad a gwerthoedd y drefwedd a'r cymeriad gwledig fel ag y maent.</p>	<p>Bydd datblygiad newydd yn gwella ansawdd yr amgylchedd adeileidig presennol.</p> <p>Fodd bynnag, er bod yr opsiwn hwn yn golygu y byddai datblygiad dwysedd isel yn cael ei wasgaru ar draws ardal eang, gallai canolbwyntio ar ddatblygu yn yr ardaloedd gwledig a chefn gwlad o bosib effeithio'n sylweddol ar gymeriad y dirwedd wledig a mwynderau gweledol. Byddai'r opsiwn hwn hefyd yn cyflwyno datblygiad ar raddfa sydd ddim yn cyd-fynd â'r cymeriad lleol.</p> <p>Mae patrwm defnydd tir o'r fath yn cymryd llawer o dir a byddai'n cynyddu'r pwysau ar ryddhau safleoedd tir glas. Mae hyn yn ei dro yn debygol o gael effaith negyddol ar dirweddau gwledig.</p> <p>Mae ardaloedd eang o Ynys Môn a Gwynedd wedi cael eu dynodi'n AHNE oherwydd nodweddion tirweddol arbennig. Mae'n debygol y byddai'n rhaid i safleoedd o fewn y dynodiad hwn gael eu rhyddhau i'w datblygu.</p> <p>Yn ogystal â hyn, mae potensial i fwy o ddatblygu mewn ardaloedd o'r fath effeithio'n andwyol ar y dirwedd ac ar lonyddwch yr ardaloedd drwy gynyddu'r llygredd golau.</p>	<p>Bydd datblygiad newydd yn gwella ansawdd yr amgylchedd adeileidig presennol.</p> <p>Byddai angen i ddatblygiad ar raddfa fawr (fyddai'n cael ei hwyluso dan yr opsiwn hwn) gael ei ddylunio mewn modd sy'n adlewychu cymeriad yr ardal er mwyn lleihau'r effaith ar y dirwedd.</p>
----	---	---	--	--	---

4b	-	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)	+	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)
4c	-	<p>Gallai dwysedd uchel o ddatblygiadau o fewn ardaloedd trefol gael effeithiau negyddol posib o ran iechyd yn sgil effeithiau adeiladu (yn enwedig llygredd sŵn), a gordyrru posib.</p> <p>Yn sgil dwysedd poblogaeth uwch yn yr aneddiadau allweddol, gall cyfran uwch o drigolion gael eu heffeithio.</p> <p>Dylai'r Cynllun sicrhau bod mesurau'n cael eu rhoi yn eu lle i leihau unrhyw effaith posib ar iechyd sy'n cael ei achosi gan sŵn, neu fathau eraill o lygredd.</p>	-	<p>Yn debyg i Opsiwn D1 ond i raddau llai. Dylai'r Cynllun sicrhau bod mesurau'n cael eu rhoi yn eu lle i leihau unrhyw effaith posib ar iechyd sy'n cael ei achosi gan sŵn, neu fathau eraill o lygredd.</p>	-	<p>Byddai patrwm mwy gwasgaredig yn fwy tebygol o gael llai o effaith o ran sŵn o'i gymharu â D1 a D2.</p> <p>Dylai'r Cynllun sicrhau bod mesurau'n cael eu rhoi yn eu lle i leihau unrhyw effaith posib ar iechyd sy'n cael ei achosi gan sŵn, neu fathau eraill o lygredd.</p>	-	<p>Byddai canoli datblygiad mewn ardaloedd gwledig yn fwy tebygol o gael mwy o effaith ar heddwch ac arogl.</p> <p>Dylai'r Cynllun sicrhau bod mesurau'n cael eu rhoi yn eu lle i leihau unrhyw effaith posib ar iechyd sy'n cael ei achosi gan sŵn, neu fathau eraill o lygredd.</p>	-	<p>Gall datblygiad at ddibenion cymysg olygu bod unedau preswyl yn cael eu heffeithio gan lygredd sŵn / arogl gan y bydd datblygiadau wedi'u lleoli yn agos at ei gilydd. Bydd yn bwysig bod effeithiau o'r fath yn cael eu lliniaru yn nyluniad y datblygiad.</p> <p>Dylai'r Cynllun sicrhau bod mesurau'n cael eu rhoi yn eu lle i leihau unrhyw effaith posib ar iechyd sy'n cael ei achosi gan sŵn, neu fathau eraill o lygredd.</p>

<p>4d</p>	<p>Mae cynnydd cyffredinol mewn datblygiad yn debygol o arwain at gynnydd mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o adeiladau yn ogystal ag o'r traffig newydd a grëir.</p> <p>Ar y llaw arall, byddai canoli'r datblygiadau ym Mangor a'r Prif Aneddiadau Allweddol yn golygu y byddai preswylwyr yn nes at wasanaethau, cyfleusterau a chyfleoedd cyflogaeth, gan leihau'r angen i deithio. Gall hyn hwyluso datblygu rhwydwaith cludiant cynaliadwy. Yn ei dro, gall hyn helpu i leihau'r allyriadau nwyon tŷ gwydr sy'n gysylltiedig â chludiant preifat a gwella iechyd y boblogaeth gyffredinol.</p> <p>O ran ansawdd dŵr, byddai cynyddu datblygiadau o fewn y prif aneddiadau yn cynyddu'r nifer o wynebau anhydraidd fyddai'n arwain at fwy o ddŵr yn llifo ar yr wyneb. Gallai hyn arwain at broblemau llifogydd neu beri i lygredd fynd i'r cyrsiau dŵr gan arwain at leihau ei ansawdd ac o bosib lleihau ansawdd y</p>	<p>Mae cynnydd cyffredinol mewn datblygiad yn debygol o arwain at gynnydd mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o adeiladau yn ogystal ag o'r traffig newydd a grëir.</p> <p>Fodd bynnag, yn debyg i Opsiwn D1, dylai'r opsiwn hwn alluogi lleihad mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr gan nad oes cymaint o angen tiethio ac y byddai'r rhan fwyaf o'r tai wedi'u lleoli'n agos i'r prif aneddiadau i gael cyflogaeth, siopau, gwasanaethau a chyfleuserau eraill. Fodd bynnag, ni fyddai'r opsiwn hwn yn arwain at gymaint o leihad yn yr angen i deithio o gymharu ag Opsiwn D1.</p> <p>O ran dŵr, mae union effaith yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliad y datblygiad mewn perthynas ag adnoddau dŵr (e.e. afonydd) ac ardaloedd sy'n dueddol o gael llifogydd; y gallu i ddal dŵr ar hyn o bryd a pha mor addas yw'r seilwaith dŵr gwastraff i dderbyn mwy.</p>	<p>Mae cynnydd cyffredinol mewn datblygiad yn debygol o arwain at gynnydd mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o adeiladau yn ogystal ag o'r traffig newydd a grëir.</p> <p>Fodd bynnag, yn debyg i Opsiwn D1, gallai'r opsiwn hwn alluogi lleihad mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr gan nad oes cymaint o angen teithio ac y byddai'r rhan fwyaf o'r tai wedi'u lleoli'n agos i'r prif aneddiadau i gael cyflogaeth, siopau, gwasanaethau a chyfleuserau eraill.</p> <p>Er gwaethaf hyn, byddai nifer o breswylwyr y tai newydd hyn yn parhau i orfod teithio i drefi mawr i weithio ac i gael gwasanaethau allweddol. Felly, dylai'r Cynllun sicrhau bod unrhyw dai a adeiladir mewn ardaloedd gwledig yn cael eu lleoli'n agos i wasanaethau a chyfleusterau. Byddai'r patrwm datblygu mwy gwasgaredig a gynigir gan yr opsiwn hwn yn cyfrannu at wella ansawdd yr aer gan y dylai helpu i osgoi creu ardaloedd crynodol o ansawdd aer gwael.</p> <p>O ran dŵr, mae union effaith yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliad y datblygiad mewn perthynas ag adnoddau dŵr (e.e. afonydd) ac ardaloedd sy'n dueddol o gael llifogydd; y gallu i ddal dŵr ar hyn o bryd a pha mor addas yw'r</p>	<p>Mae cynnydd cyffredinol mewn datblygiad yn debygol o arwain at gynnydd mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o adeiladau yn ogystal ag o'r traffig newydd a grëir.</p> <p>Bydd maint yr effaith yn dibynnu ar leoliad cyflogaeth. Os yw'r rhan fwyaf o'r cyfleoedd cyflogaeth yn aros o fewn y prif aneddiadau, sy'n debygol, yna bydd angen i gyfran uwch o bobl deithio'n bellach mewn car at wasanaethau a chyflogaeth gan arwain at fwy o allyriadau nwyon tŷ gwydr.</p> <p>Ar yr ochr gadarnhaol, dylai patrwm datblygiad gwasgaredig yr opsiwn hwn gyfrannu tuag at wella ansawdd yr aer a dylai helpu i osgoi creu ardaloedd crynodol o ansawdd aer gwael.</p> <p>Hefyd, yn gyffredinol, mae ansawdd yr aer yn well yng nghefn gwlad, a byddai datblygu yma yn creu cyfle i breswylwyr osgoi cysylltiad ag ansawdd aer gwael.</p> <p>O ran dŵr, mae union effaith yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliad y datblygiad mewn perthynas ag adnoddau dŵr (e.e. afonydd) ac ardaloedd sy'n dueddol o gael llifogydd; y gallu i ddal dŵr ar hyn o bryd a</p>	<p>Mae cynnydd cyffredinol mewn datblygiad yn debygol o arwain at gynnydd mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o adeiladau yn ogystal ag o'r traffig newydd a grëir.</p> <p>Fodd bynnag, byddai datblygiad at ddefnydd cymysg yn cynnwys tai, gwasanaethau, cyfleusterau a chyflogaeth yn caniatáu i drigolion gael gwell mynediad at swyddi. Byddai hyn yn lleihau'r angen i deithio mewn car preifat ac felly'n helpu i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr o geir a gwella ansawdd yr aer. Fodd bynnag, efallai y bydd yn rhaid i rai preswylwyr deithio â char beth bynnag i gael mynediad at wasanaethau allweddol ac ni fyddai'r opsiwn yn datrys unrhyw un o'r patrymau teithio sy'n anghynaliadwy mewn mannau eraill o Ardal y Cynllun.</p> <p>O ran dŵr, mae union effaith yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliad y datblygiad mewn perthynas ag adnoddau dŵr (e.e. afonydd) ac ardaloedd sy'n dueddol o gael llifogydd; y gallu i ddal dŵr ar hyn o</p>
-----------	--	---	--	--	---

		<p>dŵr yfed.</p> <p>Fodd bynnag, ar yr ochr gadarnhaol, dylid nodi bod seilwaith wedi'i ddatblygu'n barod yn y prif aneddiadau a byddai canoli'r datblygu a'r twf yn y prif ardaloedd yn diogelu amgylchedd dŵr yn y cefn gwlad sy'n amgylchynu'r aneddiadau.</p> <p>Mae ardaloedd eang ym Mangor ac yn y prif aneddiadau allweddol sydd dan fygythiad llifogydd, a gall y rhain, yn eu tro, effeithio ar iechyd. Fodd bynnag, cyn belled ag y cedwir at y profion a amlinellir yn NCT 15, gellir dangos bod datblygiad mewn ardaloedd sy'n dueddol o gael llifogydd yn cyflawni manteision cynaliadwyedd eraill, ac mai hwn yw'r lleoliad mwyaf addas ar gyfer datblygiadau.</p>		<p>seilwaith dŵr gwastraff i dderbyn mwy.</p>		<p>pha mor addas yw'r seilwaith dŵr gwastraff i dderbyn mwy.</p>		<p>bryd a pha mor addas yw'r seilwaith dŵr gwastraff i dderbyn mwy.</p>		
4e	+	<p>Ar y cyfan, mae'n debygol mai'r opsiwn hwn fyddai'n fwyaf tebygol o gael effaith positif ar ba mor ddeniadol yw'r ardal.</p> <p>Efallai bod ym Mangor a'r prif aneddiadau allweddol eraill lefel uwch o safleoedd tir llwyd o gymharu ag</p>	+	<p>Fel Opsiwn D1 ond ddim cymaint oherwydd natur fwy eang gwasgariad y datblygu.</p> <p>Byddai tywys datblygiad i ardaloedd ehangach fwy na thebyg yn golygu y byddai'n rhaid lleoli twf ar fwy o safleoedd tir glas a fyddai felly'n cael effaith fwy difrifol ar</p>	+/ -	<p>Gan fod yr opsiwn hwn yn galluogi gwasgaru datblygiadau mewn modd mwy cymesur, byddai'r effaith bosib ar ba mor ddeniadol yw'r ardal yn fwy gwasgaredig yn Ardal y Cynllun.</p> <p>Byddai'r opsiwn hwn yn caniatáu datblygu newydd wedi'i gyfyngu yn y rhan fwyaf o aneddiadau ac</p>	-	<p>Er bod yr opsiwn hwn yn golygu y byddai datblygiad dwysedd isel yn cael ei wasgaru ar draws ardal eang, gall canolbwyntio ar ddatblygu'r ardaloedd gwledig a chefn gwlad o bosib effeithio'n sylweddol ar gymeriad y dirwedd wledig, ar fwynder gweledol ac ar ba mor</p>	+/ -	<p>Gall yr opsiwn arwain at ddatblygu safleoedd tir glas ar gyrion aneddiadau ar raddfa fawr. Gall hyn gael effaith negyddol ar ba mor ddeniadol yw'r ardal.</p> <p>Fodd bynnag, effaith positif yn deillio o'r opsiwn canolbwyntiedig hwn fyddai</p>

	<p>ardaloedd eraill. Mae'r safleoedd tir llwyd hyn yn gyfle i wella'r drefwedd (e.e. drwy ailddatblygu safleoedd adfail ac adeiladau gwag).</p> <p>Yn ogystal, gan fod yr opsiwn yn tywys datblygiad i ardaloedd ble y ceir adeiladau'n barod, mae'n debygol y byddai'r effaith ar y drefwedd yn finimal, a dylai amddiffyn ardaloedd nad ydynt yn drefol rhag pwysau i ddatblygu helpu i ddiogelu cymeriad y dirwedd wledig. Byddai hefyd yn amddiffyn tirweddau gwledig rhag llygredd golau wedi'i greu drwy gynyddu datblygiad, yn enwedig yn y nos.</p> <p>Fodd bynnag, dylid cofio, er bod yr opsiwn hwn yn tywys datblygiadau newydd i'r aneddiadau mwy trefol megis Bangor a'r prif aneddiadau allweddol, ble y ceir adeiladau'n barod, y gallai cymeriad y drefwedd yn yr ardaloedd hyn gael ei effeithio yr un fath pe caniateir datblygiad sy'n anaddas.</p> <p>Hefyd, gall yr opsiwn hwn arwain at ddatblygu safleoedd tir glas ar gyrion aneddiadau. Gall hyn gael</p>	<p>ba mor ddeniadol ydyw ardaloedd gwledig o gymharu ag Opsiwn D1.</p> <p>Bydd llawer yn dibynnu ar raddfa, natur a lleoliad datblygiadau o ran trefwedd o werth. Byddai'n rhaid dylunio datblygiadau i safon uchel gan ymgorffori cymeriad a gwerthoedd presennol y drefwedd a'r cymeriad gwledig presennol.</p>	<p>yn cyfrannu tuag at batrymau twf naturiol aneddiadau fyddai wedyn yn llai tebygol o effeithio ar nodweddion y dirwedd o gymharu ag opsiynau eraill.</p> <p>Fodd bynnag, bydd y gwir effaith ar y dirwedd yn dibynnu ar raddfa, natur a lleoliad y datblygiadau o ran y drefwedd a thirweddau o werth. Byddai'n rhaid dylunio datblygiadau i safon uchel gan ymgorffori cymeriad a gwerthoedd presennol y drefwedd a'r cymeriad gwledig presennol.</p> <p>Byddai'n rhaid lleihau'r effaith ar fwynder gweledol a cheisio cyfleoedd i'w gyfoethogi.</p>	<p>ddeniadol yw'r ardal yn gyffredinol. Byddai'r opsiwn hwn hefyd yn cyflwyno datblygiad ar raddfa nad ydyw'n cyd-fynd â'r cymeriad lleol.</p> <p>Mae patrwm defnydd tir o'r fath yn defnyddio llawer o dir a byddai'n cynyddu'r pwysau ar ryddhau safleoedd tir glas. Mae hyn yn ei dro yn debygol o gael effaith negyddol ar dirweddau gwledig. Mae ardaloedd eang o Ynys Môn a Gwynedd wedi cael eu dynodi'n AHNE oherwydd nodweddion tirweddol arbennig. Mae'n debygol y byddai'n rhaid i safleoedd o fewn y dynodiad hwn gael eu rhyddhau i'w datblygu.</p> <p>Yn ogystal â hyn, mae'r potensial i fwy o ddatblygu mewn ardaloedd o'r fath effeithio'n andwyol ar y dirwedd ac ar lonyddwch yr ardaloedd drwy gynyddu'r llygredd golau.</p>	<p>bod yr effaith ar dirweddau o werth y tu allan i'r prif safleoedd datblygu yn cael eu lleihau.</p> <p>Byddai angen i ddatblygiad ar raddfa fawr (fyddai'n cael ei hwyluso dan yr opsiwn hwn) gael ei ddylunio mewn modd sy'n adlewyrchu cymeriad yr ardal er mwyn lleihau'r effaith ar y dirwedd.</p>
--	--	---	--	--	--

		<p>effaith negyddol ar gymeriad tirweddau gwledig.</p> <p>Byddai'n rhaid dylunio datblygiadau i safon uchel gan ymgorffori cymeriad a gwerthoedd presennol y drefwedd.</p>						
4f	+	Gweler 3j	+	Gweler 3j	+	Gweler 3j	+	Gweler 3j
4g	0	Dim effaith debygol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun. Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo ailgylchu gwastraff a hwyluso lleihad yn y gwastraff a anfonir i gael ei dirlenwi.	0	Ddim yn berthnasol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun. Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo ailgylchu gwastraff a hwyluso lleihad yn y gwastraff a anfonir i gael ei dirlenwi.	0	Ddim yn berthnasol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun. Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo ailgylchu gwastraff a hwyluso lleihad yn y gwastraff a anfonir i gael ei dirlenwi.	0	Ddim yn berthnasol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun. Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo ailgylchu gwastraff a hwyluso lleihad yn y gwastraff a anfonir i gael ei dirlenwi.
4h	0	<p>Mae'n anodd rhagweld sut all yr opsiwn hwn effeithio ar faterion diogelwch ffyrdd yn ystod y cam hwn o ddatblygu'r Cynllun. Fodd bynnag, gall dwysáu mwy ar ddatblygiad yn y prif ganolfannau arwain at gynyddu'r traffig, a all gynyddu'r tebygolrwydd o ddamweiniau ar y ffordd.</p> <p>Fodd bynnag, bydd llawer yn dibynnu ar leoliad, graddfa a dyluniad datblygiad yn ogystal â dyluniad y briffordd ac ymgorffori mesurau tawelu traffig.</p>	0	<p>Mae'n anodd rhagweld sut all yr opsiwn hwn effeithio ar faterion diogelwch ffyrdd yn ystod y cam hwn o ddatblygu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun sicrhau bod ystyriaethau diogelwch yn cael eu hymgorffori yn nyluniad pob datblygiad gan sicrhau cymdogaethau diogel all gynnwys parthau cartrefi a phalmentydd priodol i gerddwyr.</p>	0	<p>Mae'n anodd rhagweld sut all yr opsiwn hwn effeithio ar faterion diogelwch ffyrdd yn ystod y cam hwn o ddatblygu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun sicrhau bod ystyriaethau diogelwch yn cael eu hymgorffori yn nyluniad pob datblygiad gan sicrhau cymdogaethau diogel all gynnwys parthau cartrefi, palmentydd priodol i gerddwyr.</p>	0	<p>Mae'n anodd rhagweld sut all yr opsiwn hwn effeithio ar faterion diogelwch ffyrdd yn ystod y cam hwn o ddatblygu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun sicrhau bod ystyriaethau diogelwch yn cael eu hymgorffori yn nyluniad pob datblygiad gan sicrhau cymdogaethau diogel all gynnwys parthau cartrefi, palmentydd priodol i gerddwyr.</p>

		Dylai'r Cynllun sicrhau bod ystyriaethau diogelwch yn cael eu hymgorffori yn nyluniad pob datblygiad gan sicrhau cymdogaethau diogel all gynnwys parthau cartrefi, palmentydd priodol i gerddwyr.								
4i	A M H	Ddim yn berthnasol i'r CDLI ar y Cyd	A M H	Ddim yn berthnasol i'r CDLI ar y Cyd	A M H	Ddim yn berthnasol i'r CDLI ar y Cyd	A M H	Ddim yn berthnasol i'r CDLI ar y Cyd	A M H	Ddim yn berthnasol i'r CDLI ar y Cyd
4j	0	Yn y cam hwn o'r Cynllun, ni wyddys effaith posib yr opsiwn hwn ar ansawdd a diogelwch manau chwarae. Wrth i'r cynllun ddatblygu, dylai'r polisiau mwy manwl hwyluso cynnwys manau chwarae priodol a digonol fel rhan o ddatblygiadau preswyl newydd i ddiwallu anghenion y boblogaeth breswyl.	0	Yn y cam hwn o'r Cynllun, ni wyddys effaith posib yr opsiwn hwn ar ansawdd a diogelwch manau chwarae. Wrth i'r cynllun ddatblygu, dylai'r polisiau mwy manwl hwyluso cynnwys manau chwarae priodol a digonol fel rhan o ddatblygiadau preswyl newydd i ddiwallu anghenion y boblogaeth breswyl.	0	Yn y cam hwn o'r Cynllun, ni wyddys effaith posib yr opsiwn hwn ar ansawdd a diogelwch manau chwarae. Wrth i'r cynllun ddatblygu, dylai'r polisiau mwy manwl hwyluso cynnwys manau chwarae priodol a digonol fel rhan o ddatblygiadau preswyl newydd i ddiwallu anghenion y boblogaeth breswyl.	0	Yn y cam hwn o'r Cynllun, ni wyddys effaith posib yr opsiwn hwn ar ansawdd a diogelwch manau chwarae. Wrth i'r cynllun ddatblygu, dylai'r polisiau mwy manwl hwyluso cynnwys manau chwarae priodol a digonol fel rhan o ddatblygiadau preswyl newydd i ddiwallu anghenion y boblogaeth breswyl.	0	Yn y cam hwn o'r Cynllun, ni wyddys effaith posib yr opsiwn hwn ar ansawdd a diogelwch manau chwarae. Wrth i'r cynllun ddatblygu, dylai'r polisiau mwy manwl hwyluso cynnwys manau chwarae priodol a digonol fel rhan o ddatblygiadau preswyl newydd i ddiwallu anghenion y boblogaeth breswyl.
5. AMGYLCHIADAU ECONOMAIDD SY'N EFFEITHIO AR IECHYD										
5a	-	Gweler 1b	-	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+ / -	Gweler 1b	+ / -	Gweler 1b
5b	-	Gweler 1b	-	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+ / -	Gweler 1b	+ / -	Gweler 1b
5c	-	Gweler 1b	-	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+ / -	Gweler 1b	+ / -	Gweler 1b
5d	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.

5e	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
6. MYNEDIAD AC ANSAWDD GWASANAETHAU										
6a	+	Mae'r rhan fwyaf o wasanaethau a chyfleusterau iechyd allweddol wedi'u lleoli yn y prif ganolfannau. Wrth dywys datblygiad tuag at y prif ganolfannau, byddai'r opsiwn hwn yn gwella mynediad at y gwasanaethau ac yn arwain at effeithiau positif ar iechyd. Bydd yn bwysig i'r cynllun sicrhau mynediad da at gyfleusterau iechyd a gofal i'r holl breswylwyr yn Ardal y Cynllun. Mae'r opsiwn hwn hefyd yn fwy tebygol o arwain at gyfraniadau gan ddatblygwyr i gyfleusterau gofal iechyd.	+	Yn debyg i Opsiwn D2 ond i raddau llai. Bydd yn bwysig i'r cynllun sicrhau mynediad da iatgyfleusterau iechyd a gofal i'r holl breswylwyr yn Ardal y Cynllun.	+ / -	Byddai gwasgariad cymesur datblygiadau'n gwneud cyfleusterau gofal iechyd yn fwy hygyrch nag Opsiwn D3a, er gall cyfran o'r boblogaeth sydd wedi'i lleoli yn yr ardaloedd mwy gwledig fod wedi'u hynysu rhag y gwasanaethau a'r cyfleusterau hyn. Bydd yn bwysig i'r cynllun sicrhau mynediad da at gyfleusterau iechyd a gofal i'r holl breswylwyr yn Ardal y Cynllun.	-	Byddai lleoli datblygiadau tai mewn ardaloedd gwledig yn golygu y byddai angen i gyfran uwch o'r boblogaeth deithio'n bellach i gael mynediad at gyfleusterau gofal iechyd sydd fel arfer wedi'u lleoli yn y prif aneddiadau. Bydd yn bwysig i'r cynllun sicrhau mynediad da at gyfleusterau iechyd a gofal i'r holl breswylwyr yn Ardal y Cynllun.	+ / -	Mae effaith yr opsiwn hwn ar iechyd yn ddibynnol ar raddfa, maint a lleoliad y datblygiadau defnydd cymysg. Bydd yn bwysig i'r cynllun sicrhau mynediad da at gyfleusterau iechyd a gofal i'r holl breswylwyr yn Ardal y Cynllun.
6b	+ /-	Mae'r effaith yn dibynnu ar faint o gyfleusterau gofal sydd ar gael eisoes ac ar eu capasiti.	+ /-	Mae'r effaith yn dibynnu ar faint o gyfleusterau gofal sydd ar gael eisoes ac ar eu capasiti.	+ / -	Mae'r effaith yn dibynnu ar faint o gyfleusterau gofal sydd ar gael eisoes ac ar eu capasiti.	+ / -	Mae'r effaith yn dibynnu ar faint o gyfleusterau gofal sydd ar gael eisoes ac ar eu capasiti.	+ / -	Mae'r effaith yn dibynnu ar faint o gyfleusterau gofal sydd ar gael eisoes ac ar eu capasiti.
6c	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
6d	-	Gweler 1b	-	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b
6e	+	Gall yr opsiwn hwn wella'r	+	Yn debyg i Opsiwn D2 ond i	+	Er y gall patrwm datblygu mwy	+	Oherwydd lleoliad mwy gwledig	+	Gellid integreiddio

	<p>/-</p> <p>adnoddau mwynder sydd eisoes ar gael i'r cyhoedd yn y prif aneddiadau. Fodd bynnag, gan y byddai datblygiadau'n cael eu canolbwyntio mewn lleoliadau penodol, mae'n bosib y bydd mwynderau cyhoeddus megis parciau'n cael eu colli, gan gyfyngu ar faint o wagle fyddai ar gael ar gyfer mwynderau newydd.</p> <p>Fodd bynnag, byddai'r opsiwn hwn yn cynnig cyfle i ddatblygwyr gyfrannu tuag at gyfleusterau a mwynderau cymunedol.</p>	<p>/-</p> <p>raddau llai.</p>	<p>/</p> <p>-</p> <p>gwasgaredig (o gymharu ag Opsiynau D1 a D2) leihau cyfraniadau gan ddatblygwyr i gyfleusterau a mwynderau cyhoeddus, bydd yr union effaith yn dibynnu'n fawr ar raddfa a lleoliad datblygiadau tai newydd.</p>	<p>/</p> <p>-</p> <p>y datblygiad, gall yr opsiwn hwn arwain at ddatblygu mwynderau cyhoeddus newydd er y gallai arwain at gollu tir glas i'w ddatblygu.</p> <p>Ar nodyn mwy negatif, fodd bynnag, oherwydd natur wasgaredig y datblygiad tai, mae'n annhebygol y byddai'r opsiwn hwn yn arwain at gael digon o gyfraniadau gan ddatblygwyr i ddarparu mwynderau i'r cyhoedd.</p>	<p>/</p> <p>-</p> <p>mwynderau cyhoeddus newydd yn hawdd i'r datblygiadau defnydd cymysg newydd.</p> <p>Dylid sicrhau bod unrhyw fwynderau newydd yn addas ar gyfer y safle penodol.</p>
<p>6f</p>	<p>+</p> <p>/-</p> <p>Effeithiau cadarnhaol yr opsiwn hwn yw na fyddai angen cymaint o deithio gan y byddai tai wedi'u lleoli yn agos at y prif ardaloedd ar gyfer cyflogaeth, siopa a gwasanaethau a chyfleusterau eraill. Byddai canoli datblygiad yn agos at y prif ganolfannau yn ei hanfod yn gwella mynediad at y gwasanaethau hyn.</p> <p>Ar y llaw arall, byddai canoli datblygiadau yn y prif ganolfannau yn effeithio'n andwyol ar hygyrchedd y rhan fwyaf o'r boblogaeth wledig gan y byddai gwasanaethau a chyfleusterau'n cael eu</p>	<p>+</p> <p>/-</p> <p>Byddai effeithiau'r opsiwn hwn yn fwyaf tebygol o fod yn debyg i'r rheiny yn Opsiwn D1, ond i raddau llai.</p> <p>Gan y byddai datblygu'n cael ei ganoli yn y prif ganolfannau a'u dalgyloedd, byddai llai o angen teithio, er nid i'r un graddau â'r hyn a fyddai'n digwydd dan Opsiwn D1.</p> <p>Mae cyflawni buddion yr opsiwn hwn felly'n dibynnu ar i gynlluniau cludiant fod yn effeithiol ym mhob datblygiad.</p>	<p>+</p> <p>/</p> <p>-</p> <p>Ar y cyfan, dylai'r opsiwn hwn hwyluso llai o angen i deithio gan y byddai tai'n cael eu lleoli'n agos i'r prif ardaloedd ar gyfer cyflogaeth, gwasanaethau a chyfleusterau. Fodd bynnag, ni fyddai'r lleihad yn yr angen i deithio yn digwydd i'r un graddau â'r hyn a fyddai'n digwydd dan Opsiynau D1 a D2.</p> <p>Ar y llaw arall, byddai natur wasgaredig y datblygiad yn gwella mynediad i rai cymunedau gwledig gan y byddai peth datblygiad yn cael ei dywys yma. Byddai'r ddarpariaeth dai yn Ardal y Cynllun yn cyfrannu at greu a chynnal lefel boblogaeth sydd yn cefnogi gwasanaethau a busnesau lleol mewn trefi a</p>	<p>+</p> <p>/</p> <p>-</p> <p>Ar y cyfan, byddai'r opsiwn hwn yn arwain at gynnydd yn yr angen i deithio gan na fyddai'r tai'n cael eu lleoli ger y prif ganolfannau ble y lleolir y rhan fwyaf o'r cyfleoedd cyflogaeth, cyfleusterau a gwasanaethau.</p> <p>Byddai manteision yr opsiwn hwn yn dibynnu'n fawr ar hygyrchedd cludiant cyhoeddus ac ar greu datrysiadau cludiant addas mewn aneddiadau gwledig ac ar raddfa'r cyfleusterau, gwasanaethau a chyfleoedd sy'n cael eu creu yn y trefi a'r pentrefi llai.</p>	<p>+</p> <p>/</p> <p>-</p> <p>Gall datblygiad at ddiibenion cymysg gynorthwyo i ddarparu swyddi a gwasanaethau sydd yn hygyrch iawn ac felly lleihau'r angen i deithio.</p> <p>Fodd bynnag, gallai cynlluniau defnydd cymysg annog busnesau i ail-leoli o aneddiadau gwledig, gan effeithio'n andwyol ar hygyrchedd swyddi a gwasanaethau yn y lleoliadau hynny nad ydynt yn ganolbwynt ar gyfer twf.</p>

	<p>tywys i ffwrdd o'r cymunedau gwledig.</p> <p>Hefyd, byddai canoli datblygiad yn y prif ganolfannau fwy na thebyg yn arwain at gynnydd cyfatebol mewn traffig a thagfeydd. Fodd bynnag, byddai'n creu cyfle i ymgorffori datrysiadau cludiant cynaliadwy o fewn y canolfannau hyn gan wella hygyrchedd yn y canolfannau hyn. Gall hyn gynnwys cyfnewidfeydd cludiant fyddai'n creu galw am gludiant cyhoeddus yn ogystal ag annog beicio a cherdded.</p> <p>Mae cyflawni buddion yr opsiwn hwn felly'n dibynnu ar i gynlluniau cludiant fod yn effeithiol ym mhob datblygiad.</p>		<p>phentrefi llai. Byddai hyn yn gwella hygyrchedd ac yn lleihau'r angen i bobl deithio.</p> <p>Fodd bynnag, mae'n debygol y byddai rhai rhannau o'r boblogaeth wledig dal angen teithio i'r prif ganolfannau ar gyfer gwaith a gwasanaethau.</p>		
6g	<p>Byddai dwysáu'r datblygiad ym Mangor a'r Prif Aneddiadau Allweddol yn golygu y byddai'n rhaid gwella'r ddarpariaeth addysg presennol. Gall hyn roi pwysau ar allu'r ysgolion presennol i ymdopi. Yn ogystal â hyn, byddai canoli datblygiadau yn ardaloedd mwy trefol yn golygu mai dim ond ychydig o safleoedd fyddai ar gael ar gyfer</p>	<p>Yn debyg i Opsiwn D1 ond i raddau llai.</p>	<p>Mae'r union effaith yn dibynnu'n fawr ar leoliad y datblygiad o ran cyfleusterau addysg. Bydd capasiti'r ysgolion yn ardal leol y safle datblygu yn ystyriaeth bwysig.</p>	<p>Byddai lleoli'r rhan fwyaf o ddatblygiadau i ffwrdd o'r prif ganolfannau yn debygol o roi gormod o bwysau ar gyfleusterau addysg bychan a gwledig, megis ysgolion cynradd. Mae'r union effaith yn dibynnu'n fawr ar leoliad y datblygiad o ran cyfleusterau addysg yn ogystal â chapasiti'r cyfleusterau addysg hynny.</p>	<p>Mae'r union effaith yn dibynnu'n fawr ar leoliad y datblygiad o ran cyfleusterau addysg. Bydd capasiti'r ysgolion yn ardal leol y safle datblygu yn ystyriaeth bwysig.</p>

		cyfleusterau addysgol oherwydd y diffyg tir fydd ar gael i'w ddatblygu.								
6h	+	Mae'n debygol fod mynediad at y seilwaith TG yn fwy effeithlon mewn aneddiadau allweddol. Mae hi'n bwysig bod y Cynllun yn hwyluso darpariaeth ddigonol o seilwaith TG ar gyfer pob datblygiad, os yw hynny'n bosib.	+	Yn debyg i Opsiwn D1 ond i raddau llai. Mae hi'n bwysig bod y Cynllun yn hwyluso darpariaeth ddigonol o seilwaith TG ar gyfer pob datblygiad, os yw hynny'n bosib.	+	Mae llawer yn dibynnu ar union wasgariad y datblygiad yn ardal y Cynllun. Mae hi'n bwysig bod y Cynllun yn hwyluso darpariaeth ddigonol o seilwaith TG ar gyfer pob datblygiad, os yw hynny'n bosib.	-	Mae'n debygol nad oes gan nifer o ardaloedd gwledig seilwaith TG effeithiol megis cysylltiad band-eang cyflym. Mae hi'n bwysig bod y Cynllun yn hwyluso darpariaeth ddigonol o seilwaith TG ar gyfer pob datblygiad, os yw hynny'n bosib.	+	Bydd llawer yn dibynnu ar leoliad y safleoedd. Fodd bynnag, mae'n debygol y byddai safleoedd o'r fath yn cael eu lleoli ger y prif aneddiadau ble y ceir aneddiadau TG effeithlon. Mae hi'n bwysig bod y Cynllun yn hwyluso darpariaeth ddigonol o seilwaith TG ar gyfer pob datblygiad, os yw hynny'n bosib.
7. FFACTORAU MACRO-ECONOMAIDD, AMGYLCHEDDOL A CHYNALIADWYEDD										
7a	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.
7b	-	Gweler 1b	-	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b
7c	-	Gweler 1b	-	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b
7d	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb
7e	-	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)
7f	+	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	+	(3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	+	(3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	+	(3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	+	(3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)

7g	<p>Gall canoli datblygiad ym Mangor ac yn y Prif Aneddiadau Allweddol annog bobl ifanc i symud i'r ardal o gymunedau gwledig i chwilio am dai mwy fforddiadwy a gwell cyfleoedd cyflogaeth Bydd hyn yn arwain at ostyngiad yn y gyfran o siaradwyr Cymraeg mewn cymunedau gwledig a gall fod yn niweidiol i fywiogrwydd cymunedau.</p> <p>Gweler Asesiad Effaith Iechyd - Yr Iaith Gymraeg am fwy o wybodaeth.</p>	<p>Fel opsiwn D1 ond i raddau llai.</p> <p>Gweler Asesiad Effaith Iechyd - Yr Iaith Gymraeg am fwy o wybodaeth.</p>	<p>Gan fod yr opsiwn hwn yn caniatáu datblygiad drwy holl Ardal y Cynllun, yn cynnwys cefn gwlad, bydd yn gymorth i gefnogi bywiogrwydd cymunedol drwy ddarparu tai, cyfleusterau a gwasanaethau'n lleol, ble mae angen amdanynt. Yn ei dro, dylai hyn hyrwyddo cadw'r boblogaeth a chan hynny hyrwyddo defnydd yr iaith Gymraeg.</p> <p>Gweler Asesiad Effaith Iechyd - Yr Iaith Gymraeg am fwy o wybodaeth.</p>	<p>Gan fod yr opsiwn hwn yn caniatáu datblygiad drwy holl Ardal y Cynllun, yn cynnwys cefn gwlad, bydd yn gymorth i gefnogi bywiogrwydd cymunedol drwy ddarparu tai, cyfleusterau a gwasanaethau'n lleol, ble mae angen amdanynt. Yn ei dro, dylai hyn hyrwyddo cadw'r boblogaeth a chan hynny hyrwyddo defnydd yr iaith Gymraeg, i raddau mwy nag Opsiwn D3.</p> <p>Gweler Asesiad Effaith Iechyd - Yr Iaith Gymraeg am fwy o wybodaeth.</p>	<p>Gan nad yw datblygiad yn wasgaredig ar draws y Sir, nid yw'r opsiwn hwn yn gwneud llawer o ran cadw cymeriadau a chydlyniad cymuned mewn aneddiadau eraill, ac felly ni fyddai'n cael yr un effaith positif (o gymharu ag Opsiwn D3 a D3a) ar y rhan fwyaf o'r boblogaeth.</p> <p>Gweler Asesiad Effaith Iechyd - Yr Iaith Gymraeg am fwy o wybodaeth.</p>
----	--	---	---	---	---

CRYNODEB O AEI YR OPSIYNAU GOFODOL

	Opsiwn D1 – Ffocws ar Fangor a'r Prif Aneddiadau Allweddol	Opsiwn D2 – Ffocws ar Fangor, y Prif Aneddiadau Allweddol a'r Ardaloedd Ffocws Cynradd ac Eilradd a'u dalgylchoedd	Opsiwn D3 – Dosbarthiad cymesur i ardaloedd Trefol a Gwledig	Opsiwn D3a – Ffocws ar ardaloedd gwledig	Opsiwn D4 – Ffocws ar ddatblygiadau defnydd-cymysg mawr
++	2	1	2	3	1
+	5.5	5.5	19	7	2
0	4	4	4	4	4
Amherthnasol	11	11	11	11	11
+/-	6.5	7.5	11	15	23
-	18	20	2	8	7
--	2	0	0	1	0

Crynodeb:

Mae AEI yr Opsiynau Gofodol wedi dangos bod yr effeithiau iechyd sy'n gysylltiedig â'r opsiynau hyn yn gyffredinol yn berthnasol i fynediad at wasanaethau a chyfleusterau yn ogystal ag ynysiad rhai grwpiau cymdeithasol yn yr ardaloedd – a gall y naill a'r llall effeithio ar iechyd a lles.

Mae'r asesiad wedi dangos bod Opsiynau D1, D2 a D4 yn perfformio'n eithaf da yn erbyn y dangosyddion iechyd sy'n gysylltiedig â'r amgylchedd. Fodd bynnag, er bod yr opsiynau hyn yn helpu i fynd i'r afael â materion economaidd-gymdeithasol mewn aneddiadau allweddol drwy ganolbwyntio cyfleusterau cymunedol, iechyd ac addysg mewn lleoliadau hawdd i'w cyrraedd ac ym mhle mae'r angen mwyaf amdanynt, yn ogystal ag annog arallgyfeirio economaidd mewn lleoliadau strategol, maent yn diystyru anghenion y boblogaeth ehangach mewn ardaloedd gwledig. Mae tywys datblygiadau i'r prif aneddiadau yn unol â'r hyn a fwriedir dan Opsiynau D1, D2 a D4 yn cynyddu'r gwahaniaethau rhwng y poblogaethau trefol a gwledig. Dan yr opsiynau hyn, byddai preswylwyr mewn cymunedau gwledig yn mynd yn fwy ynysig ac yn ei chael hi'n anodd cael mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau allweddol (gan gynnwys gwasanaethau iechyd) oherwydd bod datblygiad wedi'i ddsbarthu mewn modd anghyson ac oherwydd buddsoddi sy'n ffafrio'r aneddiadau mwy trefol. Felly, byddai'r cymunedau hyn yn mynd yn fwyfwy difreintiedig yn economaidd ac yn gymdeithasol a byddai hynny yn y pendraw yn cael effaith andwyol ar iechyd a lles.

Gellir cysylltu effaith tebyg gydag Opsiwn D3a, pan fo ffocws y datblygiad yn cael ei wyro oddi wrth aneddiadau allweddol i'r ardal wledig ehangach. Mae'r asesiad wedi dangos y byddai patrwm dosbarthiad o'r fath yn golygu y byddai cymunedau trefol yn mynd yn fwyfwy difreintiedig yn economaidd, yn

gymdeithasol ac yn amgylcheddol, gan effeithio'n negyddol ar iechyd a lles. Yn gyffredinol, mae'r gwerthusiad wedi dangos mai Opsiwn D3 sy'n cael yr effaith leiaf andwyol ar iechyd a lles, ac sy'n sgorio orau yn erbyn mwyafrif y dangosyddion iechyd. Mae dosbarthiad cymesur datblygiad drwy holl ardal y Cynllun yn diwallu anghenion y boblogaeth drefol yn ogystal â'r boblogaeth wledig ac yn sicrhau bod gan gyfran fwy o'r boblogaeth fynediad da at wasanaethau a chyfleusterau economaidd-gymdeithasol. Felly, dan yr opsiwn hwn, byddai'r manteision iechyd cyffredinol yn cael eu dosbarthu'n fwy cyfartal.

AEI YR OPSIYNAU TWF

CATEGORIAU ASESIAD EFFAITH	Opsiw'n T1 – ‘Dosraniad isranbarthol’	Opsiw'n T2 – ‘Twf ar sail dueddiadau poblogaeth	Opsiw'n T3 – ‘Tueddiadau adeiladu’ 10 mlynedd	Opsiw'n T4 – ‘Twf ar sail economaidd yn unig’
	445 o unedau tai yn flynyddol (270 yng Ngwynedd; 175 ym Môn)	Tua 638 o unedau tai yn flynyddol (tua 370 yng Ngwynedd; 268 ym Môn)	416 o unedau tai yn flynyddol (196 yng Ngwynedd; 220 ym Môn) (Agwedd ‘Busnes fel Arfer’)	389 o unedau tai yn flynyddol (264 yng Ngwynedd; 125 ym Môn)
	Sylwebaeth	Sylwebaeth	Sylwebaeth	Sylwebaeth
1. Grwpiau Bregus				
1a	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.
1b	+ Mae'n debygol y bydd manteision economaidd positif i'r opsiwn hwn ac y bydd yn helpu i greu a chefnogi datblygiad newydd. Yn eu tro, bydd teuluoedd neu unigolion sydd ar incwm isel yn ogystal â'r di-waith yn elwa. Bydd hyn yn arwain at wella iechyd a lles meddyliol.	+ O safbwynt economaidd a chyflogaeth, dyma'r opsiwn a fyddai'n cael ei ffafrio gan mai hwn fyddai'n rhoi'r manteision mwyaf i deuluoedd ar incwm isel a'r di-waith. Bydd hyn yn arwain at wella iechyd a lles meddyliol.	+ Mae'n debygol y bydd manteision economaidd positif i'r opsiwn hwn ac y bydd yn helpu i greu a chefnogi datblygiad newydd. Bydd yr effeithiau yn debyg iawn i Opsiwn T1, er y byddai'r manteision i Ynys Môn yn fwy dan yr opsiwn hwn oherwydd y lefelau uwch o dai ar yr Ynys.	+ Y lefel is o dwf mewn tai sy'n perfformio waethaf o ran bod o fudd i grwpiau incwm isel gan na fydd yn rhoi'r un manteision o ran darpariaeth gweithlu a chefnogi busnesau, ac ni fyddai'n golygu cymaint o gyfraniadau gan ddatblygwyr. Er hynny, byddai'r effaith gyffredinol ar yr economi yn dal i fod yn bositif.
1c	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.	0 Dim effaith sylweddol yn ystod y cam hwn o'r Cynllun.
1d	A m h . Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h . Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h . Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h . Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
2. Ffordd o Fyw Unigolion				
2a	A m h Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.

2b	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
2c	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
2d	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
2e	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
3. Dylanwadau Cymdeithasol a Chymunedol ar Iechyd								
3a	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
3b	+	Oherwydd y cynnydd yn y boblogaeth breswyl yn sgil creu unedau byw bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad.	+	Oherwydd y cynnydd yn y boblogaeth breswyl yn sgil creu unedau byw bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad.	+	Oherwydd y cynnydd yn y boblogaeth breswyl yn sgil creu unedau byw bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad.	+	Oherwydd y cynnydd yn y boblogaeth breswyl yn sgil creu unedau byw bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad.
3c	+/ -	Oherwydd y gyfran uwch o breswylwyr bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad. Ond efallai y bydd hyn ar draul grwpiau	+/ -	Oherwydd y gyfran uwch o breswylwyr bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad. Ond efallai y bydd hyn ar draul grwpiau eraill sydd	+/ -	Oherwydd y gyfran uwch o breswylwyr bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad. Ond efallai y bydd hyn ar draul grwpiau eraill sydd eisoes yn	+/ -	Oherwydd y gyfran uwch o breswylwyr bydd gan y dinesydd fwy o bŵer a dylanwad. Ond efallai y bydd hyn ar draul grwpiau eraill sydd eisoes yn

		eraill sydd eisoes yn bodoli. Bydd yn bwysig i'r cynllun ystyried materion cydraddoldeb yn ofalus.		eisoes yn bodoli. Bydd yn bwysig i'r cynllun ystyried materion cydraddoldeb yn ofalus.		bodoli. Bydd yn bwysig i'r cynllun ystyried materion cydraddoldeb yn ofalus.		bodoli. Bydd yn bwysig i'r cynllun ystyried materion cydraddoldeb yn ofalus.
3d	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).
3e	+/ -	Gallai tai newydd mewn cymunedau sefydledig greu rhaniadau mewn rhai aneddiadau oherwydd nad yw rhai grwpiau yn gydnaws.	+/ -	Gallai tai newydd mewn cymunedau sefydledig greu rhaniadau mewn rhai aneddiadau oherwydd nad yw rhai grwpiau yn gydnaws.	+/ -	Gallai tai newydd mewn cymunedau sefydledig greu rhaniadau mewn rhai aneddiadau oherwydd nad yw rhai grwpiau yn gydnaws.	+/ -	Gallai tai newydd mewn cymunedau sefydledig greu rhaniadau mewn rhai aneddiadau oherwydd nad yw rhai grwpiau yn gydnaws.
3f	+/ -	Mae'n debygol y bydd manteision sylweddol i'r lefel hon o ddatblygiad o safbwynt hygyrchedd, gan leihau eithrio cymdeithasol, trwy helpu i greu mäs critigol o boblogaeth a fydd yn helpu i gefnogi gwasanaethau cludiant cyhoeddus presennol a newydd. Fodd bynnag, mae manteision y lefel hon o dwf yn ddibynnol ar yr opsiwn gofodol a ddewisir.	+/ -	Mae'n debygol y bydd lefel uwch o dwf fel a gynigir yn T2 yn golygu manteision sylweddol o safbwynt hygyrchedd, gan leihau eithrio cymdeithasol, trwy helpu i greu mäs critigol o boblogaeth a fydd yn helpu i gefnogi gwasanaethau cludiant cyhoeddus presennol a newydd. Fodd bynnag, mae manteision y lefel hon o dwf yn ddibynnol ar yr opsiwn gofodol a ddewisir.	+/ -	Bydd gan Opsiwn T3 ganlyniadau tebyg i opsiwn T1. Fodd bynnag, mae'n debygol y bydd yr effeithiau yn fwy ar gyfer Ynys Môn. Mae manteision y lefel hon o dwf yn ddibynnol ar yr opsiwn gofodol a ddewisir.	+/ -	Fel Opsiwn T1 ond llai o fanteision o safbwynt trafndiaeth ym Môn. Mae manteision y lefel hon o dwf yn ddibynnol ar yr opsiwn gofodol a ddewisir.
3g	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau Twf (5. Treftadaeth a Diwylliant).
3h	A m h .	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h .	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h .	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A m h .	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
3i	+/ -	Gweler 3f	+/ -	Gweler 3f	+/ -	Gweler 3f	+/ -	Gweler 3f
3j	+/ -	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar	+/ -	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar	+/ -	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar	+/ -	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar

	-	weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun annog egwyddorion dylunio da ar gyfer pob datblygiad tai newydd er mwyn lleihau trosedd a lleihau ofni trosedd. Gallai hyn gynnwys mesurau megis goleuo strydoedd yn effeithiol.	-	weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun annog egwyddorion dylunio da ar gyfer pob datblygiad tai newydd er mwyn lleihau trosedd a lleihau ofni trosedd. Gallai hyn gynnwys mesurau megis goleuo strydoedd yn effeithiol.	-	weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun annog egwyddorion dylunio da ar gyfer pob datblygiad tai newydd er mwyn lleihau trosedd a lleihau ofni trosedd. Gallai hyn gynnwys mesurau megis goleuo strydoedd yn effeithiol.	-	weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun annog egwyddorion dylunio da ar gyfer pob datblygiad tai newydd er mwyn lleihau trosedd a lleihau ofni trosedd. Gallai hyn gynnwys mesurau megis goleuo strydoedd yn effeithiol.
4. Amodau Byw / Amgylcheddol yn Effeithio ar Iechyd								
4a	+	Bydd lefel y twf yn cael effaith bositif o ran yr amgylchedd adeiledig, gan y bydd yn darparu lefel sylweddol o dai newydd. Bydd y tai hyn yn rhoi gwell amrywiaeth a gwell safon o unedau byw i'r boblogaeth breswyl.	+	Bydd lefel y twf yn cael mwy o effaith bositif o gymharu ag Opsiwn T1 o ran yr amgylchedd adeiledig, gan y bydd yn darparu lefel sylweddol o dai newydd. Bydd y tai hyn yn rhoi gwell amrywiaeth a gwell safon o unedau byw i'r boblogaeth breswyl.	+	Tebyg i Opsiwn T1 ond gyda rhagor o fanteision ym Môn.	+	Effaith debyg i'r opsiwn arall ond nid i'r un graddau.
4b	+	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)	+	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)	+	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)	+	Gweler yr AC o Opsiynau (7. Tai)
4c	-	Mae effeithiau negatif yn bosibl oherwydd y lefelau sylweddol o adeiladu newydd. Mae'r effeithiau hyn yn fwy tebygol ar gyfer safleoedd a leolir mewn ardaloedd trefol ger poblogaethau.	-	Yr opsiwn hwn sy'n debygol o gael yr effaith fwyaf difrifol o ran sŵn a llygredd gan ei fod yn cynnig lefel uwch o dai.	-	Tebyg i T1 gan ei fod yn cynnig swm tebyg o dai, er gyda mwy o dai ym Môn. O'r herwydd, bydd effeithiau Opsiwn T1 yn fwy ar gyfer Ynys Môn dan yr opsiwn hwn.	-	Mae effeithiau positif a negatif wrth fabwysiadu lefel is o dai. Yn gymharol, bydd yr opsiwn hwn yn arwain at lai o'r effeithiau andwyol y gall datblygiad eu cael ar iechyd cyhoeddus (llygredd aer a sŵn a cholli llonyddwch).
4d	- / +	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	- / +	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	- / +	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	- / +	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)
4e	- / +	Mae'n anodd rhagweld effaith yr opsiynau twf ar ba mor ddeniadol fydd yr ardal. Fodd bynnag, credir ei bod yn debygol y gallai lefel y datblygiad arfaethedig ym mhob opsiwn arwain at effeithiau andwyol unigol a chronnus o ran	- / +	Mae'r lefel uwch o dwf ar gyfer yr opsiwn hwn yn debygol o waethygu ymhellach unrhyw effeithiau ar ba mor deniadol fydd yr ardal sydd wedi'i hadnabod ar gyfer gwerthuso T1 - effeithiau unigol a chronnus. Ond fel y trafodir dan T1,	- / +	Yn yr un modd ag ar gyfer opsiwn T1, credir ei bod yn debygol y gallai lefel y datblygiad arfaethedig ym mhob opsiwn arwain at effeithiau andwyol unigol a chronnus o ran pa mor ddeniadol fydd yr ardal o gael rhagor o dai ac adeiladu arall. Mae'r	- / +	Gallai'r opsiwn hwn hefyd arwain at effeithiau andwyol unigol a chronnus o ran pa mor ddeniadol fydd yr ardal o gael rhagor o dai ac adeiladu arall (ond nid cymaint ag yng nghyswllt yr opsiynau eraill). Ond fel y trafodir dan T1, y mae

		pa mor ddeniadol fydd yr ardal o gael rhagor o dai ac adeiladu. Rhaid ystyried effeithiau o'r fath wrth roi sylw i opsiynau'r strategaeth ofodol, a phan fydd cynllunio manwl pellach yn digwydd er mwyn dewis lleoliadau addas ar gyfer datblygiad. Fodd bynnag, petai prosiectau yn cynnwys elfen sylweddol o adfywio safleoedd tir llwyd, mae posibilrwydd hefyd i hynny wella'r drefwedd (ond nid yw'r effaith hon yn sicr).		y mae agweddau eraill ar y broses gynllunio a all helpu i liniaru'r effaith hon.		effeithiau hyn yn debygol o fod yn waeth ar gyfer Ynys Môn dan yr opsiwn hwn, oherwydd y bwriad i ddarparu rhagor o dai yno dan yr opsiwn hwn. Ond fel y trafodir dan T1, y mae agweddau eraill ar y broses gynllunio a all helpu i liniaru'r effaith hon.		agweddau eraill ar y broses gynllunio a all helpu i liniaru'r effaith hon.
4f	O	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun sicrhau bod cynlluniau tai newydd yn cael eu datblygu mewn amgylchedd deniadol a diogel a bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i gerddwyr a beicwyr.	O	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun sicrhau bod cynlluniau tai newydd yn cael eu datblygu mewn amgylchedd deniadol a diogel a bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i gerddwyr a beicwyr.	O	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun sicrhau bod cynlluniau tai newydd yn cael eu datblygu mewn amgylchedd deniadol a diogel a bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i gerddwyr a beicwyr.	O	Bydd yr effaith yn ddibynnol ar weithredu'r Cynllun. Dylai'r Cynllun sicrhau bod cynlluniau tai newydd yn cael eu datblygu mewn amgylchedd deniadol a diogel a bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i gerddwyr a beicwyr.
4g	-	Bydd yr opsiwn hwn yn arwain at gynhyrchu rhagor o wastraff. Gellir lliniaru effeithiau o'r fath. Bydd angen i'r Cynllun hwyluso datblygu cyfleusterau ailgylchu a all ymdrin â'r gwastraff hwn a lleihau faint sy'n cael ei dirlenwi.	---	Bydd y lefel uwch o dwf dan yr opsiwn hwn yn arwain ar gynhyrchu rhagor o wastraff. Bydd angen i'r Cynllun hwyluso datblygu cyfleusterau ailgylchu a all ymdrin â'r gwastraff hwn a lleihau faint sy'n cael ei dirlenwi.	-	Fel Opsiwn T1.	-	O'r holl opsiynau, hwn yw'r un fydd yn arwain at gynhyrchu llai o wastraff. Fodd bynnag, o'i gymharu â'r gwaelodlin, bydd effaith andwyol yn parhau, a dylid liniaru hyn fel yr awgrymir ar gyfer T1.
4h	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
4i	A M	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.

	H		H		H		H	
4j	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
5. Amgylchiadau Economaidd yn Effeithio ar Iechyd								
5a	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b
5b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b
5c	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b	+	Gweler 1b
5d	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
5e	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.	A M H	Dim perthynas rhwng yr opsiynau a'r categori.
6. Mynediad ac Ansawdd Gwasanaethau								
6a	- / + -	Mae cynydd yn y boblogaeth yn debygol o roi straen ychwanegol ar gapasiti cyfleusterau gofal iechyd presennol. Fodd bynnag, mae cyfraniadau gan ddatblygwyr tuag at wasanaethau meddygol a gofal iechyd newydd yn fwy tebygol dan yr opsiwn hwn.	- / + -	Dyma'r opsiwn sy'n debygol o gael yr effaith fwyaf negyddol ar fynediad at wasanaethau meddygol a gofal iechyd oherwydd y nifer uchel o unedau tai arfaethedig. Bydd yr union effaith yn ddibynnol ar gapasiti'r wasanaethau a'r cyfleusterau presennol. Er mwyn lliniaru unrhyw effeithiau dylai'r Cynllun annog amodau cynllunio neu rwymedigaethau cynllunio er	- / + -	Mae cynydd yn y boblogaeth yn debygol o roi straen ychwanegol ar gapasiti cyfleusterau gofal iechyd presennol. Fodd bynnag, mae cyfraniadau gan ddatblygwyr tuag at wasanaethau meddygol a gofal iechyd newydd yn fwy tebygol dan yr opsiwn hwn.	- / + -	Mae cynydd yn y boblogaeth yn debygol o roi straen ychwanegol ar gapasiti cyfleusterau gofal iechyd presennol. Fodd bynnag, mae effaith yr opsiwn hwn yn dibynnu ar leoliad y safleoedd datblygu defnydd-cymysg newydd mewn perthynas â lleoliad a chapasiti cyfleusterau gofal iechyd.

		cyfraniadau gan ddatblygwyr tuag at gyfleusterau newydd liniaru problemau gyda gor-gapasiti.		ddatblygwyr tuag at gyfleusterau newydd liniaru problemau gyda gor-gapasiti.		at gyfleusterau newydd liniaru problemau gyda gor-gapasiti.		Gallai cyfraniadau gan ddatblygwyr tuag at gyfleusterau newydd liniaru problemau gyda gor-gapasiti.
6h	+/ -	Mae'r union effaith yn dibynnu ar leoliad cyffredinol y datblygiad mewn perthynas â chapasiti'r seilwaith TG.	+/ -	Mae'r union effaith yn dibynnu ar leoliad cyffredinol y datblygiad mewn perthynas â chapasiti'r seilwaith TG.	+/ -	Mae'r union effaith yn dibynnu ar leoliad cyffredinol y datblygiad mewn perthynas â chapasiti'r seilwaith TG.	+/ -	Mae'r union effaith yn dibynnu ar leoliad cyffredinol y datblygiad mewn perthynas â chapasiti'r seilwaith TG.
7. Ffactorau Macro-economaidd, Amgylcheddol a Chynladwyedd								
7a	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.	+	Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol.
7b	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)
7c	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)	+	Gweler yr AC o'r Opsiynau Strategol (6. Yr Economi)
7d	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb	A M H	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb
7e	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (1. Bioamrywiaeth)
7f	-	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)	-	Gweler yr AC o Opsiynau (3. Ansawdd Aer a Newid Hinsawdd)
7g	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (4. Yr Iaith Gymraeg)	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (4. Yr Iaith Gymraeg)	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (4. Yr Iaith Gymraeg)	+/ -	Gweler yr AC o Opsiynau (4. Yr Iaith Gymraeg)

CRYNODEB O AEI YR OPSIYNAU TWF

	Opsw T1 – ‘Dosraniad Isranbarthol’ 445 o unedau tai yn flynyddol (270 yng Ngwynedd; 175 ym Môn)	Opsw T2 – ‘Twf ar sail tueddiadau poblogaeth’ Tua 638 o unedau tai yn flynyddol (tua 370 yng Ngwynedd; 268 ym Môn)	Opsw T3 – ‘Tueddiadau adeiladu’ 10 mlynedd 416 o unedau tai yn flynyddol (196 yng Ngwynedd; 220 ym Môn) (Agwedd ‘Busnes fel Arfer’)	Opsw T4 – ‘Twf ar sail economaidd yn unig’ 389 o unedau tai yn flynyddol (264 yng Ngwynedd; 125 ym Môn)
++	1	8	1	1
+	10	3	10	10
0	4	4	4	4
AMH	15	15	15	15
+/-	16	16	16	16
-	7	3	6	7
--	0	4	1	0

Crynodeb:

Ar y cyfan, mae hi wedi bod yn anodd asesu'r gwahanol opsiynau twf yn erbyn y fframwaith AEI, gan fod yr union effaith yn dibynnu ar ddisbarthiad y datblygiad yn hytrach na dwysedd y datblygiad. Yn wir, mae'r asesiad wedi dangos bod union effaith y gwahanol opsiynau twf ar nifer o'r dangosyddion yn y gwerthusiad yn dibynnu'n fawr ar sut y gweithredir y polisi.

Canfuwyd bod Opsiynau T1 a T3 yn cael effeithiau tebyg iawn, gan y byddai'r ddau yn darparu lefel debyg o dai yn flynyddol. Mae Opsiwn T3 yn cynnig cyfran uwch o dai arfaethedig yn Ynys Môn, felly mae'n debygol y byddai yna fwy o fanteision economaidd-gymdeithasol i Ynys Môn, ond hefyd mwy o effeithiau amgylcheddol dan yr Opsiwn hwn o'i gymharu ag Opsiwn T1. Gan ei fod yn cynnig lefel twf is, nid yw Opsiwn T4 yn perfformio'n dda ar y dangosyddion cymdeithasol ac economaidd (economi, tai a chymunedau). Er bod potensial i Opsiwn T2 gael yr effeithiau mwyaf negyddol ar y dangosyddion iechyd sy'n gysylltiedig â'r amgylchedd (e.e. bioamrywiaeth, gwaredu gwastraff ac amwynder gweledol) mae cynnig lefel uwch o dwf yn cael effaith positif sylweddol uwch ar ffactorau cymdeithasol ac economaidd, yn enwedig yr economi a thai.

Ar y cyfan, mae Opsiynau T1 a T3 yn darparu dull mwy positif o ran iechyd a lles. Fodd bynnag, gellir lliniaru nifer o'r effeithiau negyddol drwy gael polisiau cryf yn y CDLI ar y Cyd a lleoli datblygiadau'n briodol.

ATODIAD 3

ALLWEDD I'R CATEGORïAU ASESU EFFAITH

1. Grwpiau Bregus?	
1a	Grwpiau'n gysylltiedig ag oedran (e.e. plant a phobl ifanc, oedolion 18-64, pobl hŷn)
1b	Grwpiau'n seiliedig ar incwm (e.e. teuluoedd neu unigolion ar incwm isel / economaidd anweithredol / di-waith / ddim yn gallu gweithio oherwydd salwch)
1c	Grwpiau sy'n dioddef gwahaniaethu neu anfantais gymdeithasol arall (e.e. pobl gydag anabledau / grwpiau iechyd meddwl / gofalwyr / grwpiau ffoaduriaid / pobl sy'n ceisio lloches / teithwyr / teuluoedd un rhiant / pobl lesbiad a hoyw / grwpiau ethnig, ieithyddol a diwylliannol / grwpiau crefyddol)
1d	Materion daearyddol (e.e. pobl sy'n byw mewn ardaloedd sydd â dangosyddion economaidd a/neu iechyd gwael / pobl sy'n byw mewn ardaloedd ynysig / pobl sy'n methu â chael mynediad i wasanaethau a chyfleusterau)

2. Ffordd o Fyw Unigolion?	
2a	Diet
2b	Gweithgarwch Corfforol
2c	Defnyddio alcohol, sigarêts, cyffuriau nad ydynt ar bresgripsiwn
2d	Gweithgarwch rhywiol
2e	Gweithgarwch arall sy'n ymwneud â risg

3. Dylanwadau Cymdeithasol a Chymunedol ar Iechyd?	
3a	Trefniadaeth a rôl y teulu
3b	Pŵer a dylanwad y dinesydd
3c	Cefnogaeth gymdeithasol ehangach, rhwydweithiau cymdeithasol a chymdogrwydd
3d	Hunaniaeth y gymuned a'r ymdeimlad o berthyn
3e	Rhaniaethau yn y gymuned a phwysau gan gyfoedion
3f	Ynysiad cymdeithasol
3g	Ethos diwylliannol ac ysbrydol
3h	Hiliaeth
3i	Mathau eraill o eithrio cymdeithasol
3j	Ymddygiad gwrthgymdeithasol ac Ofni Trosedd

4. Amodau byw ac amgylcheddol sy'n effeithio ar lechyd?	
4a	Amgylchedd adeiledig a/ neu ddyluniad y gymdogaeth
4b	Tai a/ neu'r amgylchedd y tu mewn
4c	Sŵn a/ neu arogl
4d	Ansawdd aer a dŵr
4e	Pa mor ddeniadol yw'r ardal
4f	Diogelwch Cymunedol
4g	Cael gwared ar wastraff
4h	Peryglon Ffyrdd
4i	Peryglon anafu
4j	Ansawdd a diogelwch manau chwarae

5. Amgylchiadau economaidd sy'n effeithio ar lechyd?	
5a	Diweithdra a/neu Anweithgarwch Economaidd
5b	Incwm
5c	Math y gyflogaeth
5d	Amodau'r gweithle
5e	Caffael

6. Mynediad ac Ansawdd Gwasanaethau?	
6a	Gwasanaethau Meddygol a Gofal Iechyd
6b	Gwasanaethau eraill sy'n darparu gofal
6c	Cyngor gyrfaol
6d	Siopau a gwasanaethau masnachol
6e	Mwynderau'r cyhoedd
6f	Cludiant
6g	Addysg a Hyfforddiant
6h	Technoleg Gwybodaeth

7. Ffactorau Macro-economaidd, Amgylcheddol a Chynladwyedd?	
7a	Polisiau'r Llywodraeth
7b	Cynnyrch Mewnwladol Crynswth
7c	Datblygiad economaidd (trefol a gwledig)
7d	Cyfiawnder Cymdeithasol a Materion Cydraddoldeb
7e	Amrywiaeth Fiolegol
7f	Hinsawdd
7g	Dwyieithrwydd a'r Diwylliant Cymreig

ALLWEDD ARFARNU

++

Positif lawn

+	Positif
0	Niwtral
-	Negyddol Bach
--	Negyddol Mawr
N/A	Amherthnasol

1. GRWPIAU BREGUS	
1a	Grwpiau'n gysylltiedig ag oedran (e.e. plant a phobl ifanc, oedolion 18-64, pobl hŷn)
+/-	<p>Mae'r Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi yn cydnabod fod y boblogaeth yn heneiddio. Byddai dosbarthu datblygiadau mewn modd cyfatebol, gaiff ei hwyluso dan yr opsiwn gofodol hwn, yn debygol o annog pobl ifanc i aros neu ddychwelyd i'w cymunedau, gan greu cymunedau mwy cytbwys fydd o ganlyniad yn gwella hyfywdra a lles cymunedol yn Ardal y Cynllun cyfan. Caiff hyn ei gyflawni drwy gynnig amrywiaeth o dai, gan gynnwys tai fforddiadwy, ynghyd â darparu ar gyfer ystod o anghenion cyflogaeth fydd wedi'u dosbarthu ar draws Ardal y Cynllun. Mae Polisi PS12 ar Dai Fforddiadwy yn benodol yn anelu i hwyluso datblygu tai fforddiadwy sy'n diwallu anghenion lleol, a ddylai annog pobl ifanc i aros yn eu cymunedau.</p> <p>Mae'r Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi yn anelu i ddiogelu safleoedd neu ddyrannu ardaloedd cyflogaeth penodol, yn bennaf oddi mewn i'r Ganolfan Isranbarthol a'r canolfannau Gwasanaeth Trefol, gan ddyrannu rhai ardaloedd oddi mewn i'r Canolfannau Gwasanaeth Gwledig. Cefnogir cyfleoedd cyflogaeth priodol ar raddfa fechan yn y Trefi, y clystyrau a chefn gwlad hefyd, ac o'u hamgylch. Dylai hyn helpu i gynnal y boblogaeth oed gweithio a chadw'r bobl ifanc yn eu cymunedau, gan felly wella lles y gymuned.</p> <p>Er mwyn cyfarch y boblogaeth sy'n heneiddio, mae'n bwysig darparu ystod o dai addas, ynghyd â darpariaeth o ddatblygiadau gofal preswyl fel gall y boblogaeth hŷn aros yn eu cymunedau. Bydd cyfran sylweddol o'r cynnydd a ragwelir mewn aelwydydd yn y dyfodol yn bobl dros 65 mlwydd oed, felly gofynnir am ddarpariaeth o dai addas ar gyfer pobl hŷn, yn enwedig mewn cynlluniau datblygu mawr.</p> <p>Fodd bynnag, gan fod nifer o wasanaethau allweddol (e.e. gwasanaethau a chyfleusterau iechyd) wedi'u lleoli yn yr aneddiadau allweddol, gallai pobl hŷn mewn cymunedau gwledig ei chael hi'n anodd cael mynediad atynt. Bydd yr union effaith yn dibynnu ar leoliad y datblygiad (tai yn ogystal â datblygiadau sy'n ymwneud ag iechyd) mewn perthynas â rhwydwaith trafniadaeth effeithiol.</p> <p>Dylai Polisi PS5 (Yr Isadeiledd a chyfraniadau gan ddatblygwyr) a Pholisi PS20 (Isadeiledd Cymunedol) hwyluso'r ddarpariaeth o wasanaethau a chyfleusterau addas i bobl o wahanol grwpiau oedran, a dylai hyn wella lles a bywiogrwydd cymunedol. Dylai Polisi PS22 (Trafniadaeth, datblygiad a</p>

1. GRWPIAU BREGUS

hygyrchedd cynaliadwy) hefyd fod o fudd i grwpiau oedran hen ac ifanc drwy hwyluso mynediad at wasanaethau.

Ar y cyfan, fodd bynnag, mae'n anodd rhagweld yr union ystod o effeithiau posib ar y grwpiau oedran yn Ardal y Cynllun. Dibynna llawer ar amryw o ffactorau gan gynnwys y ddarpariaeth o gyfleusterau a gwasanaethau mewn aneddluoedd, prisiau tai a chyfleoedd cyflogaeth.

Dylai polisïau manwl yn y Cynllun:

- hwyluso'r gwaith o ddatblygu system gludiant effeithiol a chynaliadwy a fyddai'n galluogi pobl o bob grŵp oedran, yn enwedig pobl hŷn, i gael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau allweddol sydd wedi'u lleoli yn y prif aneddluoedd.
- hwyluso tai addas i bobl o bob oed.
- sicrhau bod yna bolisïau hyblyg am gyfleoedd economaidd mewn ardaloedd gwledig, gan gynnwys arallgyfeirio amaethyddol.
- sicrhau cydbwysedd yng nghyfansoddiad cymdeithasol cymunedau drwy hwyluso datblygiad sy'n diwallu anghenion cymdeithasol ac economaidd pob rhan o'r gymdeithas, a fydd felly'n sicrhau cadw gafael ar y boblogaeth ac yn gwneud yr ardal yn fwy deniadol i bobl oed gwaith sydd wedi gadael yr ardal i ddychwelyd yno.
- sicrhau bod y dyraniadau tai mewn ardaloedd priodol a hwyluso'r datblygiad o gymysgedd priodol o fathau o dai, gan gynnwys tai fforddiadwy, sy'n diwallu anghenion lleol trigolion y cymunedau yn hytrach na gofynion mewn fudo neu anghenion cartrefi gwyliau.
- hyrwyddo datblygiad economaidd priodol a darparu cyfleoedd economaidd, yn gynnwys yn yr ardaloedd gwledig, i sicrhau bod yr ardal yn ddeniadol i'r boblogaeth bresennol a'r rhai a fyddai'n dymuno dychwelyd i'r ardal.

1b

Grwpiau'n seiliedig ar incwm (e.e. teuluoedd neu unigolion ar incwm isel / economaidd anweithredol / di-waith / ddim yn gallu gweithio oherwydd salwch)

+

Bydd yr union effaith ar grwpiau incwm yn dibynnu ar raddfa, natur a lleoliad datblygiadau newydd mewn perthynas â busnesau sy'n bodoli yn yr ardal. Fodd bynnag, ar y cyfan, mae'r effeithiau'n debygol o fod yn bositif.

Gan fod yr opsiwn gofodol a ffafirir yn hwyluso dosbarthiad mwy cyfatebol o ddatblygiadau, byddai'n caniatáu datblygiad economaidd y prif ganolfannau yn ogystal â'r aneddiadau mwy gwledig. Byddai hyn yn darparu cyfleoedd cyflogaeth ar gyfer ystod ddaearyddol ehangach o'r boblogaeth ac yn cynorthwyo i wella'r gwahaniaethau rhwng grwpiau incwm. Mae'r

1. GRWPIAU BREGUS

Strategaeth yn diogelu safleoedd ac yn dyrannu ardaloedd cyflogaeth penodol yn bennaf oddi mewn i'r Ganolfan Isranbarthol a'r Canolfannau Gwasanaeth Trefol, gan ddyrannu rhai ardaloedd oddi mewn i'r Canolfannau Gwasanaeth Gwledig. Cefnogir cyfleoedd cyflogaeth priodol ar raddfa fechan yn y Pentrefi, y clystyrau a chefn gwlad hefyd, ac o'u hamgylch.

Mae'r strategaeth economaidd sydd wedi'i chynnwys yn y Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi yn amlygu'r angen i gynyddu allbwn economaidd o amrywiaeth o sectorau, gan gynyddu'r nifer o swyddi, a darparu hefyd ar gyfer ffurfio busnesau newydd. Mae'r Strategaeth hefyd yn hwyluso ystod o fentrau i feithrin sgiliau uwch, sy'n cynnwys hyrwyddo prentisiaethau, cadw mwy o raddedigion o brifysgol yr ardal yn lleol, a negodi cytundebau gyda datblygwyr i ddarparu hyfforddiant i'r gweithlu.

Mae polisi strategol PS8 (Darparu ar gyfer economi lewyrchus) yn cefnogi datblygiad economaidd yn uniongyrchol drwy holl Ardal y Cynllun, a hefyd yn darparu ar gyfer cyfleoedd addysg a hyfforddiant, tra bod Polisi PS9 (Economi ymwelwyr) yn cefnogi datblygiadau twristiaeth, a ddylai hefyd fod yn fuddiol i gymunedau lleol a chefnogi'r economi leol. Mae Polisi PS10 (Canol Trefi a Manwerthu) yn diogelu siopau a gwasanaethau mewn ardaloedd gwledig yn erbyn eu colli'n ddianghenraid, a chefnogir cynigion ar gyfer gwasanaethau cymunedol amlwrpas. Bydd Polisi PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr) yn hwyluso datblygu mentrau cyflogaeth a hyfforddiant lleol. Bydd Polisi PS7 (Datblygiad Niwclear yn Wylfa) yn hwyluso datblygu cyfleoedd cyflogaeth i gymunedau lleol, yn y tymor byr a'r tymor hir.

Gallai cynnydd yn y boblogaeth breswyl olygu y bydd yna ragor o alw am siopau a gwasanaethau masnachol, gan greu economi leol hyfyw. Fodd bynnag, bydd yr union effaith ar gyflogaeth yn dibynnu ar leoliad a lefel y buddsoddiad ddaw i mewn i'r ardal.

Dylai polisiau manwl yn y Cynllun:

- gynnwys polisi priodol ar gyfer hyrwyddo cyfleoedd priodol mewn ardaloedd gwledig, ac ar gyfer arallgyfeirio amaethyddol.
- hyrwyddo datblygu amrywiaeth o fentrau sy'n addas i ardaloedd penodol.

1c

Grwpiau sy'n dioddef gwahaniaethu neu anfantais gymdeithasol arall (e.e. pobl gydag anableddau / grwpiau iechyd meddwl / gofalwyr / grwpiau ffoaduriaid / pobl sy'n ceisio lloches / teithwyr / teuluoedd un rhiant / pobl lesbiad a hoyw / grwpiau ethnig, ieithyddol a diwylliannol / grwpiau crefyddol)

1. GRWPIAU BREGUS	
+	<p>Ceisïa'r Strategaeth sicrhau y caiff datblygiadau eu dosbarthu er mwyn cryfhau'r rhwydwaith o aneddiadau yn unol â'r rolau fydd wedi'u nodi yn Hierarchaeth Aneddiadau'r Cynllun. Bydd hyn, ynghyd â dosbarthiad cyfatebol y datblygiadau, yn helpu i leihau anfantais gymdeithasol rhwng grwpiau ac yn helpu i gadw cymeriad arbennig ardal y cynllun, ynghyd â'i chymeriad ieithyddol a diwylliannol nodedig.</p> <p>Dylai'r polisiâu a ganlyn sydd wedi'u cynnwys yn y Strategaeth gael effeithiau positif ar y maen prawf hwn, a lliniaru unrhyw effeithiau andwyol posib:</p> <p>i) Mae <i>PS1 (Datblygu Cynaliadwy)</i> yn hyrwyddo datblygu cymunedau cytbwys.</p> <p>ii) Mae <i>PS4 (Datblygu yng Nghefn Gwlad)</i> yn hwyluso datblygiadau mewn ardaloedd sydd wedi'u dynodi fel cefn gwlad i Sipsiwn a Theithwyr.</p> <p>iii) Mae <i>Polisi PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr)</i> yn hwyluso'r ddarpariaeth o isadeiledd ffisegol, cymdeithasol ac amgylcheddol angenrheidiol (gan gynnwys canolfannau crefyddol), a ddylai wella gwasanaethau, cyfleusterau a chyfleoedd yn y gymuned, gan felly wella cydlynïad a lles cymdeithasol.</p> <p>iv) Mae <i>PS13 (Llety i Sipsiwn a Theithwyr)</i> yn cyfeirio'n uniongyrchol at yr angen i gyfarch anghenion Sipsiwn a Theithwyr, nawr ac yn y dyfodol, drwy ddiogelu tir awdurdodedig presennol a darparu tir i leiniau ychwanegol, er mwyn bodloni anghenion Sipsiwn a Theithwyr yn ardal y Cynllun.</p> <p>v) Mae <i>Polisi PS20 (Isadeiledd Cymunedol)</i> yn hyrwyddo gwella cyfleusterau presennol yr isadeiledd cymdeithasol, yn enwedig y rheini sy'n bwysig i grwpiau bregus yn y gymuned.</p> <p>vi) Mae <i>Polisi PS14 (Yr Iaith Gymraeg a'r Diwylliant Cymreig)</i> yn hyrwyddo ac yn cefnogi'r iaith Gymraeg yn uniongyrchol yn ardal y cynllun.</p> <p>O ran y grwpiau eraill sy'n cael eu crybwyll yn y maen prawf, nid oes unrhyw effeithiau wedi'u hadnabod yn y cam hwn o'r Cynllun.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol pob rhan o'r gymdeithas ac ni ddylent wahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp. • hwyluso tai a chyfleusterau cymunedol eraill sy'n cwrdd â gofynion ystod o grwpiau cymdeithasol.
1d	<p>Materion daearyddol (e.e. pobl sy'n byw mewn ardaloedd sydd â dangosyddion economaidd a/neu iechyd gwael / pobl sy'n byw mewn ardaloedd ynysig / pobl sy'n methu â chael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau)</p>
+	<p>Bydd yr union effaith ar wahanol rannau o'r gymuned yn dibynnu ar leoliad y datblygiad a'r math o ddatblygiad. Fodd bynnag, dylai'r effaith ar y cyfan fod yn un positif. Gallai dosbarthu datblygiadau'n gymesur leihau anghydraddoldebau o bosib, drwy hwyluso dosbarthiad twf mwy cyfartal yn</p>

1. GRWPIAU BREGUS

nhermau gofodol. Mae hyn yn caniatáu nifer cyfyngedig o ddatblygiadau newydd, yn enwedig tai, yn y mwyafrif o'r aneddiadau, ac yn cyfrannu at dwf organig yr anheddiad nad yw wedyn yn effeithio'n andwyol ar hyfywra cymunedol. Bydd hefyd yn gymorth i gefnogi bywiogrwydd cymunedol a chefnogi cynhwysiad cymdeithasol, ac yn ei dro, yn helpu i gynnal gwerthoedd diwylliannol oddi mewn i'r cymunedau hynny.

Mae'r strategaeth sydd ar fin ei chyhoeddi hefyd yn ceisio sicrhau y caiff datblygiadau eu dosbarthu er mwyn cryfhau'r rhwydwaith o aneddiadau yn unol â'r rolau fydd wedi'u hamlinellu yn Hierarchaeth Aneddiadau'r Cynllun. Bydd y dull hwn yn cynorthwyo i gynnal y gymysgedd arbennig o gymeriad trefol / gwledig ardal y cynllun yn ogystal â'i chymeriad ieithyddol a diwylliannol nodedig.

Mae Polisi PS5 yn arbennig (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr) yn hwyluso darparu isadeiledd ffisegol, cymdeithasol ac amgylcheddol angenrheidiol, a ddylai wella gwasanaethau, cyfleusterau a chyfleoedd cymunedol, gan felly wella cydlynid a lles cymdeithasol. Mae Polisi PS20 (Isadeiledd Cymunedol) yn hyrwyddo gwella cyfleusterau presennol yr isadeiledd cymdeithasol, yn enwedig y rheini sy'n bwysig i grwpiau bregus yn y gymuned. Mae Polisi PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy) yn cefnogi gwelliannau trafndiaeth sy'n cynyddu hygyrchedd yn enwedig ar droed, ar feic a thrwy gludiant cyhoeddus, a bydd hyn yn gwella mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau.

Dylai polisïau manwl yn y Cynllun Adneuo:

- hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol pob rhan o'r gymdeithas ac ni ddylent wahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp.
- hwyluso rhwydweithiau trafndiaeth cynaliadwy ac effeithiol drwy'r ardal gyfan.
- sicrhau y gellir cael mynediad at ddatblygiadau newydd drwy ystod o ddulliau cludiant.

2. FFORDD O FYW UNIGOLION

2a	Diet
0	Dim effaith wedi'i adnabod.
2b	Gweithgarwch Corfforol
+	Bydd hwyluso datblygiadau mewn ardaloedd gweledig yn caniatáu gwell mynediad i gefn gwlad, a ddylai fod o fudd i iechyd a lles yn gyffredinol. Mae Polisi PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr) yn hwyluso datblygu rhwydweithiau trafndiaeth cynaliadwy (gan gynnwys cludiant cyhoeddus, llwybrau cyhoeddus a llwybrau beicio), manau agored

2. Ffordd o fyw unigolion	
	<p>cyhoeddus, cyfleusterau hamdden a chwarae ynghyd â gwelliannau i'r rhwydwaith presennol o isadeiledd gwyrdd/glas. Dylai datblygiadau o'r fath hybu a gwella iechyd a lles trigolion.</p> <p>Mae Polisi PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy) yn cefnogi gwelliannau trafniadaeth sy'n cynyddu hygyrchedd yn enwedig ar droed, ar feic a thrwy gludiant cyhoeddus, a bydd hyn wedyn yn hybu gweithgarwch corfforol.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo bywydau iach a hwyluso datblygu dulliau iach o deithio, yn cynnwys cerdded a beicio. • sicrhau bod yr holl gymunedau yn ardal y Cynllun wedi'u cysylltu i rwydwaith trafniadaeth cynaliadwy ac effeithiol. • hyrwyddo mynediad hawdd i lecynnau agored, gwasanaethau a chyfleusterau hamdden a chwaraeon. • hwyluso datblygu cyfleusterau gofal iechyd addas sy'n hygyrch i bob rhan o'r gymuned.
2c	Defnyddio alcohol, sigaréts, cyffuriau nad ydynt ar bresgripsiwn
0	Dim effaith wedi'i adnabod.
2d	Gweithgarwch rhywiol
0	Dim effaith wedi'i adnabod.
2e	Gweithgarwch arall sy'n ymwneud â risg
0	Dim effaith wedi'i adnabod.

3. Dylanwadau cymdeithasol a chymunedol ar iechyd	
3a	Trefniadaeth a rôl y teulu
0	Dim effaith wedi'i adnabod.
3b	Pŵer a dylanwad y dinesydd
+	<p>Gallai dosbarthu datblygiadau'n gymesur leihau anghydraddoldebau o bosib, drwy hwyluso dosbarthiad twf mwy cyfartal yn nhermau gofodol. Bydd hyn yn debygol o arwain at ddosbarthiad teg o ran pŵer a dylanwad y dinesydd.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol pob rhan o'r gymdeithas ac ni

3. DYLANWADAU CYMDEITHASOL A CHYMUNEDOL AR IECHYD	
	ddylent wahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp.
3c	Cefnogaeth gymdeithasol ehangach, rhwydweithiau cymdeithasol a chymdogrwydd
+	<p>Mae'r Strategaeth yn ceisio sicrhau y caiff datblygiadau eu dosbarthu er mwyn cryfhau'r rhwydwaith o aneddiadau yn unol â'r rolau fydd wedi'u hamlinellu yn Hierarchaeth Aneddiadau'r Cynllun. Bydd y dull hwn yn gymorth i gynnal rhwydweithiau cymdeithasol ardal y cynllun a pheidio ag effeithio'n andwyol ar hyfywdra cymunedol.</p> <p>Yn ychwanegol, mae Polisi PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr) yn hwyluso darparu isadeiledd ffisegol, cymdeithasol ac amgylcheddol angenrheidiol, a ddylai wella gwasanaethau, cyfleusterau a chyfleoedd yn y gymuned, gan felly wella cydlynad a lles cymdeithasol. Mae Polisi PS20 (Isadeiledd Cymunedol) hefyd yn hyrwyddo gwella cyfleusterau presennol yr isadeiledd cymdeithasol, yn enwedig y rheini sy'n bwysig i grwpiau bregus yn y gymuned. Mae'r effaith cyffredinol ar y maen prawf hwn felly'n debygol o fod yn bositif.</p> <p>Dylai polisïau manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol pob rhan o'r gymdeithas ac ni ddylent wahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp. • hwyluso tai a chyfleusterau cymdeithasol eraill sy'n cwrdd ag anghenion ystod o grwpiau cymdeithasol.
3d	Hunaniaeth y gymuned a'r ymdeimlad o berthyn
+	<p>Ar y cyfan, mae'r Strategaeth yn annhebygol o arwain at newidiadau arwyddocaol i draddodiadau a diwylliannau lleol a allai gael effaith andwyol ar hunaniaeth y gymuned a'r ymdeimlad o berthyn.</p> <p>Mae'r Strategaeth yn ceisio sicrhau y caiff datblygiadau eu dosbarthu er mwyn cryfhau'r rhwydwaith o aneddiadau yn unol â'r rolau fydd wedi'u hamlinellu yn Hierarchaeth Aneddiadau'r Cynllun. Bydd y dull hwn yn gymorth i gynnal y gymysgedd arbennig o gymeriad trefol / gwledig ardal y cynllun yn ogystal â'i chymeriad diwylliannol nodedig.</p> <p>Fel y nodwyd yn yr adrannau blaenorol, mae'r Strategaeth a Ffafirir sydd ar fin ei chyhoeddi yn cynorthwyo i gadw trigolion ifanc sy'n siarad Cymraeg yn eu cymunedau drwy hwyluso datblygu tai fforddiadwy a thrwy ddarparu cyfleoedd cyflogaeth. Yn ogystal, mae bywiogrwydd a hyfywdra cymunedol yn cael eu gwella drwy amryw bolisiau yn y Strategaeth. Bydd y rhain yn cynorthwyo i gefnogi mentrau sy'n adeiladu cymunedau sefydlog, diogel, iach a chryf sy'n golygu parchu hunaniaeth cymunedau a'r ymdeimlad o berthyn.</p> <p>Y polisïau sy'n benodol berthnasol yw: Polisi PS1 (Datblygu Cynaliadwy) sy'n rhoi'r amcan cyffredinol o hyrwyddo Canolfannau a Phentrefi mwy hunangynhaliol drwy gyfrannu at gymunedau cytbwys; Polisi PS5 (Yr</p>

3. DYLANWADAU CYMDEITHASOL A CHYMUNEDOL AR IECHYD	
	<p>Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr) sy'n hwyluso darparu isadeiledd ffisegol, cymdeithasol ac amgylcheddol angenrheidiol a ddylai wella gwasanaethau, cyfleusterau a chyfleoedd yn y gymuned, gan felly gynnal hunaniaeth y gymuned; a Pholisi PS20 (Isadeiledd Cymunedol) sy'n hybu gwella cyfleusterau presennol yr isadeiledd cymdeithasol, a ddylai wedyn gryfhau hunaniaeth cymunedau a'r ymdeimlad o berthyn.</p> <p>Dylai polisiau manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol pob rhan o'r gymdeithas ac ni ddylent wahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp. • hwyluso tai a chyfleusterau cymunedol eraill sy'n cwrdd ag anghenion ystod o grwpiau cymdeithasol.
3e	Rhaniadau yn y gymuned a phwysau gan gyfoedion
+	<p>Gallai dosbarthu datblygiadau'n gymesur leihau anghydraddoldebau o bosib, drwy hwyluso dosbarthiad mwy cyfartal o ddatblygiadau yn nhermau gofodol.</p> <p>Mae Polisi PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr) yn hwyluso darparu isadeiledd ffisegol, cymdeithasol ac amgylcheddol angenrheidiol, a ddylai wella gwasanaethau, cyfleusterau a chyfleoedd yn y gymuned, gan felly wella cydlynid cymdeithasol. Mae Polisi PS20 (Isadeiledd Cymunedol) yn hyrwyddo gwella cyfleusterau presennol yr isadeiledd cymdeithasol, yn enwedig y rheini sy'n bwysig i grwpiau bregus yn y gymuned.</p> <p>Dylai polisiau manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol pob rhan o'r gymdeithas ac ni ddylent wahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp. • sicrhau y gellir cael mynediad at ddatblygiadau newydd drwy ystod o ddulliau cludiant.
3f	Ynysiad cymdeithasol
+	Gweler 1d
3g	Ethos diwylliannol ac ysbrydol
+	<p>Bydd yr union effaith ar ethos diwylliannol ac ysbrydol yn dibynnu ar leoliad y datblygiad a'r math o ddatblygiad. Fodd bynnag, gallai dosbarthu datblygiadau'n gymesur leihau anghydraddoldebau o bosib, drwy hwyluso dosbarthiad mwy cyfartal o ddatblygiadau yn nhermau gofodol. Mae hyn yn caniatáu nifer cyfyngedig o ddatblygiadau newydd, yn enwedig tai, yn y mwyafrif o'r aneddiadau, ac yn cyfrannu at dwf organig yr anheddiad nad yw wedyn yn effeithio'n andwyol ar hyfywdra cymunedol. Bydd hefyd yn gymorth i gefnogi bywiogrwydd cymunedol a chefnogi cynhwysiad cymdeithasol, ac yn ei dro, yn helpu i gynnal gwerthoedd diwylliannol oddi mewn i'r cymunedau hynny</p>

3. DYLANWADAU CYMDEITHASOL A CHYMUNEDOL AR IECHYD	
	<p>Mae'r Strategaeth yn ceisio sicrhau y caiff datblygiadau eu dosbarthu er mwyn cryfhau'r rhwydwaith o aneddiadau yn unol â'r rolau fydd wedi'u hamlinellu yn Hierarchaeth Aneddiadau'r Cynllun. Bydd y dull hwn yn gymorth i gynnal y gymysgedd arbennig o gymeriad trefol / gwledig ardal y cynllun yn ogystal â'i chymeriad diwylliannol nodedig.</p> <p>Mae Polisi PS14 (Yr Iaith Gymraeg a'r Diwylliant Cymreig) hefyd yn hyrwyddo a chefnogi'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn ardal y Cynllun yn uniongyrchol, ac yn ceisio osgoi unrhyw niwed sylweddol i gymeriad a chydbwysedd ieithyddol cymuned a grëir gan ddatblygiad amhriodol.</p> <p>Mae Polisi PS16 (Gwarchod a gwella asedau diwylliannol a treftadaeth) hefyd yn ceisio cefnogi a gwarchod asedau diwylliannol a treftadaeth unigryw'r Ardal.</p> <p>Dylai polisïau manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol pob rhan o'r gymdeithas ac ni ddylent wahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp. • hwyluso tai a chyfleusterau cymdeithasol eraill sy'n cwrdd ag anghenion ystod o grwpiau diwylliannol.
3h	Hiliaeth
0	Dim effaith wedi'i adnabod.
3i	Mathau eraill o eithrio cymdeithasol
+	Gweler 1 uchod.
3j	Ymddygiad gwrthgymdeithasol ac Ofni Trosedd
+	<p>Mae'n annhebygol y byddai'r strategaeth yn arwain at y perygl o fwy o droseddu a thrais yn y gymuned. Mae gan amddifadedd cymdeithasol gysylltiad anesboniadwy â throsedd. Fel arfer mae cyfraddau diweithdra uchel, tai o ansawdd gwael a diffyg cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol yn gyffredin mewn ardaloedd o amddifadedd. Mae dosbarthu datblygiadau'n fwy cymesur yn debygol o leihau amddifadedd yn Ardal y Cynllun cyfan drwy'r ddarpariaeth uniongyrchol o dai newydd, datblygiadau economaidd a chyfleusterau cymunedol ac isadeiledd newydd sy'n angenrheidiol i gynnal a gwella cymunedau, a fydd yn gymorth i leihau trosedd, ymddygiad gwrthgymdeithasol a'r ofn o droseddu.</p> <p>Mae Polisi PS6 (Cynigion am brosiectau isadeiledd mawr) a Pholisi PS7 (Datblygiad niwclear yn Wylfa) yn hwyluso datblygiadau ar raddfa fawr a fydd yn arwain at fewnlifiad o weithwyr o du allan i'r ardal. Gallai hyn arwain at ymddygiad gwrthgymdeithasol yn dod i'r wyneb oherwydd tensiynau cymdeithasol mewn cymunedau. Ar y llaw arall, mae maen prawf yn y polisi yn nodi'r angen i gynigion gynnwys mesurau priodol i hyrwyddo cydlynid cymdeithasol a diogelwch cymunedol.</p>

3. DYLANWADAU CYMDEITHASOL A CHYMUNEDOL AR IECHYD

Bydd unrhyw ymddygiad gwrthgymdeithasol hefyd yn cael ei liniaru i ryw raddau gan Bolisi Strategol PS1 (Datblygu Cynaliadwy) sy'n benodol yn hyrwyddo safonau dylunio uchel i leihau troseddu, ymddygiad gwrthgymdeithasol a'r ofn o droseddu.

Dylai polisïau manwl yn y Cynllun Adneuo ac/neu'r canllawiau cynllunio atodol:

- annog lleihad yng nghyfraddau troseddu drwy hyrwyddo egwyddorion dylunio da ym mhob datblygiad, gan gynnwys strydoedd diogel sy'n gwella diogelwch cymunedau.

4. AMODAU BYW AC AMGYLCHEDDOL SY'N EFFEITHIO AR IECHYD

4a Yr amgylchedd adeiledig a / neu ddyluniad y gymdogaeth

Dylai datblygiad newydd, wedi'i reoli'n iawn, gynnal ardaloedd o bwysigrwydd hanesyddol / diwylliannol neu wella ansawdd yr amgylchedd adeiledig presennol. Gan fod yr opsiwn Gofodol a Ffafir yn galluogi dosbarthu datblygiadau mewn modd mwy cymesur, byddai'r effaith bosib ar yr amgylchedd, gan gynnwys tirweddau a threfweddau, yn fwy gwasgaredig ar draws Ardal y Cynllun. Caiff nifer cyfyngedig o ddatblygiadau newydd eu caniatáu yn y mwyafrif o aneddiadau; bydd hyn yn cyfrannu at batrymau twf naturiol yr aneddiadau, a fydd wedyn yn llai tebygol o effeithio ar werthoedd amwynder ardaloedd lleol. Rhoddir blaenoriaeth lle bo hynny'n bosib i aildefnyddio tir ac adeiladau addas a ddatblygwyd o'r blaen yn yr aneddiadau neu'n eu hymyl.

+/-

Nod y strategaeth yw cynnal y gymysgedd arbennig o gymeriad trefol / gwledig ardal y cynllun yn ogystal â'i chymeriad ieithyddol a diwylliannol nodedig. Caiff cymeriad unigol a swyddogaethau tebyg y canol trefi eu cyfoethogi drwy ddatblygiad, gwelliannau i'r stadau cyhoeddus, i gyfleusterau cludiant cyhoeddus ac i gysylltiadau cerdded / beicio. Bydd y strategaeth yn helpu i sicrhau'r ddarpariaeth o isadeiledd, gwasanaethau a chyfleusterau sydd eu hangen i gynnal a chyfoethogi cymunedau.

Mae Polisi PS1 (Datblygu Cynaliadwy), PS15 (Gwarchod a gwella'r amgylchedd naturiol) a PS16 (Gwarchod a gwella asedau diwylliannol a treftadaeth) yn anelu i: hybu gwelliant yr amgylchedd adeiledig, hanesyddol a naturiol; gwarchod a gwella'r amgylchedd naturiol; a gwarchod a gwella'r asedau diwylliannol a treftadaeth yn ôl eu trefn; a dylai hyn oll gael effaith fanteisiol ar yr amgylchedd adeiledig.

Fodd bynnag, bydd y gwir effaith yn dibynnu ar raddfa, natur a lleoliad y datblygiadau newydd yng nghyswllt y drefwedd a thirweddau o werth. Byddai'n rhaid dylunio datblygiadau i safon uchel gan ymgorffori'r drefwedd

4. AMODAU BYW AC AMGYLCHEDDOL SY’N EFFEITHIO AR IECHYD	
	<p>bresennol a’r cymeriad gwledig presennol.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun Adneuo ac/neu’r canllawiau cynllunio atodol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyrwyddo egwyddorion dylunio da ym mhob datblygiad, gan gynnwys strydoedd diogel sy’n gwella diogelwch cymunedau. • sicrhau bod datblygiadau’n cael eu dylunio i safon uchel nad yw’n effeithio’n andwyol ar ffurf a chymeriad y drefwedd, y dirwedd a’r amgylchedd naturiol a hanesyddol o gwmpas. • sicrhau’r effaith lleiaf bosib ar fwynderau gweledol a cheisio cyfleoedd i’w cyfoethogi. • gofyn i ddatblygwyr, pan fo hynny’n briodol, gyfrannu tuag at gyfoethogi neu wella mwynderau.
4b	Tai a / neu’r amgylchedd y tu mewn
+	<p>Dylai’r Strategaeth sydd ar fin ei chyhoeddi gynyddu argaeledd tai, eu fforddiadwyedd a’u hamrywiaeth yn Ardal y Cynllun. Mae’r strategaeth tai yn hwyluso darparu tai fforddiadwy o ddyluniad a maint addas. Yn seiliedig ar y Rhagolygon Twf a ffafrir o ran gofynion tai, mae’r Strategaeth yn darparu ar gyfer 7,665 o dai ychwanegol yn ystod 2011-2026 yn ardal y cynllun. Mae hyn yn rhoi mwy o gyfleoedd am gyfradd ddatblygu uwch a realistig/y gellir ei rheoli na’r hyn a ddarparwyd yn y ddegawd ddiwethaf. Bydd cyfran o’r tai newydd yn ‘dai fforddiadwy’, naill ai rhai canolraddol neu yn dai rhent cymdeithasol, yn amodol ar hyfywdra. Dylai hyn ei gwneud yn haws i ddarparu berchnogion tai allu prynu neu rentu tŷ newydd, yn enwedig trigolion sydd â chysylltiadau lleol.</p> <p>Yn wir, mae’r Strategaeth a Ffafrir sydd ar fin ei chyhoeddi yn rhoi mwy o bwyslais ar ddarparu cyfleoedd tai i fodloni anghenion y gymuned leol, yn enwedig anghenion pobl ifanc a phobl hŷn. Bydd dosbarthiad tai ar draws Ardal y Cynllun yn darparu mwy o ddewis a mwy o hyblygrwydd i bobl allu aros yn eu cymunedau. Mae’r strategaeth hefyd yn hwyluso’r ddarpariaeth o dai a chyfleoedd economaidd mewn ardaloedd gwledig. Dylai hyn gynorthwyo i gadw pobl ifanc yn y cymunedau hyn yn ogystal.</p> <p>Dylai’r polisiâu strategol a ganlyn sydd wedi’u cynnwys yn y Strategaeth gynorthwyo i hyrwyddo datblygu tai fforddiadwy sy’n cwrdd â gofynion y boblogaeth leol.</p> <p>i) Nod Polisi PS1 Datblygu Cynaliadwy yw sicrhau bod unedau tai yn bodloni anghenion y boblogaeth leol drwy gydol eu hoes yn nhermau ansawdd, mathau o ddaliadaeth a fforddiadwyedd.</p>

4. AMODAU BYW AC AMGYLCHEDDOL SY’N EFFEITHIO AR IECHYD	
	<p>iii) Mae Polisiâu PS11 (Darpariaeth tai gytbwys) a PS12 (Tai fforddiadwy) yn hwyluso’n uniongyrchol nifer digonol o dai i fodloni anghenion cymunedau lleol o ran y math o dai a’u fforddiadwyedd. Yn ogystal, maent yn hwyluso datblygiad ystod o fathau o dai a daliadaeth i fodloni anghenion pob rhan o’r boblogaeth gan gynnwys tai ar gyfer pobl hŷn. Bydd hyn yn gymorth i greu cymunedau cynaliadwy a chynhwysol.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Amlinellu’r gofyn am dai fforddiadwy angen lleol mewn datblygiadau tai newydd. • Hwyluso datblygiadau tai addas mewn lleoliadau lle mae’r gofyn mwyaf amdanynt.
4c	Sŵn a / neu arogl
-	<p>Gall mathau penodol o ddatblygiad greu sŵn a mathau eraill o lygredd. Mae datblygu ynddo’i hun yn debygol o gynyddu sŵn, er bydd graddau’r fath effaith yn dibynnu ar fath, graddfa a lleoliad y datblygiad. Mathau penodol o ddatblygiadau masnachol a diwydiannol sydd fwyaf tebygol o gael effaith andwyol.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y cynllun sicrhau bod mesurau’n cael eu rhoi ar waith i leihau unrhyw effaith bosib ar iechyd a gaiff ei achosi gan sŵn, neu fathau eraill o lygredd. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i gynigion megis datblygiadau diwydiannol neu fasnachol.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warchod mwynderau preswyl a lleihau unrhyw niwsans neu lygredd a achosir gan ddatblygiadau. • sicrhau na chaiff datblygiadau sy’n peri niwsans neu lygredd annerbyniol eu caniatáu.
4d	Ansawdd aer a dŵr
+/-	<p>Mae’r Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi yn pwysleisio rôl bwysig y CDLI ar y Cyd wrth helpu i daclo heriau sy’n gysylltiedig ag achosion ac effeithiau newid hinsawdd. Roedd y broses o ddatblygu’r strategaeth ofodol a ffafir yn ystyried y newid mewn hinsawdd a chynladwyedd.</p> <p>Fodd bynnag, mae cynnydd cyffredinol mewn datblygiad yn debygol o arwain at gynnydd mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o adeiladau yn ogystal ag o’r traffig newydd a grëir. Ar y llaw arall, gallai’r strategaeth a ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi alluogi lleihad mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr gan nad oes cymaint o angen teithio, a gan y byddai’r rhan fwyaf o’r tai wedi’u lleoli’n agos i’r prif ardaloedd cyflogaeth a gwasanaethau a chyfleusterau eraill. Er hyn, byddai nifer o breswylwyr y tai newydd hyn dal yn gorfod teithio i drefi</p>

4. AMODAU BYW AC AMGYLCHEDDOL SY'N EFFEITHIO AR IECHYD

mawr i weithio ac i gael gwasanaethau allweddol. Felly, dylai'r Cynllun sicrhau bod unrhyw dai a adeiladir mewn ardaloedd gwledig yn cael eu lleoli'n agos i wasanaethau a chyfleusterau. Fe fydd cynnydd cyffredinol yn natblygiad, yn enwedig datblygiad a gweithgaredd economaidd hefyd yn debygol o arwain at ardrawiad negyddol ar ansawdd aer lleol a all gael ardrawiad ar iechyd a lles.

Mae'r Strategaeth yn rhoi cyfle i ddatblygu safleoedd ar raddfa fawr, yn enwedig safleoedd sydd ar dir glas, a allai gynyddu'r arbedion maint y gellir eu cyflawni yng nghyswllt ymgorffori technolegau ynni effeithlon. Ar y llaw arall, efallai y byddai'n anodd ymgorffori cynlluniau ynni effeithlon ar safleoedd llai gan y gellid cael anawsterau yn seiliedig ar hyfywra ariannol cynnwys cynlluniau o'r fath. Byddai'r patrwm datblygu mwy gwasgareddig a gynigir gan y strategaeth yn cyfrannu at wella ansawdd yr aer gan y dylai helpu i osgoi creu ardaloedd crynodol o ansawdd aer gwael.

Mae Polisi PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy) yn cefnogi gwelliannau trafndiaeth sy'n cynyddu hygyrchedd yn enwedig ar droed, ar feic a thrwy gludiant cyhoeddus, a fydd wedyn yn lleihau'r defnydd o gludiant preifat, gan felly wella ansawdd yr aer.

O ran yr effaith bosib ar ddŵr, mae'r Strategaeth yn cydnabod bod rhannau o'r ardal mewn perygl o lifogydd, a bydd y cynydd a ragwelir yn lefel y môr yn ychwanegu at y perygl hwnnw, felly mae angen dylunio a lleoli datblygiadau newydd i leihau'r perygl hwnnw gymaint â phosib. Mae Polisi PS1 (Datblygu Cynaliadwy) yn cyfeirio at yr angen i leihau faint o ddŵr gaiff ei ddefnyddio a'i wastraffu, gan leihau'r effaith ar adnoddau dŵr a'u hansawdd, a rheoli'r perygl o lifogydd; tra bod polisi PS2 (Lliniaru effeithiau newid hinsawdd ac addasu iddynt) yn adnabod yr angen i leoli datblygiadau i ffwrdd o ardaloedd sydd mewn perygl o lifogydd.

Fodd bynnag, bydd yr union effaith yn dibynnu ar leoliad y datblygiad mewn perthynas ag adnoddau dŵr (e.e. afonydd) ac ardaloedd sy'n dueddol o gael llifogydd; y capasiti dŵr presennol a pha mor addas yw'r seilwaith dŵr gwastraff i dderbyn mwy.

Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun:

- Annog datblygu rhwydwaith trafndiaeth cynaliadwy sy'n lleihau llygredd aer yn lleol;
- Gwrthod datblygiadau sy'n debygol o gael effaith annerbyniol ar ansawdd yr aer.
- Gwarchod a gwella manau agored i gynyddu'r cyfleoedd am weithgareddau awyr agored.
- Sicrhau nad yw ansawdd cyrff dŵr yn Ardal y Cynllun yn cael eu rhoi yn y fantol gan gynigion datblygu defnydd tir.
- Lliniaru rhag llygru adnoddau dŵr daear a chyflenwadau dŵr yfed.

4. AMODAU BYW AC AMGYLCHEDDOL SY’N EFFEITHIO AR IECHYD	
	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod yna ofynion cadarn ar gyfer draenio, dŵr gwastraff a chadwraeth dŵr cynaliadwy. Dylai polisïau nodi’n glir y bydd gofyn cynnal ymgynghoriad buan gyda Dŵr Cymru mewn amgylchiadau priodol.
4e	Pa mor ddeniadol yw’r ardal
+/-	Gweler 4a
4f	Diogelwch cymunedol
+	Gweler 3j uchod
4g	Cael gwared ar wastraff
+	<p>Mae cynnydd dwys mewn datblygu, ac yn sgil hynny cynnydd yn y boblogaeth breswyl, yn debygol o arwain at gynhyrchu mwy o wastraff. Fodd bynnag, mae’r Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi yn cynnwys mesurau sy’n gofyn am reoli gwastraff mewn modd cynaliadwy. Mae Polisi PS1 (Datblygu Cynaliadwy) yn darparu’r gofyn cyffredinol i gynigion datblygu leihau neu ailgylchu gwastraff, tra bod Polisi PS18 (Rheoli Gwastraff) yn mynd ati’n uniongyrchol i reoli gwastraff yn gynaliadwy drwy hwyluso darparu cyfleusterau sy’n bodloni dyletswyddau rhanbarthol a lleol yn unol â gofynion Cynllun Gwastraff Rhanbarthol Gogledd Cymru.</p> <p>Dylai polisïau manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> hyrwyddo ailgylchu a hwyluso lleihad yn y gwastraff a anfonir i dirlenwi. ymgorffori cyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy mewn datblygiadau mewn achosion priodol.
4h	Peryglon Ffyrdd
+	Mae Polisi PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy) yn hwyluso datblygu rhwydwaith trafndiaeth cynaliadwy a ddylai wella diogelwch ar ffyrdd. Fodd bynnag, dylai polisïau manwl yn y Cynllun nodi safonau dylunio a hybu diogelwch ar y priffyrdd mewn polisïau priodol, i sicrhau nad yw diogelwch y ffyrdd yn cael ei roi’n y fantol gan ddatblygiadau newydd.
4i	Peryglon anafu
0	Dim effaith wedi’i adnabod.
4j	Ansawdd a diogelwch manau chwarae
0	Dim effaith wedi’i adnabod.

5. AMGYLCHIADAU ECONOMAIDD SY’N EFFEITHIO AR IECHYD

5a	Diweithdra a/neu Anweithgarwch Economaidd
+	Gweler 1b uchod
5b	Incwm

5. AMGYLCHIADAU ECONOMAIDD SY’N EFFEITHIO AR IECHYD	
+	Gweler 1b uchod
5c	Math y gyflogaeth
+	Gweler 1b uchod
5d	Amodau’r gweithle
0	Dim effaith wedi’i adnabod.
5e	Caffael
0	Dim effaith wedi’i adnabod.

6. MYNEDIAD AC ANSAWDD GWASANAETHAU	
6a	Gwasanaethau Meddygol a Gofal Iechyd
+	<p>Nid yw’n debygol y caiff y strategaeth arfaethedig effaith negyddol ar iechyd y boblogaeth am nifer o resymau.</p> <p>Mae dosbarthu datblygiadau’n gymesur drwy ardal y Cynllun yn mynd i’r afael ag anghenion y boblogaeth drefol yn ogystal â’r boblogaeth wledig ac yn sicrhau bod gan gyfran eang o’r boblogaeth fynediad da at wasanaethau a chyfleusterau iechyd. Felly, byddai’r manteision iechyd cyffredinol yn cael eu dosbarthu’n gyfartal drwy Ardal y Cynllun.</p> <p>Ystyriwyd darpariaeth gofal iechyd fel rhan o’r broses o ddatblygu’r Strategaeth a Ffafrir. Yn ogystal, mae’r Strategaeth a Ffafrir sydd ar fin ei chyhoeddi yn hwyluso darparu cyfleusterau iechyd newydd yn uniongyrchol drwy Bolisi PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr). Cydnabyddir bod cynydd yn y boblogaeth breswyl yn debygol o roi straen ychwanegol ar gapasiti cyfleusterau gofal iechyd presennol. Fodd bynnag, gellid lliniaru’r effaith hwn drwy ofyn i ddatblygwyr gyfrannu at wasanaethau o’r fath.</p> <p>Lleolir y rhan fwyaf o wasanaethau a chyfleusterau iechyd allweddol yn y prif ganolfannau. Golyga hyn y bydd y strategaeth ofodol a ffafrir sy’n canolbwyntio cyfran uwch o ddatblygiadau yn y prif ganolfannau yn caniatáu i fwyaf y boblogaeth gael mynediad da i’r cyfleusterau hyn.</p> <p>Ar y llaw arall, fodd bynnag, mae mynediad at wasanaethau iechyd mewn rhai ardaloedd gwledig yn wael. Er mwyn mynd i’r afael â’r broblem hon, mae’r Strategaeth Aneiddadau drafft ym Mholisi PS3 yn cyfeirio datblygiadau i rwydwaith o aneddeledd a gaiff eu cynnal gan rwydwaith cludiant cynaliadwy, gan felly geisio sicrhau fod gan breswylwyr unedau tai newydd fynediad rhesymol at gyfleusterau a gwasanaethau. Mae Polisi PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy) yn cefnogi gwelliannau i drafndiaeth sy’n cynyddu hygyrchedd, yn enwedig ar droed, ar feic a thrwy gludiant cyhoeddus, a bydd hyn yn gwella mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau.</p>

6. MYNEDIAD AC ANSAWDD GWASANAETHAU	
	<p>Dylai polisïau manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gael eu cefnogi gan ganllawiau ynghylch y gofyn am rwymedigaethau cynllunio er mwyn sicrhau bod y datblygwr yn darparu neu'n cyfrannu at y cyfleusterau angenrheidiol i fodloni anghenion y boblogaeth sy'n cynyddu.
6b	Gwasanaethau eraill sy'n darparu gofal
+	Gweler 6a uchod
6c	Cyngor gyrfaol
0	Dim effaith wedi'i adnabod.
6d	Siopau a gwasanaethau masnachol
+	<p>Nid yw'r Strategaeth yn debygol o gael effaith andwyol ar y ddarpariaeth o wasanaethau lleol megis siopau yn y cyfnod hwn. Mae'r Strategaeth yn ceisio sicrhau y caiff datblygiadau eu dosbarthu er mwyn cryfhau'r rhwydwaith o aneddiadau yn unol â'r rolau fydd wedi'u hamlinellu yn Hierarchaeth Aneddiadau'r Cynllun. Bydd y dull hwn yn cynorthwyo i gynnal y gymysgedd arbennig o gymeriad trefol / gwledig ardal y cynllun yn ogystal â'i chymeriad ieithyddol a diwylliannol nodedig.</p> <p>Mae'r Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi wedi rhoi ystyriaeth i argaeledd gwasanaethau mewn aneddleoedd. Mae'r aneddleoedd wedi'u categoreiddio mewn hierarchaeth yn seiliedig ar argaeledd gwasanaethau i gwrdd â gofynion y preswylwyr. Dylai hyn sicrhau na fydd gwasanaethau mewn cymunedau yn cael eu heffeithio gan lefelau amhriodol o ddatblygu.</p> <p>Yn ogystal, bydd y Strategaeth yn ceisio sicrhau fod cymeriad unigol a swyddogaethau tebyg y canol trefi yn cael eu cyfoethogi drwy ddatblygiad, gwelliannau i'r stadau cyhoeddus, i gyfleusterau cludiant cyhoeddus ac i gysylltiadau cerdded / beicio. Yn ogystal, bydd yn gymorth i sicrhau'r ddarpariaeth o isadeiledd, gwasanaethau a chyfleusterau sydd eu hangen i gynnal a gwella cymunedau. Mae Polisi PS10 yn arbennig (Canol Trefi a Manwerthu) yn anelu'n benodol i ddiogelu siopau a gwasanaethau mewn ardaloedd gwledig rhag eu colli'n ddianghenraid, a chefnogir cynigion ar gyfer gwasanaethau cymunedol amlbwrpas.</p> <p>Mae Polisi PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy) yn cefnogi gwelliannau i drafnidiaeth sy'n cynyddu hygyrchedd yn enwedig ar droed, ar feic a thrwy gludiant cyhoeddus, a bydd hyn yn gwella mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau hefyd.</p> <p>Dylai polisïau manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> geisio diogelu gwasanaethau a chyfleusterau lleol yn ardal y Cynllun mewn lleoliadau hygyrch.

6. MYNEDIAD AC ANSAWDD GWASANAETHAU	
	<ul style="list-style-type: none"> • gwarchod a gwella cymeriad yr aneddiadau.
6e	Mwynderau'r cyhoedd
+	<p>Bydd y strategaeth yn gymorth i sicrhau'r ddarpariaeth o isadeiledd, gwasanaethau a chyfleusterau sydd eu hangen i gynnal a gwella cymunedau. Mae'r polisiâu sy'n gymorth i gyflawni'r deiliant hwn yn cynnwys PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr), PS6 (Cynigion am brosiectau isadeiledd mawr), PS20 (Isadeiledd Cymunedol) a PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy). Bydd y rhain yn helpu i gefnogi mentrau sy'n adeiladu cymunedau sefydlog, diogel, iach a chryf.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau fod ymgynghori'n digwydd â darparwyr isadeiledd lle bo hynny'n briodol cyn caniatáu datblygiad. • annog cyfraniadau gan ddatblygwyr tuag at isadeiledd o fwynderau cyhoeddus priodol lle bo'u hangen.
6f	Cludiant
+	<p>Bydd y Strategaeth Ofodol a Ffafir yn hwyluso lleihad yn yr angen i deithio gan y bydd tai'n cael eu lleoli'n agos i'r prif ardaloedd ar gyfer cyflogaeth, gwasanaethau a chyfleusterau. Byddai natur wasgaredig datblygiadau hefyd yn gwella mynediad i rai cymunedau gwledig gan y byddai peth datblygiad yn cael ei dywys yma. Bydd y ddarpariaeth dai drwy Ardal y Cynllun hefyd yn cyfrannu at greu a chynnal lefel boblogaeth sy'n cefnogi gwasanaethau a busnesau lleol yn y trefi a'r pentrefi llai. Dylai hyn wella hygyrchedd a lleihau'r angen i bobl deithio. Fodd bynnag, mae'n debygol y byddai rhai rhannau o'r boblogaeth wledig dal angen teithio i'r prif ganolfannau ar gyfer gwaith a gwasanaethau allweddol.</p> <p>Mae'r Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi yn ymdrin yn uniongyrchol â'r angen i ddarparu cyfleoedd cludiant cynaliadwy fel rhan o'r Cynllun Cyflawni. Mae Polisi PS1 (Datblygiad Cynaliadwy) yn hyrwyddo'r lleihad yn yr angen i deithio ac yn rhoi mwy o bwysau ar gerdded, beicio a defnyddio cludiant cyhoeddus, tra bod Polisi PS22 (Cludiant, datblygiad a hygyrchedd cynaliadwy) yn uniongyrchol yn cefnogi gwelliannau i drafnidiaeth sy'n cynyddu hygyrchedd yn enwedig ar droed, ar feic a thrwy gludiant cyhoeddus, a bydd hyn yn gwella mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau.</p> <p>Dylai polisiâu manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annog datblygu rhwydwaith cludiant cynaliadwy, diogel ac effeithlon gan gynnwys llwybrau beicio a llwybrau cerdded. • Sicrhau fod datblygiadau newydd wedi'u cysylltu i rwydwaith cludiant diogel.
6g	Addysg a Hyfforddiant
+/-	<p>Mae'n anodd yn y cam hwn penderfynu beth fydd effaith debygol y Strategaeth a Ffafir ar ysgolion lleol gan y bydd yr effaith yn dibynnu ar</p>

6. MYNEDIAD AC ANSAWDD GWASANAETHAU

raddfa a lleoliad datblygiadau newydd. Gallai datblygu tai newydd ychwanegol nas cynlluniwyd ar eu cyfer mewn dalgylchoedd ysgolion roi pwysau gormodol ac annerbyniol ar allu'r ysgolion i weithredu'n effeithiol, oherwydd y plant ychwanegol y bydd angen eu cefnogi. Gallai cydweithio a datblygu mewn camau liniaru'r effeithiau. Gall ymrwymadau cynllunio, sy'n sicrhau cyfraniadau gan ddatblygwyr tuag at ysgolion lleol, fod yn fodd o ddatrys hyn. Mae Polisi PS5 (Yr Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr) yn cyfeirio'n uniongyrchol at y gofyn am amodau neu ymrwymadau cynllunio i ddatblygu darpariaeth addysgol fel rhan o ddatblygiadau mewn achosion priodol, tra bod Polisi PS6 (Cynigion am brosiectau isadeiledd mawr) yn sicrhau y caiff strategaethau ar gyfer addysg, hyfforddiant a recriwtio eu cytuno gyda'r Cyngor yn fuan yn natblygiad y prosiect mewn achosion priodol.

Yn ogystal, gall datblygiad newydd arwain at fewnlifiad o bobl nad ydynt yn siaradwyr Cymraeg, a gallai hyn darfu ar gydbwysedd ieithyddol ysgolion. Mae datblygiadau sy'n fwy tebygol o gael effaith annerbyniol ar yr iaith Gymraeg fel arfer yn rhai sy'n sylweddol eu maint mewn perthynas â strwythur presennol y gymuned / gallu cymuned i ymgorffori datblygiadau tai newydd / y math o farchnad dai sy'n weithredol yn yr ardal, h.y. mae rhai ardaloedd marchnad dai yn fwy tebygol o fod yn ddeniadol i breswylwyr sydd eisoes yn byw yn ardal y Cynllun yn hytrach na denu perchnogion ail gartrefi / tai haf.

Fodd bynnag, fel rhan o'r broses o ddatblygu'r Strategaeth a Ffafrir sydd ar fin ei chyhoeddi, rhoddwyd ystyriaeth i'r cyfleusterau allweddol mewn aneddiadau, gan gynnwys ysgolion lleol a'u capasiti. Cafodd yr aneddiadau eu categorioedd mewn hierarchaeth hefyd sy'n ystyried presenoldeb ysgolion a'u gallu i ymgorffori datblygiadau newydd o ran eu cymeriad cymdeithasol.

Dylai polisïau manwl yn y Cynllun Adneuo:

- sicrhau fod gan ysgolion ddigon o gapasiti naill ai nawr neu yn y dyfodol i gwrdd â'r gofyn ychwanegol o ganlyniad i ddatblygiadau preswyl newydd.
- cynnwys mesurau i hwyluso darparu datblygiadau newydd yn amserol (h.y. datblygu mewn camau)
- cael eu cefnogi gan ganllawiau sy'n egluro'r gofyn i negodi ymrwymadau cynllunio er mwyn sicrhau cyfraniadau addysgol gan ddatblygwyr mewn amgylchiadau priodol.
- ystyried proses ad-drefnu ysgolion y Cyngor.

6h Technoleg Gwybodaeth

+

Mae mynediad i isadeiledd TG yn debygol o fod yn effeithlon mewn

6. MYNEDIAD AC ANSAWDD GWASANAETHAU

aneddiadau. Dylai dosbarthu datblygiadau'n gymesur i'r aneddiadau sy'n bodoli olygu bod darpariaeth isadeiledd TG effeithiol ar gael i wasanaethu datblygiadau newydd ychwanegol. Yn ogystal, mae Polisi PS21 (Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu) yn rhoi cefnogaeth uniongyrchol i ddatblygiadau isadeiledd TG drwy dechnolegau cyfathrebu presennol a rhai sydd ar y gweill, a dylai hyn gael effaith bositif ar y cyfan.

Dylai polisiau manwl yn y Cynllun:

- Hwyluso gwelliannau i'r isadeiledd TG pryd bynnag mae hynny'n briodol.

7. FFACTORAU MACRO-ECONOMAIDD, AMGYLCHEDDOL A CHYNALADWYEDD

7a	Polisiau'r Llywodraeth
++	<p>Mae'r broses o ddatblygu'r CDLI ar y Cyd wedi'i seilio ar bolisiau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol. Datblygwyd y Polisiau Strategol gan ddefnyddio canllawiau sydd wedi'u cynnwys mewn dogfennau polisi cynllunio cenedlaethol, sy'n cynnwys Cynllun Gofodol Cymru, Polisi Cynllunio Cymru 2012 a Nodiadau Cyngor Technegol.</p> <p>Dylai polisiau manwl yn y Cynllun Adneuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ystyried canllawiau sydd wedi'u cynnwys mewn dogfennau polisi cynllunio cenedlaethol wrth ffurfio polisiau.
7b	Cynnyrch Mewnwladol Crynswth
+	Gweler 1b uchod
7c	Datblygiad economaidd (gwledig a threfol)
+	Gweler 1b uchod
7d	Cyfiawnder Cymdeithasol a Materion Cydraddoldeb
0	Gweler yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb am arfarniad manwl.
7e	Amrywiaeth Fiolegol
-	<p>Ar y cyfan, bydd y Strategaeth a Ffafirir sydd ar fin ei chyhoeddi yn cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth oherwydd colli cynefinoedd yn uniongyrchol a darnio cynefinoedd gan ddatblygiadau. Mae cynnydd mewn datblygu yn debygol o arwain at golli cynefinoedd ac yn sgil hyn, bydd bioamrywiaeth yn yr ardal yn debygol o edwino. Dylid cofio fodd bynnag y bydd natur a graddfa unrhyw effeithiau yn dibynnu ar leoliad y datblygiad mewn perthynas â'r ardaloedd gwarchoddedig a'r asedau bioamrywiaeth. Er hyn, dylai'r polisiau strategol a ganlyn liniaru'r effeithiau i ryw raddau:</p> <p>i) Mae <i>PS1 (Datblygu Cynaliadwy)</i> yn cyfeirio at yr angen i warchod a gwella ansawdd yr amgylchedd naturiol, gan gynnwys ei asedau bioamrywiaeth.</p> <p>ii) Mae <i>PS15 (Gwarchod a gwella'r amgylchedd naturiol)</i> yn uniongyrchol yn ceisio gwarchod yr amgylchedd naturiol, cefn gwlad a'r arfordir, a'u gwella os yw hynny'n bosib.</p>

7. FFACTORAU MACRO-ECONOMAIDD, AMGYLCHEDDOL A CHYNALADWYEDD	
	<p>Dylai polisïau manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hwyluso'r gwaith o warchod a gwella bioamrywiaeth yn unol â chanllawiau polisi cynllunio cenedlaethol. • Sicrhau bod asedau bioamrywiaeth yn cael eu hystyried wrth asesu ceisiadau cynllunio.
7f	Hinsawdd
+/-	<p>Mae cynnydd cyffredinol mewn datblygiad yn debygol o arwain at gynnydd mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o adeiladau yn ogystal ag o'r traffig newydd a grëir. Fodd bynnag, gallai dosbarthiad cymesur y datblygiadau alluogi lleihad mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr gan nad oes cymaint o angen teithio gan y byddai'r mwyafrif o'r tai wedi'u lleoli'n agos i'r prif ardaloedd cyflogaeth a gwasanaethau a chyfleusterau eraill. Er hyn, byddai nifer o breswylwyr y tai newydd hyn dal yn gorfod teithio i drefi mawr i weithio ac i gael gwasanaethau allweddol.</p> <p>Mae'r Strategaeth a Ffafir sydd ar fin ei chyhoeddi yn pwysleisio rôl bwysig y CDLI ar y Cyd wrth helpu i daclo'r heriau sy'n gysylltiedig ag achosion ac effeithiau newid hinsawdd. Roedd y broses o ddatblygu'r strategaeth ofodol a ffafir yn ystyried y newid mewn hinsawdd a chynnaladwyedd.</p> <p>Mae Polisi PS1 (Datblygu Cynaliadwy) yn amlygu'r angen i liniaru'r pethau sy'n achosi newid hinsawdd ac i addasu i'r effeithiau hynny na ellir eu hosgoi.</p> <p>Mae Polisi PS2 (Liniaru effeithiau newid hinsawdd ac addasu iddynt) yn sicrhau'n uniongyrchol yr eir i'r afael â newid hinsawdd fel thema gyffredin. Mae Polisi PS17 (Technoleg ynni adnewyddadwy) yn uniongyrchol yn hyrwyddo datblygiadau carbon isel neu ynni adnewyddadwy.</p> <p>Dylai polisïau manwl yn y Cynllun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gefnogi datblygu sy'n gwneud y mwyaf o ddatblygiadau carbon isel ac ynni adnewyddadwy. • gefnogi gwelliannau ynni effeithlon i adeiladau presennol, sydd angen caniatâd cynllunio. • osgoi datblygiadau amhriodol mewn ardaloedd sydd mewn perygl o lifogydd.
7g	Dwyieithrwydd a'r Diwylliant Cymreig
+	Gweler yr Asesiad Effaith Iaith am asesiad manwl.